

SPRAWOZDANIE OPISOWE

**Z DZIAŁALNOŚCI OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
DZIELNICY PRAGA PÓŁNOC M.ST. WARSZAWY
ZA ROK 2010**

Spis treści

I. Dzielnica Praga-Północ w statystyce	strona 3
II. Zasoby	strona 7
III. Problemy Społeczne na terenie dzielnicy Praga-Północ	strona 10
IV. Zadania Ośrodka Pomocy Społecznej	strona 19
V. Udzielone świadczenia	strona 28
VI. Rodziny Objęte pomocą społeczną w dzielnicy Praga-Północ	strona 34
VII. Dział Pomocy Specjalistycznej	strona 44
VIII. Wolontariat w Ośrodku Pomocy Społecznej	strona 83
IX. Obsługa prawna Ośrodka Pomocy Społecznej	strona 85
X. Sprawozdanie z udzielonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej zamówień publicznych w 2010 roku	strona 87
XI. Ośrodki Wsparcia	strona 89

Opracował:
Dział Pomocy Specjalistycznej
Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ
Warszawa maj 2011 rok.

Dzielnica Praga-Północ jest rejonem urbanistycznym, w którym dominuje stare, przedwojenne budownictwo komunalne. 64 % zasobów mieszkaniowych stanowią budynki wybudowane przed 1944 rokiem, obecnie w złym stanie technicznym, słabo wyposażone o niskim standardzie (tylko ok. 80 % mieszkań posiada łazienkę, a 70% centralne ogrzewanie). Zdarzają się budynki, gdzie bieżąca, zimna woda oraz WC znajdują się na korytarzu.

Obecna struktura mieszkańców dzielnicy jest wynikiem wcześniejszych decyzji administracji państwowej, w wyniku których w ten rejon przekwaterowano rodziny biedne i patologiczne z całej Warszawy. Skutkiem tych działań jest obecnie występujące duże nasilenie różnych dysfunkcji społecznych i ubóstwa oraz postrzeganie dzielnicy jako rejonu mało bezpiecznego, zamieszkiwanego przez rodziny biedniejsze, z niższym poziomem wykształcenia niż w innych dzielnicach stolicy, zagrożone wykluczeniem społecznym dlatego znaczna ich część wymaga wielokierunkowego wsparcia.

I. DZIELNICA PRAGA-PÓŁNOC W STATYSTYCE

- 11, 4 km² powierzchni
- 68.027 mieszkańców / wg danych GUS na 30.09.2010 – 71. 157/
- 66. 694 posiadający meldunek stały
- 1.333 zameldowanych czasowo
- 9.421 uczniów (w tym 200 osób w gimnazjum dla dorosłych i 1843 w przedszkolach + oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych)

Dzielnica Praga - Północ zajmuje powierzchnię 11,4 km², na której zamieszkuje **68.027** mieszkańców (w tym: 66.694 stałych i 1333 zameldowanych czasowo - dane Biura Administracji i Spraw Obywatelskich Delegatura w Dzielnicy Praga Północ Urzędu Miasta St. Warszawy na 31.12.2010 r.). Struktura płci mieszkańców charakteryzuje się przewagą kobiet (54, 5%) w stosunku do mężczyzn (45,5%).

Od roku 2008 w liczbie mieszkańców dzielnicy zameldowanych na pobyt stały i pobyt czasowy obserwuje się zmianę , która świadczy o sukcesywnym zmniejszaniu się liczby mieszkańców Dzielnicy. Na przestrzeni 3 lat liczba mieszkańców zmniejszyła się o ok. 1500 osób (69.526 osób w roku 2008 do 68.027 osób w roku 2010). Zmiany te dotyczą mieszkańców zameldowanych na pobyt stały.

Z danych GUS na dzień 30.09.2010 r. (stat.gov.pl) liczba mieszkańców dzielnicy wynosiła **71.157 osób**. Ze względu na to, iż Ośrodek Pomocy Społecznej kieruje swoje działania do wszystkich osób przebywających, a nie tylko zameldowanych na terenie dzielnicy, postępuje się danymi GUS, które uwzględniają faktyczną liczbę osób mieszkających na Pradze Północ.

Struktura mieszkańców Dzielnicy Praga Północ według wieku.

Mieszkańcy wg wieku	Liczba osób	Wskaźnik procentowy
W wieku produkcyjnym		
Kobiety 19-60 lat	22.157	32.57 %
Mężczyźni 19-65 lat	21.597	31.74 %
W wieku emerytalnym		
> 60 kobiety	9135	13.43 %
> 65 lat mężczyźni	3398	5 %
Dzieci i młodzież 0-18 lat	11.740	17,26%
Mieszkańcy ogółem	68.027	100,0 %

Źródło: Opracowanie własne np. danych Delegatury Biura Administracji i Spraw Obywatelskich Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy na dzień 31.12.2010 r.

Z analizy danych zamieszczonych w tabeli wynika, że 64,31% mieszkańców Dzielnicy Praga Północ stanowią osoby w wieku produkcyjnym pomiędzy 19 a 65 rokiem życia, z czego 32,57 % to kobiety, mężczyźni zaś 31,74 %. Analizując strukturę wieku mieszkańców Dzielnicy Praga Północ należy uznać, iż w grupie osób w wieku produkcyjnym nie ma wyraźnej różnicy pomiędzy liczbą kobiet i mężczyzn. 18,43%, to osoby w wieku poprodukcyjnym, po 60 i 65 roku życia.

Jak wynika z danych zawartych w tabeli, wśród osób w wieku poprodukcyjnym liczba kobiet jest znacznie wyższa (13,43 % ogółu mieszkańców) w stosunku do liczby mężczyzn (5 %). W Dzielnicy Praga Północ 17,26% stanowią dzieci i młodzież w wieku od 0 - 18 roku życia.

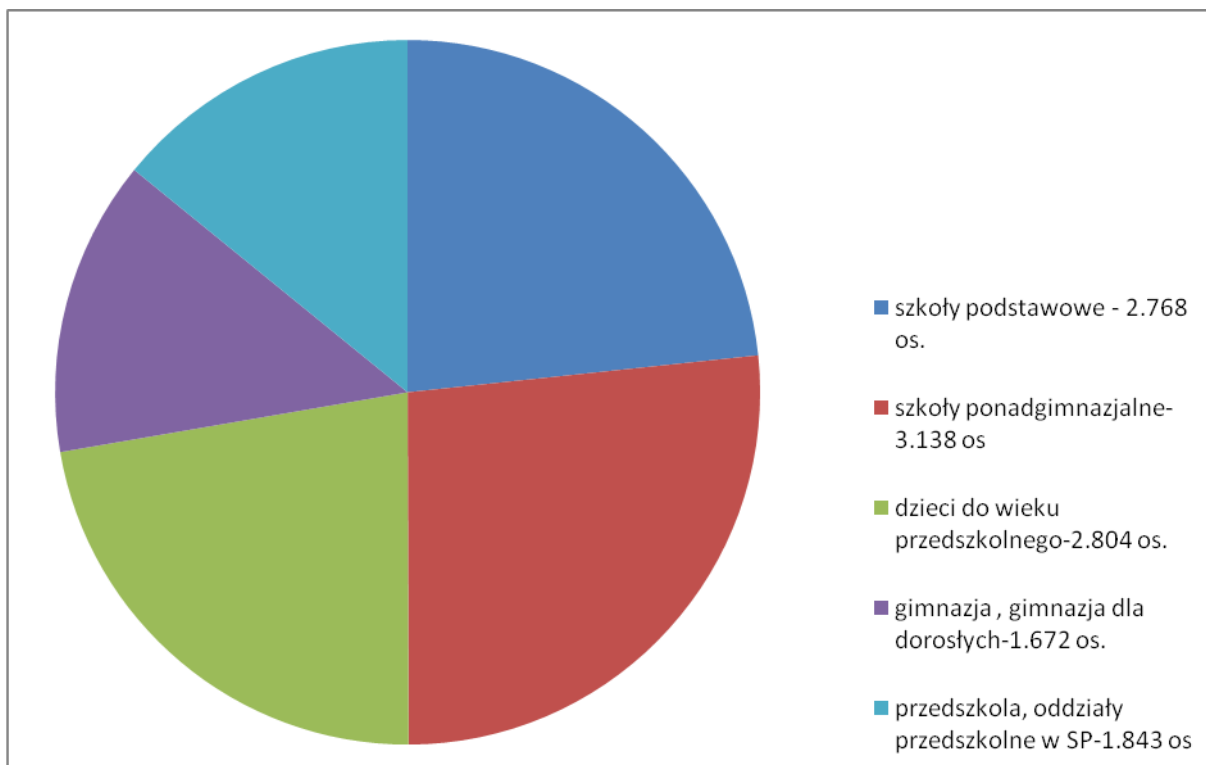
Chociaż zmiany odnotowane w poszczególnych grupach wiekowych mieszkańców Dzielnicy nie są znaczące to jednak uwagę zwraca fakt, że nieco zmniejsza się grupa osób w wieku produkcyjnym na rzecz osób w wieku powyżej 60 i 65 roku życia (o ok. 0,35%).

Struktura mieszkańców Dzielnicy Praga Północ wg głównego źródła utrzymania

Z danych GUS (www.stat.gov.pl/) wynika, że na dzień 31.12.2008 r. pracę zawodową wykonywało 36.804 mieszkańców Dzielnicy, z czego 43,84% stanowiły kobiety a 56,16 % mężczyźni.

Z danych GUS na dzień 31.12.2007 r. wynika, że wśród ogólnej liczby mieszkańców wykonujących pracę zawodową 24,3 % stanowiły osoby zatrudnione w przemyśle. Pozostała grupa (75,7 %) to osoby zatrudnione w usługach – rynkowych (55 %) i nierynkowych (20,7 %). Z pracy, głównie najemnej, utrzymywało się 53% mieszkańców, 39 % posiadało dochody z nie zarobkowych źródeł typu: renta, emerytura i zasiłki. Pozostałe 8% stanowią mieszkańcy z dochodami ze źródeł nieustalonych np. z rolnictwa czy własności.

Struktura dzieci i młodzieży w Dzielnicy Praga Północ za rok 2010 wg. kategorii wieku

Opracowanie własne np. Danych Wydziału Oświaty i Wychowania Urzędu Dzielnicy Praga Północ m. st. Warszawy na dzień 31.12.2010 r.

W porównaniu do roku 2009, w roku sprawozdawczym liczba dzieci i młodzieży objętych systemem edukacji uległa niewielkim zmianom na poszczególnych etapach edukacji. Liczba dzieci i młodzieży objętych systemem szkolnictwa (z uwzględnieniem przedszkoli, oddziałów przedszkolnych oraz gimnazjum dla dorosłych) zmniejszyła się o 65 osób.

W roku 2010, o 81 osób zmniejszyła się liczba dzieci objętych szkolnictwem podstawowym. Zwiększyła się liczba dzieci i młodzieży w szkołach ponad gimnazjalnych (o 114 osób) oraz gimnazjach (z uwzględnieniem gimnazjum dla dorosłych) - o 15 osób. Zwiększyła się liczba dzieci do wieku przedszkolnego (o 77 osób) i liczba dzieci w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych (o 116 osób).

Z raportu przewodniczącej Dzielnicowego Zespołu Centrum ds. Integracji na rok szkolny 2009/2010 wynika, że na terenie Dzielnicy Praga Północ systemem edukacji, na różnych poziomach, objętych jest 311 dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego (289 osób w placówkach publicznych i 22 osoby w placówkach niepublicznych).

Typy niepełnosprawności, które mają wpływ na wydanie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego to: zagrożenie niedostosowaniem społecznym, zaburzenia zachowania, niepełnosprawność ruchowa, upośledzenie umysłowe, przewlekłe choroby i inne.

Najliczniejszą grupę uczniów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego stanowią dzieci zagrożone niedostosowaniem społecznym (105) i zaburzeniami zachowania (46).

Sytuacja szkolna dzieci i młodzieży

Poziom edukacyjny praskich dzieci i młodzieży jest od kilku lat najniższy w całej Warszawie. Różnice te są szczególnie widoczne u dzieci młodszych. Dzieci mają ubogie zaplecze kulturowe, słabe przygotowanie edukacyjne i intelektualne.

Potwierdzeniem niskiego poziomu edukacyjnego dzieci i młodzieży zamieszkałej w Dzielnicy są wyniki sprawdzianu kończącego szkołę podstawową - (według raportu Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej na rok 2010), które - plasują Pragę Północ na ostatnim miejscu w skali Warszawy. Wyniki egzaminu gimnazjalnego zarówno w części humanistycznej jak i matematyczno – przyrodniczej w roku 2010, były również najniższe w całej Warszawie.

Taka sytuacja utrzymuje się już od kilku lat. Dzieci mają problemy z czytaniem, odbiorem i pisaniem własnego tekstu. Na tle innych dzielnic Warszawy osiągają najniższe wyniki w obszarach wyszukiwania i stosowania informacji, umiejętności stosowania terminów, pojęć i procedur z zakresu przedmiotów matematyczno- przyrodniczych niezbędnych w praktyce życiowej a także w obszarze wskazywania i opisywania faktów, związków i zależności przyczynowo – skutkowych, przestrzennych i czasowych. Najwięcej problemów sprawia im stosowanie zintegrowanej wiedzy, brak im umiejętności do rozwiązywania problemów. Analiza poziomu wyników egzaminu pozwala na diagnozę obecnego stanu procesu nauczania daje również możliwość obserwacji kierunków zachodzących zmian.

Oprócz procesu nauczania wpływ na poziom edukacyjny dzieci i młodzieży ma zarówno sytuacja ekonomiczna rodzin jak i ich kapitał kulturowy, wykształcenie oraz aspiracje. Wiele rodzin nie wypełnia prawidłowo swoich funkcji, brak im umiejętności wychowawczych, niechętnie współpracują z pedagogami szkolnym i w związku z tym nie wspomagają procesu edukacyjnego swoich dzieci. Szkoły muszą więc poradzić sobie z zaniedbaniami środowiskowymi oraz nadrobić braki podstawowych umiejętności szkolnych, dzieci natomiast muszą wykonać znacznie większą pracę aby uzyskać określone umiejętności i wiedzę.

Szansą na poprawienie sytuacji edukacyjnej dzieci praskich jest realizacja programów szkolnych, które pozwalają uczniom osiągać sukcesy indywidualne.

To także propozycje działań realizowanych: przez organizacje pozarządowe, w ramach ogólnego rozwoju dziecka i organizacji zajęć pozaszkolnych czy w Ośrodku Pomocy Społecznej w ramach projektów systemowych, które kierują działania zarówno do rodzin wielu problemowych jak i otoczenia rodziny (w tym dzieci i młodzieży) .

Najistotniejszym zadaniem w w/w działaniach jest tworzenie lokalnego partnerstwa i budowanie wsparcia dla dzieci i młodzieży, obejmującego różne poziomy oddziaływania.

II. ZASOBY

- 2 żłobki
- 14 przedszkoli (w tym 2 z oddziałami integracyjnymi i 1 dla dzieci z autyzmem)
- 5 szkół podstawowych (w tym 2 z oddziałami integracyjnymi)
- 7 gimnazjów (w tym 2 z oddziałami integracyjnymi i 1 dla dorosłych)
- 16 szkół ponad gimnazjalnych (w tym m.in. technika – 8; policealne - 3)
- Szkoły wyższe - 4
- Sąd rejonowy
- Zespoły kuratorskiej służby sądowej
- Komenda Rejonowa Policji
- Straż Miejska
- Ośrodek Pomocy Społecznej
- 4 szpitale
- 33 Zakłady Opieki Zdrowotnej (w tym 11 publicznych i 22 niepubliczne) oraz ośrodek terapii uzależnień
- Zespół psychologiczno- terapeutyczny Wileńska przy Stowarzyszeniu dla Rodzin
- Katolicka poradnia psychologiczno-pedagogiczna
- Poradnia psychologiczno- pedagogiczna
- Ośrodek wychowawczy „Caritas”
- *Katolicki ośrodek adopcyjno- opiekuńczy*
- Poradnia zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży
- Organizacje pozarządowe działające na rzecz: dzieci i młodzieży (13), osób niepełnosprawnych (9), i inne (6).
- Ośrodki sportowe – 5
- Galerie i centra kultury – 18
- Teatr – 4
- Nowe Kino „Praha”
- Dom Kultury
- 4 stowarzyszenia działające na rzecz kultury
- Stowarzyszenia i kluby sportowe - 10
- 13 oddziałów biblioteki publicznej

Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia realizują na terenie dzielnicy Praga Północ szereg programów terapeutycznych, profilaktycznych i specjalistycznych, adresowanych zarówno do dzieci i młodzieży jak i do osób dorosłych, potrzebujących specjalistycznej pomocy i wsparcia. Od kilku lat w Dzielnicy działa Forum Praskich Organizacji Pozarządowych działających na rzecz dzieci i młodzieży, które spotyka się cyklicznie, wymieniając się doświadczeniami w pracy na rzecz tej grupy mieszkańców.

/Wymienione organizacje i instytucje aktywnie współpracowały z Ośrodkiem Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ w roku 2010/

► **Oratorium im. Św. Jana Bosko** przy Bazylice NSJ, prowadzi Świetlicę Socjoterapeutyczną „Matusi Małgorzaty” oraz Klub Młodzieżowy „Kontra”.

► **Caritas”** Diecezji Warszawsko-Praskiej, oprócz statutowej działalności charytatywnej prowadzi „**Klub Alternatywny**” dla młodzieży zrzeszający młodzież gimnazjalną.

► **Stowarzyszenie dla Rodzin**, prowadzi świetlicę socjoterapeutyczną dla dzieci szkolnych, program profilaktyczno-socjoterapeutyczny i poradnictwo rodzinne, programy dla przedszkolaków, psychologiczne dla osób dorosłych.

- ▶ *Stowarzyszenie Katolicki Ruch Antynarkotyczny „KARAN”*, prowadzi Centrum Rozwoju Osobowości i świetlicę socjoterapeutyczną dla dzieci w wieku szkolnym oraz poradnictwo psychologiczne dla osób dorosłych w Centrum Pomocy Kryzysowej.
- ▶ *Stowarzyszenie „Serduszko dla Dzieci”*, prowadzi 2 świetlice socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży szkolnej oraz klub **Światoteka**.
- ▶ *Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Problemami Emocjonalnymi „Spoza”* realizuje zajęcia specjalistyczne dla dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi, świadczy pomoc psychologiczną i pedagogiczną, indywidualną i grupową, młodzieżowe grupy wsparcia, prowadzi poradnictwo dla osób niepełnosprawnych.
- ▶ *Stowarzyszenie „Otwarte Drzwi”*, prowadzi różnego rodzaju programy skierowane do różnych grup odbiorców: osób bezdomnych, osób niepełnosprawnych, bezrobotnych, młodzieży z problemami, dzieci.
- ▶ *Stowarzyszenie Praktyków Dramy „Stop Klatka”*, ul. 11 listopada 10 lok.33 a.
- ▶ *Grupa Pedagogiki i Animacji Społecznej GPIAS Praga Północ*, realizuje programy skierowane do dzieci i młodzieży w ramach pedagogiki ulicy.
- ▶ *Stowarzyszenie „Mierz Wysoko”* prowadzi świetlicę środowiskową dla dzieci z ulicy Brzeskiej i okolic.
- ▶ *Ogniska Środowiskowe: - Towarzystwa Przyjaciół Dzieci* (Zarząd Dzielnicy Praga Północ): ul. Wileńska 55/57, Wileńska 7, Białostocka 22, Kępna 4.
- ▶ **Stowarzyszenie Terapeutów** prowadzi poradnię dla osób dorosłych z Autyzmem i świetlicę dla dzieci niepełnosprawnych – ul. Białostocka 9.
- ▶ **Fundacja Pomocy Dzieciom i osobom dorosłym z wadą słuchu i dodatkowymi zaburzeniami „ Pokonać Ciszę”** ul. Śnieżna 3.
- ▶ **Polski Związek Głuchych** – ul. Białostocka 4.
- ▶ **Polski Związek Niewidomych**- ul. Targowa 15/71
- ▶ *Zespół Ognisk Wychowawczych „im Kazimierza Lisieckiego - Dziadka” Ognisko „Praga”,* ul. Środkowa 9.
- ▶ *Uczniowski Klub Sportowy „Błyskawica”*- zajęcia sportowe piłki nożnej
- ▶ *Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy Praga Warszawa*, prowadzi zajęcia dla dziewcząt w wieku szkolnym.
- ▶ **Polski Czerwony Krzyż** – prowadzi różne programy skierowane do najuboższych mieszkańców dzielnicy ul. Szymanowskiego 7.
- ▶ *Zjednoczenie na Rzecz Żyjących z HIV/AIDS „Pozytywni w Tęczy”* – ul. Targowa 44 lok. 1/1A.

Inne:

- ▶ **Ochotniczy Hufiec Pracy**, ul. Konopacka 17.
- ▶ **Oddział Toksykologiczny** w Szpitalu Praskim.
- ▶ **Oddział Dzienny dla dzieci i młodzieży uzależnionej od środków psychoaktywnych „PUNKT”**, ul. Otwocka 3.

- ▶ **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna**, ul. Sierakowskiego 9 (gimnazjum nr 31) i Namysłowska 1 wejście od ul. Brechta (Filia SP. 258).
 - ▶ **Polskie Centrum Mediacji** – ul. Jagiellońska 56.
 - ▶ **Ośrodek Detoksykacyjno- Terapeutyczny „Mały Rycerz”** ul. Brzeska 13.
 - ▶ **Armia Zbawienia** – ul. Białostocka 7/90
-

III. PROBLEMY SPOŁECZNE NA TERENIE DZIELNICY PRAGA - PÓŁNOC

Niekorzystna sytuacja mieszkaniowa i demograficzna dzielnicy powoduje, że na jej terenie występują problemy społeczne, które pociągają za sobą szereg negatywnych skutków.

Do najważniejszych z nich należą:

- ubóstwo,
- problemy osób niepełnosprawnych,
- bezrobocie,
- patologie tj.: alkoholizm, narkomania, przestępczość, przemoc domowa,
- trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych,
- problemy związane ze wzrostem populacji ludzi starszych.

Niepełnosprawność

Według częstotliwości występowania niepełnosprawność jest jednym z najpoważniejszych problemów społecznych dzielnicy. Na Pradze Północ jest 8 696 osób niepełnosprawnych co stanowi ok. 12% społeczności lokalnej (dane GUS z 2002 r.).

Niepełnosprawność często łączy się z trudną sytuacją materialną ponieważ kryterium dochodowe niestety nie uwzględnia wydatków jakie w związku z chorobą, niepełnosprawnością, potrzebą usprawniania i rehabilitacji w wielu przypadkach wykraczają poza zwyczajowe koszty utrzymania w rodzinach zdrowych.

W 2010 r. z pomocy społecznej korzystało 1 188 (dla porównania w 2009 1136, rodzin) rodzin z dysfunkcją niepełnosprawności i jest to podobnie jak w latach ubiegłych najliczniejsza grupa klientów OPS.

Trudna jest także sytuacja osób niepełnosprawnych ze względu na izolację społeczną spowodowaną barierami, które uniemożliwiają osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym.

Do najbardziej istotnych problemów z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne należą:

- ❖ Bariery urbanistyczne i architektoniczne zarówno w obiektach użyteczności publicznej jak i w mieszkaniach,
- ❖ Bariery komunikacyjne (nie przystosowanie transportu zbiorowego do potrzeb osób niepełnosprawnych),
- ❖ Utrudniony dostęp do zatrudnienia na otwartym rynku pracy,
- ❖ Ograniczona możliwość udziału w życiu kulturalnym.

Ze względu na wykluczenie licznej grupy osób z życia społecznego niezbędne stają się działania zmierzające do poprawy warunków oraz integracji zawodowej osób

niepełnosprawnych zwłaszcza iż należy przewidywać, że liczba niepełnosprawnych będzie wzrastać w wyniku starzenia się ludności oraz zwiększającej się liczby wypadków.

Dotychczasowa propozycja działań realizowanych w środowisku lokalnym na rzecz tej grupy odbiorców jest niewystarczająca. Na terenie dzielnicy nie ma środowiskowego domu pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych i upośledzonych umysłowo, brak jest ośrodków wsparcia, ośrodków szkoleniowo rehabilitacyjnych, niewystarczająca jest ilość miejsc na Warsztatach Terapii Zajęciowej. Brak jest też dostatecznej oferty skierowanej do dzieci i młodzieży.

Wychodząc na przeciw tym potrzebom dzielnica wskazała **„Poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych poprzez stworzenie im warunków umożliwiających powrót do czynnego życia społecznego”** jako priorytet rozwojowy w sferze społecznej dzielnicy.

W wyniku licznych konsultacji społecznych, które odbyły się zarówno z przedstawicielami urzędów i instytucji jak i organizacji pozarządowych wypracowano plan działań, który ma na celu poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych w Dzielnicy Praga Północ.

Planowane działania:

- Przeprowadzenie badań
- Podjęcie działań zmierzających do stopniowej likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych i komunikacyjnych (szansą jest budowa metra i rewitalizacja),
- Utworzenie Centrum Informacyjno - kulturalno-społecznego dla osób niepełnosprawnych (w tym kompleksowe poradnictwo),
- Podjęcie działań zmierzających do utworzenia Środowiskowego Domu Samopomocy dla Osób Psychicznie Chorych i Upośledzonych Umysłowo,
- Włączenie do działań na rzecz osób niepełnosprawnych istniejących ośrodków kultury i sportu (zwiększenie aktywności osób niepełnosprawnych w obszarze kultury i sportu),
- Promowanie i wzmacnianie działań organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- Rozpowszechnianie informacji o dostępnej ofercie pomocy dla osób niepełnosprawnych,
- Dostosowanie placówek oświatowych (modernizacja) dla potrzeb dzieci niepełnosprawnych,
- Dostosowanie infrastruktury drogowej oraz budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych i matek z dziećmi.

Od 2011 r. podjęte zostaną działania w oparciu o wyznaczone priorytety społeczne. Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie we współpracy z OPS zrealizuje na terenie naszej dzielnicy projekt **„Utworzenie Centrum Informacyjno – Kulturalno – Społecznego dla osób niepełnosprawnych”** (w tym poradnictwo).

Uzupełnianie i podnoszenie jakości spójnego programu pomocy osobom niepełnosprawnym w znacznym stopniu poprawi ich sytuację. System wsparcia będzie uzupełniany o te formy, które zagwarantują osobom niepełnosprawnym usamodzielnienie,

integrację ze środowiskiem, a także będą zapobiegały izolacji i marginalizacji tej grupy mieszkańców dzielnicy.

Bezrobocie

Z danych uzyskanych z Urzędu Pracy m.st. Warszawy wynika, że z terenu Dzielnicy Praga Północ według stanu na dzień **31.12.2010** zarejestrowanych było **2520** osób co stanowi **5,8%** mieszkańców w wieku produkcyjnym. W stosunku do roku 2009 (**2134** osób) zwiększyła się liczba zarejestrowanych bezrobotnych.

Jak wynika ze statystyki Urzędu Pracy w 2008 roku odnotowano najniższą liczbę zarejestrowanych bezrobotnych (1411). Od roku 2009 liczba osób bezrobotnych znacznie wzrosła i ta tendencja utrzymała się również w roku 2010. Przy utrzymującym się wzroście liczby zarejestrowanych bezrobotnych, w porównaniu do roku 2009 (473 osoby) zmniejszyła się grupa osób, którym przysługiwało prawo do zasiłku (**398**).

Długotrwale bezrobotni (osoby pozostające bez pracy od 6 miesięcy do powyżej 24 miesięcy) w roku 2010 stanowili nieco ponad **45 %** osób zarejestrowanych natomiast w porównywalnym okresie sprawozdawczym roku 2009 ta kategoria osób stanowiła **37 %** zarejestrowanych w Urzędzie Pracy.

Liczba młodych osób bezrobotnych - **do 25 r. życia** – w porównaniu do roku 2009 (11,2 %) utrzymała się na tym samym poziomie i stanowiła ok. **11 %** ogółu zarejestrowanych.

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych po **55 roku**, w porównaniu do roku ubiegłego (32,2%) odnotowano zmniejszenie się tej grupy do ok. **17%**.

Niezmiennie, najwięcej bezrobotnych odnotowuje się w grupach wiekowych : 25-34 lata (25 %) oraz 45-54 lata (25,2 %). Jak wynika z niniejszej analizy, grupa ta stanowi ponad 50 % wszystkich zarejestrowanych.

O ile na przestrzeni 3 lat zmieniła się dość znacząco liczba osób, zarejestrowanych przez Urząd Pracy (zaznacza się tendencja wzrostowa), o tyle w strukturze zarejestrowanych bezrobotnych pod względem wykształcenia zmiany są tylko nieznaczne (wynoszą ok. + - 1%).

W roku 2010, podobnie jak w latach ubiegłych, wśród poszukujących zatrudnienia 12,8 % stanowiły osoby z wykształceniem wyższym; z wykształceniem policealnym, i średnim zawodowym - 22%; natomiast z gimnazjalnym i poniżej, stanowiły grupę nieco powyżej **35 %**

Na podobnym poziomie - 8,5 % (przy 9 % w roku 2009) utrzymała się liczba osób zarejestrowanych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz liczba osób zarejestrowanych z wykształceniem zasadniczym - 21,6% (przy 21,7 % w roku 2009).

Osoby, bez wykształcenia średniego w Dzielnicy Praga Północ stanowią od kilku lat najliczniejszą grupę zarejestrowanych bezrobotnych (58 % w roku 2009 do 56,9% w roku 2010).

Z danych Urzędu Pracy wynika, że wśród ogółu bezrobotnych z terenu Dzielnicy Praga Północ zarejestrowanych w roku 2010, 21,6 % stanowiły osoby bez doświadczenia zawodowego

a 35,3 % - osoby bez kwalifikacji zawodowych posiadające jedynie wykształcenie gimnazjalne i poniżej.

Z przedstawionej analizy wynika, że w porównaniu z do roku 2009 r. zwiększyła się liczba osób zarejestrowanych jako osoby bezrobotne (o 386 osób), a nieznacznie zmniejszyła się liczba osób, którym przysługiwało prawo do zasiłku (o 75 osób). W strukturze zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w/g kategorii wieku odnotowano zmiany w grupie powyżej 55 r. życia.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w roku sprawozdawczym nie zaszły istotne zmiany w strukturze zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w/g wykształcenia i nadal najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych w Dzielnicy Praga Północ (56,9 %) stanowią osoby bez wykształcenia średniego (z wykształceniem na poziomie zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej).

W 2010 r. wśród mieszkańców Dzielnicy Praga Północ zarejestrowanych w Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne, najliczniejszą grupę stanowią osoby bez stosownego doświadczenia zawodowego i bez kwalifikacji zawodowych.

Bezpieczeństwo

Charakterystyka przestępczości nieletnich.

Na podstawie danych uzyskanych z terenu działania Komendy Rejonowej Policji Warszawa VI wynika, że w 2010 roku udowodniono nieletnim popełnienie łącznie 471 (455 w roku 2009) czynów karalnych będących przestępstwami tj. nieco więcej niż w roku ubiegłym (455) oraz - 76 będących wykroczeniami tj. o 23 mniej niż w roku 2009 (99). Nieletnich podejrzanych o popełnienie przestępstw było 426 tj. mniej niż w roku ubiegłym (442).

13 przestępstw dopuścili się nieletni wspólnie z co najmniej jedną osobą dorosłą (w 2009 roku - 33), a 35 czynów będących przestępstwami dopuścili się nieletni poniżej 13-go roku życia (w 2009 roku - 41). Najmłodszy nieletni, który dopuścił się czynu zabronionego miał 6 lat (kradzież sklepową - wykroczenie).

Zdecydowana większość sprawców była w wieku 15 - 16 lat, a 30 % z nich stanowiły dziewczęta. Spośród przestępstw pospolitych nieletni najczęściej dopuszczali się: kradzieży i kradzieży z włamaniami, przestępstw rozbójniczych, oraz znęcania się fizycznego i psychicznego a także przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Przestępstwa przeciwko mieniu dokonywane były w większości przez chłopców, a przedmiotem zamachu były najczęściej: artykuły elektroniczne, metalowe do sprzedaży w skupach złomu, telefony komórkowe, pieniądze a także odzież i artykuły sportowe. Przestępstwa te najczęściej dokonywane były w budynkach (piwnice, mieszkania, klatki schodowe, sklepy), w centrach handlowych, na ulicach i w szkołach lub ich okolicach. Podobnie jak w roku 2009 na wysokim poziomie utrzymywała się liczba przestępstw o charakterze chuligańskim takich jak np. uszkodzenia mienia, pobicia i groźby karalne.

Z ustaleń i rozmów przeprowadzonych ze sprawcami czynów karalnych będących przestępstwami czy wykroczeniami, popełnianymi na terenie działania KRP Warszawa VI wynika, iż nie mają one związku z uczestnictwem w sformalizowanych grupach i nie są inicjowane i dokonywane przez nie.

Przemoc na terenie szkół:

W 2010 roku odnotowano 155 przestępstw popełnianych przez nieletnich na terenie szkół (2009 - 143) w tym: 45 (38 w 2009 r.) w szkołach podstawowych, 106(102 w 2009 r.) w gimnazjach i 4 (3 w 2009 r.) w szkołach średnich.

Przestępstwa najczęściej popełnione przez nieletnich, to m.in.: znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad małoletnimi – 34 (37), groźby karalne- 10 (24), naruszenie nietykalności cielesnej- 24 (17), znieważenia – 34 (12), z czego aż w 34 (10) przypadkach pokrzywdzonymi byli nauczyciele.

Inne odnotowane przypadki dotyczyły: pobic i bójek -12 (11), przestępstw rozbójniczych- 12 (10), kradzieży i przywłaszczeń- 11 (10), uszkodzeń ciała- 8 i zmuszania do określonego zachowania- 2 (7).

Sprawców tych przestępstw było 148 (133), z czego 110 (96) chłopców i 38 (37) dziewcząt. Najmłodszy sprawca miał 6 lat.

Podobnie jak w latach poprzednich wśród przyczyn przemocy rówieśniczej w roku 2010 były: chęć dominacji w grupie rówieśniczej oraz imponowania innym, odreagowanie frustracji, chęć zdobycia środków finansowych, wzorce przemocy obserwowane w domu rodzinnym lub wśród rówieśników, oglądanie przemocy w filmach, grach komputerowych, internecie, a także problemy natury psychicznej.

W ramach przeciwdziałania przemocy Sekcja Prewencji KRP W-wa VI prowadziła :

- spotkania z młodzieżą szkolną dot. odpowiedzialności prawnej za popełnianie czynów karalnych,

- indywidualne rozmowy profilaktyczno-ostrzegawcze z osobami przejawiającymi objawy agresji,

- akcje informacyjne w mediach celem przestrzegania ew. sprawców przestępstw,

W ramach Sekcji podejmowano również czynności zmierzające do ustalania sprawców przestępstw i umieszczaniu ich w placówkach dla nieletnich.

Przemoc wobec dzieci i młodzieży.

Przemoc rówieśnicza.

Przypadki najczęściej odnotowywanych w roku 2010 form przemocy dotyczyły: pobicia, gróźb karalnych, naruszenia nietykalności cielesnej, rozbojów i wymuszeń rozbójniczych, rzadziej: znęcania, zmuszania do określonego zachowania się, uszkodzenia ciała i bójek.

Podobnie jak w roku 2009, wśród sprawców nadal przeważają chłopcy. Dziewczęta stosują raczej agresję słowną – głównie obmawianie, wyśmiewanie. Przyczyny przemocy rówieśniczej to głównie: chęć dominacji w grupie rówieśniczej, odreagowanie frustracji, chęć zdobycia środków finansowych oraz wzorce przemocy przeniesione z domu rodzinnego.

Przemoc ze strony dorosłych.

Małoletni – ze strony osób dorosłych – najczęściej są ofiarami takich przestępstw jak rozboje i wymuszenia rozbójnicze (z zastosowaniem gróźb pobicia, naruszenia nietykalności cielesnej lub uszkodzenia ciała). W wyniku tego typu przestępstw małoletnim zabierano przede wszystkim telefony komórkowe i pieniądze. Zgłaszane były również sprawy pobić małoletnich, najczęściej na tle porachunków lub chuligańskim.

W celu przeciwdziałania przemocy ze strony dorosłych (niedopuszczania do popełniania przestępstw) Sekcja Prewencji KRP W-wa VI prowadziła czynności:

- prewencyjne, patrolowanie miejsc szczególnego ryzyka z uwzględnieniem terenów przyszkolnych i ciągów komunikacyjnych,

- operacyjno – wykrywacze, których celem było ustalanie sprawców przestępstw i umieszczanie ich w ośrodkach prawnej izolacji.

Przemoc w rodzinie

Ze strony nieletnich - w roku 2010 - 3 nieletnim (1 chłopcu i 2 dziewczynkom) udowodniono znęcanie się nad co najmniej jednym członkiem rodziny, w których poszkodowanymi byli : matka, przyrodnia siostra oraz babcia i dziadek. W porównaniu do roku 2009 liczba przypadków przemocy ze strony nieletnich była analogiczna, natomiast w przypadku tych wykroczeń sprawcami w większości były dziewczynki (do roku 2009 sprawcami w większości byli chłopcy).

Ze strony dorosłych - z danych uzyskanych z terenu działania Komendy Rejonowej Policji Warszawa VI za rok 2010 r. wynika, że w sprawie stosowania przemocy ze strony dorosłych przeprowadzono znacznie mniej interwencji domowych niż w roku 2009 (1535 do 1859 w roku 2009). Z przebiegu tych interwencji sporządzono prawie dwukrotnie więcej notatek urzędowych w formie tzw. „Niebieskiej karty” niż w roku 2009 (361 do 186).

W wyniku przeprowadzonych interwencji w roku 2010 przekazano 116 wniosków do WDS (w 2009 r. – 109) w celu wszczęcia postępowania z art. 207 § 1 KK. Ponadto przekazano 101 informacji do Ośrodka Pomocy Społecznej (w 2009 r. - 53) oraz 88 informacji do Dzielnicowego Zespołu Realizacji Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (w 2009 r.- 41)

W 2010 roku przeprowadzono 646 postępowań o czyn określony w art. 207KK i 209 KK (w 2009 r. 595), w wyniku których: 146 spraw zakończono przekazaniem do Sądu z aktem oskarżenia (w 2009 r. - 134), 48 spraw zawieszono(w 2009 r. -65), 288 spraw umorzono z BCP (w 2009 r. - 376), 27 spraw umorzono z innych przyczyn wyłączających ściganie (w 2009 r. - 20).

Sprawy najczęściej zgłaszane w roku 2010, dotyczyły znęcania się: męża nad żoną lub konkubenta nad konkubinką, w dalszej kolejności dzieci nad rodzicami, ojca lub konkubenta matki nad dziećmi oraz brata lub siostry nad rodzeństwem.

W większości przypadków znęcanie związane było z nadużywaniem alkoholu przez sprawcę. Miejscem przestępstwa było miejsce zamieszkania ofiary. Do najliczniej odnotowanych form znęcania należały: awantury pod wpływem alkoholu, używanie słów obelżywych i poniżających, gróźb pozbawienia życia i uszkodzenia ciała, przemoc fizyczna (bicie, kopanie).

W ramach działań profilaktycznych dot. przeciwdziałania przemocy w rodzinie Sekcja Prewencji realizowała:

- program „Stop przemocy rodzinnej”,
- prowadziła współpracę ze stowarzyszeniami: „Razem Przeciw Przemocy” i „Przyjazna Ulica” , fundacjami „Dzieci Niczyje” i „Twoje Jutro”,
- organizowała akcje informacyjne (pogadanki, spotkania i festyny) dla młodzieży, na których poruszano tematykę przemocy.

W związku z założonymi „Niebieskimi Kartami” – dokonywano również stałych kontroli w miejscach zamieszkania rodzin objętych tym programem, osobom zainteresowanym udzielano również porad prawnych.

Alkoholizm

W 2010 roku ujawniono znacznie mniejszą liczbę nieletnich będących pod wpływem alkoholu (48 osób) niż w analogicznym okresie roku 2009 (85 osób), z których najmłodszy miał 14 lat.

Najczęściej spożywanym alkoholem było piwo i wódka. Alkohol najczęściej spożywany był przez nieletnich na podwórkach, terenach zielonych (parki, skwery), na boiskach szkolnych i w lokalach mieszkalnych. Przyczyny spożywanie alkoholu była m.in. chęć zaimponowania rówieśnikom i potrzeba akceptacji ze strony grupy.

Materiały dot. spraw nietrzeźwych osób nieletnich przesyłano do Sądów dla Nieletnich. Przesłuchania przeprowadzane z w/w osobami miały na celu: ustalenie miejsca lub osób, które umożliwiły nabycie alkoholu osobie nieletniej.

Ponadto z nieletnimi oraz ich prawnymi opiekunami prowadzono rozmowy profilaktyczne oraz przekazywano informacje dot. adresów placówek zajmujących się problemem alkoholizmu.

W roku 2010 przeprowadzono 9(3) postępowań z art. 208 KK przeciwko 9 (3) nieletnim podejrzanym o rozpijanie łącznie 13 (3) małoletnich.

Z danych udostępnionych przez KRP Warszawa VI wynika, że w 2010 r. zatrzymano 10 osób nieletnich (w 2009 r. – 12) i 202 (2009 r. – 246) dorosłych- nietrzeźwych sprawców czynów karalnych w kategoriach przestępstw, w których badany jest stan trzeźwości.

- W celu monitorowania zjawiska alkoholizmu dzielnicowi pracownicy WDŚ oraz specjaliści ds. prewencji kryminalnej współpracowali: z Dzielnicowymi Zespołami Realizacji Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (dzielnic Praga Północ, Targówek i Białołęka, które w 2010 roku wszczęły łącznie 358 postępowań (w 2009 r. – 926) skutkujących skierowaniem do Sądu wniosku o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego).

- Utrzymywano również współpracę z organizacjami pozarządowymi, samorządem lokalnym w celach szkoleniowych oraz kolportażu broszur, ulotek i materiałów profilaktyczno - prewencyjnych.

- W ramach działań profilaktycznych przeprowadzano kontrolę sklepów sprzedających napoje alkoholowe oraz placówek gastronomicznych, w których jest serwowany alkohol. W kontrolowanych placówkach przeprowadzano rozmowy z pracownikami i właścicielami na temat szerzącego się alkoholizmu oraz odpowiedzialności karnej za sprzedaż alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym.

- Prowadzono w szkołach spotkania z młodzieżą, na których informowano o szkodliwości i skutkach prawnych spożywania alkoholu przez nieletnich.

Utrzymywano stały kontakt ze szkołami w celu monitorowania zjawiska spożywania alkoholu przez nieletnich, a przekazane przez dyrekcję informacje sprawdzano i w przypadku potwierdzenia prowadzono postępowania karne.

Prowadzono rozpoznanie pod kątem ujawnienia osób, które nielegalnie wyrabiają lub sprzedają alkohol. Sprawdzano informacje dotyczące niewłaściwej opieki nad dziećmi, związanej z nadużywaniem alkoholu przez ich opiekunów. W przypadku ich potwierdzenia, kierowano materiały do Sądów Rodzinnych celem wszczęcia postępowania opiekuńczego, a w uzasadnionych przypadkach umieszczano dzieci w placówkach opiekuńczych. Regularnie patrolowano miejsca publiczne, a na osoby spożywające tam napoje alkoholowe nakładano mandaty karne lub kierowano wnioski o ukaranie.

Narkomania

Z danych uzyskanych z terenu działania Komendy Rejonowej Policji W- wa VI wynika, iż w roku 2010 nie ujawniono nieletnich pod wpływem narkotyków. Natomiast 46 (22) nieletnim udowodniono popełnienie łącznie 71 (27) przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (posiadanie – 9, udzielanie narkotyków i nakłanianie do ich zażywania- 35, handel - 1). Najmłodszy uczestnik postępowań miał 14 lat.

Najczęściej zażywanym narkotykiem była marihuana. Choć bezpośrednio nie ujawniono nieletnich pod wpływem narkotyków to przy okazji rozmów przeprowadzanych ze sprawcami innych przestępstw takich m.in. jak: kradzieże, rozboje, włamania, wynika, że większość z zostało dokonanych na tzw. głodzie narkotykowym i w celu zdobycia pieniędzy na zakup narkotyków.

Nieletnich podejrzewanych o zażywanie narkotyków przesłuchiowano w celu określenia rozmiaru ich uzależnienia oraz ustalenia osób, które udostępniły im narkotyki, a materiały przesyłano do Sądów dla Nieletnich. Prowadzono z nimi rozmowy profilaktyczne, a ich opiekunów prawnych informowano o placówkach, w których można uzyskać w tej kwestii pomoc.

W ramach działań profilaktycznych na terenie szkół prowadzono szereg akcji informacyjnych: prelekcji, pogadanek połączonych z pokazami filmowymi. Rozprowadzono także kilka tysięcy broszur dotyczących problemu narkomanii.

W 2010 roku ujawniono 6 osób dorosłych, które popełniły przestępstwo po spożyciu narkotyków (w 2009 r. liczba ta wynosiła 2). W stosunku do 169 osób dorosłych skierowano akty oskarżenia z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (w 2009 r. – 181), 276 spraw zawieszono (2009 - 169). W 97 sprawach skierowano wnioski do prokuratora o umorzenie postępowania z powodu braku znamion czynu zabronionego (2009 r. – 35).

W okresie sprawozdawczym na terenie działania KRP W-wa VI ujawniono i zabezpieczono większą ilość środków odurzających niż w roku 2009.

Środki odurzające zabezpieczone w roku 2010 to m.in. marihuana, haszysz, heroina amfetamina oraz ekstazy.

PREWENCJA KRYMINALNA- W ramach prewencji kontynuowano kilkuletnie rządowe programy profilaktyczne oraz realizowano nowe. Były to m.in.:

- Program „Razem Bezpieczniej” .
- Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2006-2010 – w ramach programu prowadzono w szkołach spotkania z dziećmi o odpowiedzialności karnej z ust. o przeciwdziałaniu narkomanii. Ponadto w pomieszczeniach dla interesantów oraz podczas uczestniczenia w imprezach masowych rozdawano ulotki, plakaty i broszury przekazane z Fundacji „Pedagogium” oraz Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii.
- Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2006 – 2010 – w ramach tego programu specjaliści Ref. ds. Nieletnich i Patologii oraz ds. Prewencji Kryminalnej organizowali spotkania z młodzieżą szkolną i omawiali zasady przestrzegania ustawy o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Utrzymywali stałą współpracę z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Dzielnicowymi Zespołami Realizacji Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodkami Pomocy Społecznej.
- Krajowy Program Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przystępczości wśród Dzieci i Młodzieży – prowadzono: spotkania z młodzieżą szkolną (w ramach odpowiedzialności karnej nieletnich), z nauczycielami szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (w ramach zasad współpracy Oświaty z Policją).

IV. ZADANIA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Ośrodek Pomocy Społecznej, jest jednostką organizacyjną miasta stołecznego Warszawy i działa na terenie Dzielnicy Praga Północ w oparciu o statut nadany *Uchwałą Nr XXIX/918/2008 Rady miasta stołecznego Warszawy z dnia 17 kwietnia 2008, Załącznik Nr 7, w sprawie nadania statutów ośrodkom pomocy społecznej m. st. Warszawy.*

Ośrodek jest jednostką budżetową w rozumieniu ustawy o finansach publicznych. Statut reguluje podstawę prawną działania Ośrodka określa, jego zakres działania, gospodarkę finansową oraz organizację wewnętrzną.

Zgodnie z celami określonymi w statucie, Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ prowadzi działania w zakresie rozpoznawania i zaspokajania niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, które własnym staraniem nie są w stanie pokonać trudności życiowych oraz umożliwienia im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Staraniem OPS dzielnicy Praga Północ jest dążenie do życiowego usamodzielnienia się osób oraz ich integracji ze środowiskiem, jak również zapobieganie powstawaniu nowych problemów społecznych rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej.

Ośrodek realizuje **zadania własne** m.st. Warszawy, określone w ustawie o pomocy społecznej i innych ustawach, obejmujące w szczególności: przyznawanie i wypłacanie świadczeń pieniężnych w formie zasiłków: celowych, celowych specjalnych, celowych w formie biletu kredytowego, zasiłków okresowych, zasiłków i pożyczek na ekonomiczne usamodzielnienie się, zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.

Do zadań Ośrodka należy również: przyznawanie pomocy w naturze, świadczenie usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych; sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym; udzielenie schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, w tym osobom bezdomnym; praca socjalna; prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych; diagnozę oraz sporządzenie bilansu potrzeb lokalnych problemów społecznych; koordynuje realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, dożywianie dzieci oraz sporządzanie sprawozdań.

Działania Ośrodka obejmują również zadania dot.: współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach oraz organizowania prac społecznie użytecznych.

Ośrodek realizuje także **zadania wynikające z rozeznania potrzeb** dotyczące m.in.: udzielania mieszkańcom informacji o przysługujących im uprawnieniach z zakresu pomocy społecznej; organizowania i prowadzenia specjalistycznego, poradnictwa dla rodzin naturalnych i zastępczych, a także terapii rodzinnej; udzielania pomocy w integracji ze środowiskiem lokalnym osobom: opuszczającym zakłady karne oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze; prowadzenia

działań mających na celu integrację ze społeczeństwem repatriantów i osób posiadających status uchodźcy.

Ustawą z dnia 23.01.2009 roku o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz. U. z 2009 r. nr 92 poz. 753) od 01.04.2009 r. **przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych z pomocy społecznej należy do zadań gminy o charakterze obowiązkowym.**

Ośrodek wykonuje również **zadania zlecone** m. st. Warszawie oraz zadania wynikające z porozumień zawartych z Wojewodą Mazowieckim, innymi jednostkami samorządu terytorialnego i administracją rządową, obejmujące: realizację usług specjalistycznych, przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną.

Zadania zlecone obejmują również wydawania decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków NFZ dla osób nieubezpieczonych oraz udzielanie pomocy kombatantom i innym osobom będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego.

Zadania inne w zakresie - organizacji wsparcia dla rodzin zastępczych oraz zadanie dodane Uchwałą Nr LXIII/1961/2009 Rady Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 8 października 2009 r. (zmieniająca uchwałę w sprawie nadania statutów ośrodkom pomocy społecznej m. st. Warszawy) obejmujące: wskazywanie osób, którym mogłaby być powierzona opieka lub kuratela, na wezwanie sądu opiekuńczego oraz wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Ośrodek jest także realizatorem zadania wynikającego z rządowych programów pomocy społecznej.

OGÓLNE ZASADY ORGANIZACYJNE OŚRODKA

Organizację pracy Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ określa Regulamin Organizacyjny Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy stanowiący załącznik do Zarządzenia Nr 04/2009 z dnia 12 marca 2009 r. Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy.

Podstawowymi komórkami realizującymi zadania ustawowe Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy są:

1). Dyrekcja z siedzibą przy ul. K. Szymanowskiego 6/61

- a) Dział Pomocy Specjalistycznej
- b) Dział Finansowo Księgowy
- c) Dział Administracyjny
- d) Samodzielne stanowisko ds. zamówień publicznych

- 2). Filia Nr I** z siedzibą przy ul. Groszkowskiego 5:
e) Dział Pomocy Środowiskowej
f) Dział Świadczeń
- 3). Filia Nr II** z siedzibą przy ul. Brechta 15/31:
g) Dział Pomocy Środowiskowej
h) Dział Świadczeń
- 4). Dom Dziennego Pobytu** z siedzibą przy ul. Brzeskiej 4;
- 5). Dom Samotnej Matki i Dziecka** z siedzibą przy ul. K. Szymanowskiego 4a
- 6). Klub Złotego Wieku** z siedzibą przy ul. Jagiellońskiej 56.

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadanie w formie usług pielęgnacyjnych, opiekuńczych i specjalistycznych dla osób, wymagających pomocy. Z usług mogą korzystać także osoby, które nie są beneficjentami Ośrodka.

Ośrodek Pomocy Społecznej prowadzi program Północnopraskie Centrum Wolontariatu. Celem realizowanego projektu jest kojarzenie osób, które chcą świadczyć bezpłatną pomoc z odbiorcami tej pomocy.

Zadania statutowe Ośrodka mogą być realizowane także w uzasadnionych przypadkach przez inne podmioty wyspecjalizowane w realizacji określonej działalności wyłonione zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych, aktami prawa miejscowego wydanymi przez Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy oraz wewnętrznym Regulaminem w sprawie ramowych procedur udzielania zamówień publicznych.

Do wspólnych zadań podstawowych komórek organizacyjnych Ośrodka należy w szczególności:

- 1) właściwa i terminowa realizacja zadań wynikających ze Statutu jednostki,
- 2) opracowywanie propozycji do projektu planu finansowego Ośrodka, w części dotyczącej zakresu działania,
- 3) przygotowywanie projektów programów,
- 4) opracowywanie okresowych raportów o potrzebach związanych z prawidłową realizacją zadań,
- 5) opracowywanie sprawozdań i analiz z działalności komórki, nie rzadziej niż raz na kwartał.

Do podstawowych zadań **Działu Pomocy Środowiskowej** należy w szczególności:

- 1) rozpoznanie, ocena i analiza potrzeb mieszkańców w zakresie pomocy społecznej,
- 2) przeprowadzanie wywiadów środowiskowych oraz występowanie na tej podstawie o pomoc dla zainteresowanych,
- 3) współpraca z organizacjami pozarządowymi i instytucjami, których działalność uzupełnia bądź wspiera formy pomocy udzielanej klientom Ośrodka,
- 4) opracowywanie projektów decyzji administracyjnych z zakresu pomocy społecznej,
- 5) współpraca z podmiotami świadczącymi usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne na zlecenie Ośrodka oraz nadzór nad ich realizacją.

Do podstawowych zadań **Działu Świadczeń** należy w szczególności:

- 1) obsługa komputerowej bazy świadczeń dla podopiecznych Ośrodka przy zachowaniu ochrony danych osobowych
- 2) sporządzanie planów finansowych, harmonogramów wydatków z zakresu działu
- 3) przygotowanie decyzji administracyjnych z zakresu Ustawy o pomocy społecznej
- 4) przygotowanie list wypłat i przekazów pocztowych w sprawie przyznanych świadczeń
- 5) dokonywanie comiesięcznych rozliczeń z ZUS, sporządzanie raportów miesięcznych
- 6) rozliczanie faktur za przyznane żywnie w placówkach oświatowych i punktach żywieniowych
- 7) kompletowanie dokumentacji i rozliczanie faktur dotyczących pogrzebów
- 8) przygotowywanie i sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych

Do podstawowych zadań **Działu Pomocy Specjalistycznej** należy w szczególności:

- 1) specjalistyczna diagnoza środowisk rodzinnych,
- 2) poradnictwo specjalistyczne,
- 3) opracowywanie zasad współdziałania z klientem/rodziną w celu rozwiązania występujących problemów,
- 4) prowadzenie zajęć grupowych dla wybranych kategorii klientów,
- 5) pomoc psychologiczno - pedagogiczna dla rodzin dysfunkcyjnych,
- 6) pomoc osobom i ich rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji,
- 7) wspieranie i animacja współpracy ze środowiskiem lokalnym, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami działającymi w sferze polityki społecznej,
- 8) współpraca europejska,
- 9) inicjowanie, opracowywanie i realizacja lokalnych programów społecznych wynikających z rozpoznanych potrzeb,
- 10) przygotowanie i współrealizacja projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Do podstawowych zadań **Działu Finansowo - Księgowego** należy w szczególności:

- 1) opracowywanie projektów planów finansowych i sprawozdań z ich wykonania,
- 2) przygotowywanie okresowych analiz ekonomicznych z wykonania poszczególnych planów finansowych,
- 3) prowadzenie ksiąg rachunkowych,
- 4) prowadzenie ewidencji księgowej wszystkich składników majątkowych,
- 5) prowadzenie gospodarki finansowej Ośrodka,
- 6) kontrola finansowa działalności Ośrodka.

Do podstawowych zadań **Działu Administracyjnego** należy w szczególności:

- 1) nadzór nad prawidłową eksploatacją i zabezpieczeniem pomieszczeń użytkowanych przez Ośrodek oraz nad majątkiem Ośrodka,
- 2) zaopatrywanie w niezbędne materiały biurowe i środki czystości oraz prawidłowy podział tych materiałów,
- 3) organizowanie i nadzorowanie remontów oraz bieżących napraw,
- 4) prowadzenie spraw związanych z przestrzeganiem przepisów BHP i przepisów przeciwpożarowych,
- 5) eksploatacja, utrzymanie i rozwój infrastruktury informatycznej,
- 6) prowadzenie dokumentacji związanej z ubezpieczeniem mienia,
- 7) przyjmowanie i wysyłanie korespondencji Ośrodka,

- 8) prowadzenie spraw kadrowych,
- 9) prowadzenie magazynu i archiwum zakładowego.

Do zadań **Ośrodków Wsparcia** należy w szczególności:

- 1) prowadzenie zajęć usprawniających ruchowo,
- 2) prowadzenie zajęć rekreacyjnych, kulturalnych i edukacyjnych,
- 3) udzielanie porad psychologicznych,
- 4) świadczenie pomocy w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych,
- 5) udzielanie wsparcia w zachowaniu więzi rodzinnych,
- 6) umożliwienie zachowania higieny,
- 7) zapewnienie, co najmniej jednego posiłku dziennie,
- 8) organizowanie innych zajęć i usług w zależności od potrzeb usługobiorców i realnych możliwości placówki,
- 9) współpraca z różnymi organizacjami i instytucjami w celu rozwijania nowych form działalności.

Do obowiązków osoby zajmującej **samodzielne stanowisko radcy prawnego** należy w szczególności:

- 1) opiniowanie projektów decyzji administracyjnych,
- 2) opiniowanie projektów umów zawieranych przez Ośrodek,
- 3) konsultacje i porady prawne,
- 4) sporządzenie opinii prawnych,
- 5) opracowywanie wewnętrznych aktów prawnych.

Do obowiązków osoby zajmującej **samodzielne stanowisko ds. zamówień publicznych** należy w szczególności:

- 1) sporządzanie planów zamówień publicznych ,
- 2) ogłaszanie postępowań w miejscach i terminach zgodnych z obowiązującymi przepisami,
- 3) przygotowanie i prowadzenie postępowań o udzielenie zamówienia publicznego zgodnie z Prawem Zamówień Publicznych,
- 4) opracowywanie specyfikacji istotnych warunków zamówienia i protokołów,
- 5) opracowywanie projektów umów zawieranych zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych,
- 6) przygotowywanie sprawozdań z realizacji zamówień publicznych,
- 7) sporządzanie rocznych sprawozdań zbiorczych z udzielonych zamówień publicznych,
- 8) udział w pracach komisji przetargowych,
- 9) opisywanie rachunków i faktur, zakwalifikowanie ich pod dany tryb oraz niezwłoczne przekazywanie ich Działowi Finansowo Księgowemu do realizacji.

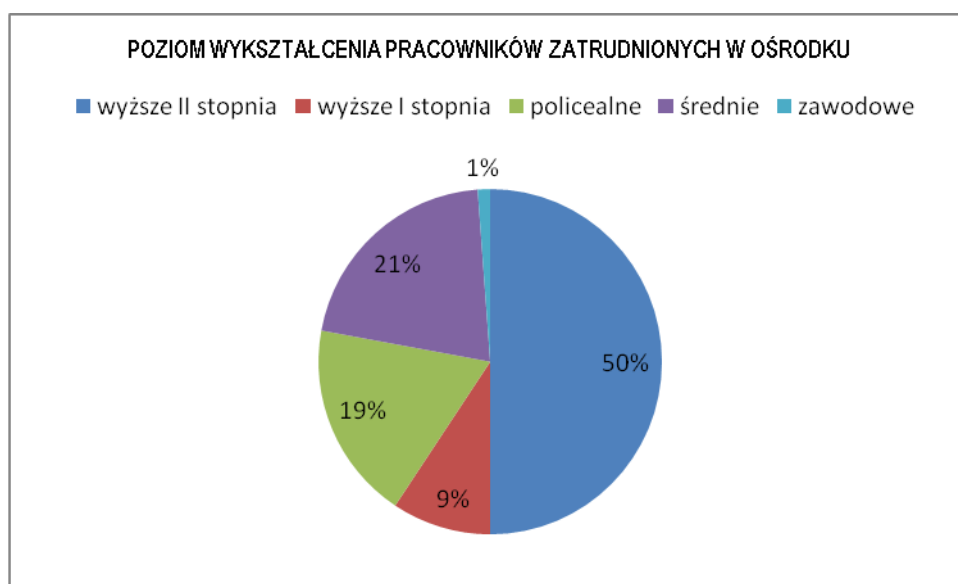
STRUKTURA ZATRUDNIENIA

Struktura zatrudnienia w Ośrodku Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy, na dzień 31.12.2010 r., przedstawiała się następująco:

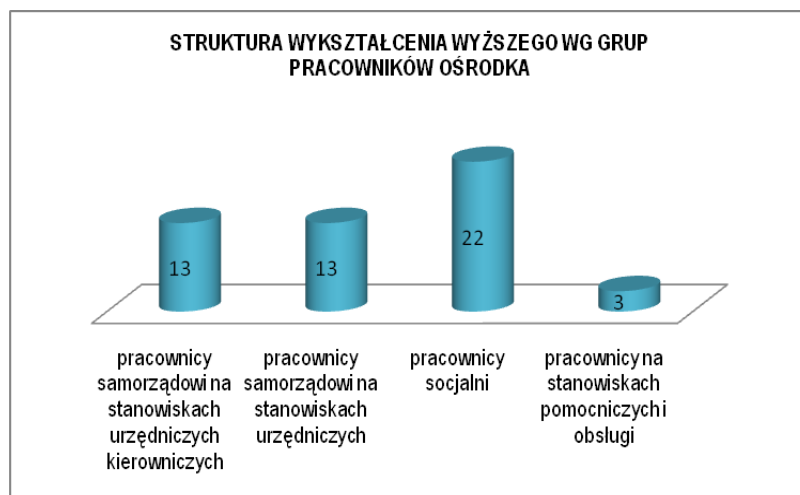
Tabela: Struktura zatrudnienia

Wyszczególnienie		Zatrudnienie w osobach	Zatrudnienie w etatach
Dyrekcja	Dział Administracyjny i Dyrekcja	6	5,50
	Dział Finansowo Księgowy	7	7
	Dział Pomocy Specjalistycznej	6	6
Samodzielne stanowisko starszego specjalisty ds. zamówień publicznych		1	1
Filia Nr I		28	27
z tego	Dział Pomocy Środowiskowej	19	19
	Dział Świadczeń	5	5
Filia Nr I		25	24
z tego	Dział Pomocy Środowiskowej	17	17
	Dział Świadczeń	4	4
Koordynatorzy OPS ds. usług opiekuńczych		2	2
Ośrodki Wsparcia			
z tego	Dom Dziennego Pobytu	6	5,25
	Dom Samotnej Matki i Dziecka	3	3
	Klub Złotego Wieku	2	2
Razem		86	82,75
Pracownicy zatrudnieni w ramach programu realizowanego przez OPS „Z rodziną mogę więcej” finansowanego ze środków EFS		3	2,5
w tym	pracownicy socjalni	2	2

Zadania realizowane przez Ośrodek wymuszają zatrudnianie dobrze przygotowanej i wykształconej kadry pracowników. Większość pracowników posiada wyższe wykształcenie. W roku 2010 stanowili oni 59% ogółu zatrudnionych.

W 2010 r. kadra Ośrodka składała się z: 43 pracowników posiadających wykształcenie wyższe magisterskie o kierunku: pedagogika, politologia, socjologia, psychologia, ekonomia, technologia żywienia, prawo, 8 pracowników posiadających wykształcenie wyższe licencjackie o kierunku: pedagogika, polityka społeczna, ekonomia, administracja, 34 pracowników posiadających wykształcenie policealne i średnie; 1 pracownika posiadającego wykształcenie zawodowe.

Wykształcenie wyższe posiadało:

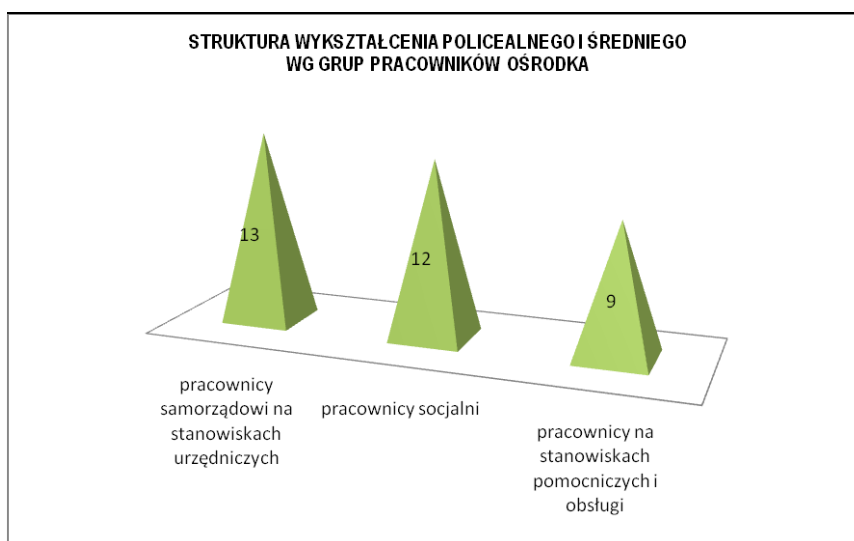
- 1) 100% kadry kierowniczej,
- 2) 50% pracowników samorządowych na stanowiskach urzędniczych,
- 3) 65% pracowników socjalnych,
- 4) 23% pracowników na stanowiskach pomocniczych i obsługi.

Wykształcenie policealne i średnie posiadało:

- 1) 50% pracowników samorządowych na stanowiskach urzędniczych,
- 2) 35% pracowników socjalnych,
- 3) 69% pracowników na stanowiskach pomocniczych i obsługi.

Wykształcenie zawodowe posiadało:

- 1) 8% pracowników na stanowiskach pomocniczych i obsługi.

W grupie pracowników posiadających wykształcenie wyższe I i II stopnia: 20 osób posiadało ukończone studia podyplomowe w zakresie: organizacji pomocy społecznej, rachunkowości, zamówień publicznych oraz 3 pracowników posiadało ukończone dwa kierunki studiów podyplomowych w zakresie: studium wiedzy o społeczeństwie, socjoterapii, służby cywilnej, administracji publicznej, zarządzania jednostkami terenowymi oraz rozwoju regionalnego i lokalnego.

10 pracowników socjalnych posiadało specjalizację I stopnia w zawodzie pracownik socjalny, a jeden II stopnia.

Pracownicy Ośrodka, zgodnie z ustawą o pracownikach samorządowych z dnia 28.11.2008 r. (Dz. U. Nr 223 poz. 1458) oraz ustawą o pomocy społecznej z dnia 12.03.2004 r. (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.), stale podwyższają swoje umiejętności i kwalifikacje zawodowe, w tym dzięki wsparciu finansowemu Ośrodka, uczestnicząc w różnorodnych szkoleniach zawodowych i studiach podyplomowych.

W 2010 roku Ośrodek częściowo dofinansował do czesnego 2 pracownikom socjalnym podnoszącym swoje kwalifikacje zawodowe w ramach studiów magisterskich na kierunku pedagogika, specjalność: surdopedagogika oraz praca socjalna.

Jeden pracownik socjalny ukończył studia wyższe o kierunku polityka społeczna ze specjalnością: rynek pracy uzyskując tytuł magistra a 3 ukończyło studia podyplomowe w zakresie organizacji pomocy społecznej.

Ponadto, pracownicy Ośrodka uczestniczyli w wielu szkoleniach, których celem było podniesienie poziomu posiadanych kwalifikacji, doskonalenie wiedzy, zdobycie nowych umiejętności. Szkolenia dla pracowników socjalnych dotyczyły między innymi takich zagadnień jak:

- 1) Aktualne kierunki państwa w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom w Polsce,
- 2) Postępowanie administracyjne i ustawodawstwo socjalne a kontrakt socjalny,
- 3) Pomoc społeczna 2010 r.,
- 4) Aktywna Integracja,
- 5) Praca z osobami z zaburzeniami psychicznymi,
- 6) Wspólnoty lokalne wobec wykluczenia społecznego,
- 7) Od terapii do zatrudnienia – w ramach projektu „Budowa zintegrowanego systemu społeczno-zawodowego na rzecz osób uzależnionych w procesie zdrowienia”,
- 8) Warsztaty zamówień publicznych,
- 9) Prawo w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- 10) Sprawcy przemocy w rodzinie – strategię postępowania,
- 11) Wprowadzenie do diagnozy dziecka wykorzystywanego seksualnie i jego rodziny,
- 12) Narzędzia i metody indywidualnych planów pracy z rodziną i dzieckiem,
- 13) Przemoc emocjonalna w sytuacjach związanych z rozpadem rodziny. Jak zadbać o dziecko i pomóc rodzicom,
- 14) Bajko terapia jako skuteczna metoda pomocy dziecku,

Ponadto, pracownicy socjalni zaangażowani w Wolontariat uczestniczyli w szkoleniach z zakresu:

- 1) Zakwalifikowanie do grupy przyszłych ekspertów ds. wolontariatu w projekcie „Wolontariat w mazowieckich ośrodkach pomocy społecznej,
- 2) Promowanie wolontariatu jako forma zmiany wizerunku ośrodka pomocy społecznej,
- 3) współpraca z mediami i wykorzystywanie technik multimedialnych,
- 4) tworzenie kampanii i organizacja wydarzeń promujących wolontariat.

6 pracowników Ośrodka uczestniczyło w VII Ogólnopolskiej Konferencji „Pomoc dzieciom – ofiarom przestępstw”, a 3 w III Ogólnopolskiej Konferencji Profilaktyki Krzywdzenia Małych Dzieci zorganizowanych przez Fundację Dzieci Niczyje. 1 pracownik uczestniczył w konferencji „Przeciwdziałanie przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych”.

2 pracowników ukończyło szkolenie pt. „Współdziałanie lokalnych służb społecznych w realizacji procedury Niebieskiej Karty, którego celem było zintegrowanie oraz usprawnienie współdziałania lokalnych służb społecznych w realizacji procedury Niebieskiej Karty.

1 pracownik ukończył Mazowiecką Szkołę Mediatorów Rodzinnych. Celem kształcenia było zdobycie kwalifikacji mediatora rodzinnego, zgodnie ze standardami Stowarzyszenia Mediatorów Rodzinnych.

Pozostali pracownicy uczestniczyli w szkoleniach z zakresu:

- 1) Podatek dochodowy od osób fizycznych w 2010 r.,
- 2) Najczęściej popełniane nieprawidłowości w zakresie ewidencji księgowych w jednostkach budżetowych,
- 3) Nowelizacja ustawy o finansach publicznych,
- 4) MS Projekt 2007 Professional Część I – efektywne zarządzanie projektami,
- 5) Realizacja projektów systemowych przez ośrodki pomocy społecznej w świetle nowelizacji ustawy Prawo zamówień publicznych,
- 6) Monitoring i ewolucja projektu,
- 7) Rozliczanie projektów europejskich w strukturach m.st. Warszawy,
- 8) Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych,
- 9) ZFŚS i nowe świadczenia zwolnione z podatku w 2010 r.,

Analizując zatrudnienie oraz poziom wykształcenia pracowników zatrudnionych w Ośrodku Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy zauważyć należy, iż systematycznie wzrastają kwalifikacje pracowników.

WDROŻENIE SYSTEMÓW INFORMATYCZNYCH

W 2010 roku kontynuowano wdrożenia systemu Oprogramowania Użytkowego POMOST. W celu usprawnienia pracy na bieżąco wprowadzano do systemu uzupełnienia w formie szablonów decyzji administracyjnych, list wypłat, wprowadzono wytyczne do zmienionej procedury ws. realizacji świadczeń nienależnie pobranych.

W wyniku prowadzonych działań modernizacyjnych dokonano instalacji nowych zestawów komputerowych stacjonarnych i przenośnych oraz urządzeń peryferyjnych. Dodatkowo część sprzętu została rozbudowana o dodatkowe lub nowocześniejsze podzespoły i systemy operacyjne. W celu zapewnienia większej niezawodności sieci komputerowej oraz poprawy bezpieczeństwa sieci dokonano zakupu i instalacji serwerów sieciowych.

Dla potrzeb Działu Finansowo – Księgowego dokonano zakupu i wdrożono system informatyczny Vulcan. Dokonano aktualizacji programów antywirusowych na wszystkich komputerach.

Zakupiono cyfrową centralę telefoniczną dla Dyrekcji Ośrodka w celu usprawnienia pracy pracowników Ośrodka jak również kontaktu klienta z placówką.

V. UDZIELONE ŚWIADCZENIA

ZADANIA WŁASNE GMIN 2010rok

W 2010 roku na realizację zadań własnych z zakresu pomocy społecznej Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga-Północ m.st. Warszawy wydatkował łączną kwotę **10.530.748 zł**. Objętych pomocą w ramach realizacji w/w zadań zostało 3134 rodzin, 3661 osobom w tych rodzinach przyznano świadczenie poprzez wydanie decyzji administracyjnej.

Łączna liczba osób pozostających w rodzinach objętych pomocą w ramach zadań własnych wyniosła 6154. Należy zaznaczyć, że znaczny wzrost w porównaniu z 2009 rokiem (o kwotę **2.885.237 zł tj. 38%**) wydatków na realizację zadań własnych spowodowany był tym, iż od 2010r zgodnie z obowiązującym stanem prawnym świadczenia w formie zasiłków stałych są wykazywane w sprawozdaniu z udzielonych świadczeń MPiPS-03 jako zadania własne, a nie jak to było do 2009 roku jako zadanie zlecone gminie.

Warto również podkreślić, iż pomimo tak znacznego wzrostu wydatkowanych środków finansowych na realizację świadczeń w ramach zadań własnych praktycznie nie zmieniła się liczba rodzin objętych pomocą porównaniu (spadek w porównaniu z 2009r o 36 rodzin) oraz liczba osób w tych rodzinach, którym przyznano świadczenie poprzez wydanie decyzji administracyjnej (wzrost o 2 osoby).

Wynika to stąd, że osoby uprawnione do zasiłku stałego czy też rodziny, w których występuje zasiłkobiorca stały korzystają równocześnie z innych form pomocy (zasiłki okresowe, celowe, usługi opiekuńcze, prawo do gorącego posiłku) w ramach realizacji zadań własnych gminy, a w sprawozdaniu rodziny czy też osoby, którym decyzją przyznano świadczenia wykazywane są raz bez względu na rodzaj, formę i liczbę udzielonych świadczeń.

Właśnie zasiłki stałe stanowiły główną pozycję wśród świadczeń realizowanych w ramach zadań własnych jeśli chodzi o liczbę osób, którym decyzją przyznano w/w świadczenie oraz kwotę przeznaczoną na wypłatę powyższych zasiłków.

W 2010 r na wypłatę zasiłków stałych wydatkowano **3.885.188 zł** co stanowiło blisko **37 %** ogólnego budżetu na realizację zadań własnych. Liczba osób, którym decyzją przyznano w/w świadczenie wyniosła 1001 (27% wszystkich osób, którym przyznano świadczenie w ramach zadań własnych).

W porównaniu z rokiem poprzednim liczba osób, które posiadały prawo do zasiłku stałego uległa zwiększeniu o 31 osób (w 2009r było to 970 osób) i jest to kolejny rok gdzie ta liczba wzrasta (w 2008 r. było to 967 osób).

Analogicznie, zwiększeniu uległa również kwota wydatkowana na realizację w/w świadczeń (o **118.849 zł** w porównaniu z rokiem 2009 i o **189.199 zł** w porównaniu z rokiem 2008)

W 2010 roku, podobnie jak w latach ubiegłych, wśród osób uprawnionych do zasiłku stałego zdecydowanie przeważały osoby samotnie gospodarujące (834 osoby tj. 83%) osób pozostających w rodzinach było 167.

W 2010 roku średnia wysokość zasiłku stałego w przypadku osoby samotnie gospodarującej wyniosła **402,10 zł** i utrzymywała się na podobnym poziomie jak w roku 2009 – **402,98 zł** i w roku 2008 – **401,71 zł**.

W przypadku osób w rodzinie średnia wysokość zasiłku stałego wyniosła **220,65 zł** i była minimalnie wyższa niż w latach ubiegłych (w 2009 roku – **213,11 zł**, w 2008 roku – **214,90zł**).

Utrzymanie się średniej wysokości zasiłku stałego na poziomie lat ubiegłych wynika głównie z braku weryfikacji od 2006 roku kryteriów dochodowych oraz kwot waloryzacji świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, o czym mowa w art. 9 Ustawy o pomocy społecznej.

Osoby uprawnione do zasiłku stałego to osoby niezdolne do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności. Niektóre z nich to również osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji i wymagające pomocy osoby drugiej w zaspokojeniu podstawowych potrzeb życiowych. Stąd też duża część zasiłkobiorców stałych z uwagi na wiek czy też stan zdrowia wymaga dodatkowego wsparcia w postaci niepieniężnych form pomocy, tj. w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania czy też zapewnienia gorącego posiłku.

Stały wzrost cen przy jednoczesnym braku od 2006 roku waloryzacji kwot świadczeń z pomocy społecznej powoduje, iż osoby pobierające zasiłki stałe wymagają dodatkowej pomocy finansowej głównie w formie zasiłków celowych przyznawanych na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, zakup niezbędnych przedmiotów użytku domowego, pokrycie wydatków związanych z użytkowaniem lokalu. Osoby te wspierane były również w formie niematerialnych form pomocy takich jak praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne: prawne, psychologiczne, rodzinne, dla osób niepełnosprawnych, bezrobotnych, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych oraz w placówkach ochrony zdrowia, pomoc w uzyskaniu przysługujących im uprawnień (renta, emerytura, dodatek mieszkaniowy, stopień niepełnosprawności).

Powyższe niematerialne formy pomocy w przypadku osób pobierających zasiłki stałe nabierają szczególnego znaczenia gdyż kierowane są do osób starszych, chorych, niepełnosprawnych, w wielu wypadkach samotnych i niezaradnych życiowo. Pozwalają bowiem w wielu wypadkach przezwyciężyć tym osobom trudną sytuację życiową, zaspokoić ważną potrzebę życiową, czynnie uczestniczyć w życiu społecznym, wykorzystać na wielu płaszczyznach nieznanne do tej pory uprawnienia i możliwości.

Jak wynika z podstawowych zestawień w ostatnich latach liczba osób uprawnionych do zasiłku stałego wzrasta i mając na względzie obiektywne czynniki jak proces starzenie się społeczeństwa, wzrost zachorowalności na niektóre choroby, stały dostęp do usług medycznych należy domniemywać, że ta liczba nadal będzie wzrastać.

Wśród świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej realizowanych w ramach zadań własnych, szczególne znaczenie dla osób bezrobotnych, długotrwale chorych, niepełnosprawnych ma świadczenie w formie zasiłku okresowego.

W 2010 roku liczba osób, którym decyzją przyznano zasiłek okresowy wyniosła 946 osoby. Oznacza to niewielki wzrost liczby w/w osób w porównaniu z rokiem 2009, a zarazem zahamowanie wieloletniej tendencji spadkowej liczby osób uprawnionych do w/w świadczenia (w 2006 r. zasiłek okresowy otrzymało 1609 osób, w 2007 – 1266 osób, w 2008 r. – 944 osoby, w 2009 r. – 924 osoby). W 2010 roku na wypłatę zasiłków okresowych wydatkowano łącznie **1.762.094 zł** czyli o **156.280 zł(8%)** mniej niż w roku 2009 i aż o **351.088 zł** (17%) mniej niż w roku 2008.

Wzrost liczby osób uprawnionych do zasiłku okresowego przy ograniczonych środkach finansowych na ich realizację spowodowało, że w oku 2010 średnia wysokość zasiłku okresowego (**338,08 zł**) była wyraźnie niższa niż w roku 2009 (**375,64 zł**) i 2008 (**364,84zł**).

Niezmienne natomiast głównym powodem przyznania w/w świadczenia pozostaje bezrobocie. Pozostawanie bez pracy było w 74% przypadków przyczyną przyznania zasiłku okresowego. Pozostałe powody to długotrwała choroba i niepełnosprawność.

Utrzymujące się wysokie bezrobocie, a co za tym idzie wzrastająca liczba osób uprawnionych do zasiłku okresowego przy coraz mniejszych środkach finansowych na ich realizację powodować będzie, że wysokości przyznawanych zasiłków okresowych będzie się zbliżać do kwoty minimalnej jaka jest określona w Ustawie o pomocy społecznej, tj. do wysokości 50% różnicy między kryterium dochodowym osoby lub rodziny, a dochodem tej osoby lub rodziny.

Inną istotną pozycję w katalogu świadczeń realizowanych w ramach zadań własnych są zasiłki celowe. Na ich wypłatę w 2010 roku OPS Praga-Północ dysponował łączną kwotą **2.380.001 zł** tj. o **607.270zł** (20%) mniejszą niż w roku 2009 i aż o **1.557.990 zł** (40%) mniejszą niż w roku 2008. W 2010 roku liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie w formie zasiłku celowego wyniosła 2091 i była mniejsza niż w roku 2009 (2183 osoby) czy też w 2008 r. (2181), choć należy zauważyć że spadek liczby świadczeniobiorców był procentowo (4%) zdecydowanie niższy niż spadek posiadanych środków finansowych.

Nie zmienia się natomiast przeznaczenie przyznawanych zasiłków celowych. Zasiłek celowy zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej może być przyznawany na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych. W praktyce katalog celów na jakie przyznane były zasiłki celowe był bardzo szeroki i obejmował m.in. zakup żywności, odzieży, obuwia, leków, środków czystości, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, pokrywanie opłat związanych z użytkowaniem lokalu (energia, gaz, czynsz). Jednak dalsze ograniczenia środków finansowych na realizację zasiłków celowych spowoduje, że stopień zaspokojenia tychże potrzeb będzie coraz niższy.

Ważną pozycję wśród świadczeń realizowanych w ramach zadań własnych Gminy stanowi pomoc w formie posiłku. Dotyczy to zarówno świadczeń w formie gorącego posiłku dla dorosłych jak i pokrycie kosztów wyżywienia dzieci w żłobkach, przedszkolach, szkołach.

W 2010 r. Ośrodek zapewnił lub opłacił koszty posiłków 1310 osobom z czego 1024 to dzieci. W porównaniu do lat ubiegłych można mówić o pewnej stabilizacji jeśli chodzi o potrzeby mieszkańców Dzielnicy Praga - Północ na powyższe świadczenia. W 2009 roku objętych w/w pomocą było 1339 osób w tym 1026 to dzieci, natomiast w 2008 r. odpowiednio 1375 osób, w tym 1053 to dzieci.

Z uwagi na to, że pomoc w formie gorącego posiłku adresowana jest do osób najstarszych tj. dzieci, osób starszych, chorych, niepełnosprawnych, ze względów społecznych, spełnia bardzo ważną rolę w systemie wsparcia społecznego. Podobnie ważną społecznie rolę odgrywają usługi opiekuńcze (gospodarcze i pielęgnacyjne) realizowane w miejscu zamieszkania świadczeniobiorców.

W 2010 roku tą formą pomocy objętych było 336 osób i jest to kolejny rok, w którym następuje spadek liczby osób korzystających z tej formy wsparcia (w 2009 r. usługi opiekuńcze realizowane były w stosunku do 367 osób, a w 2008 r do 383 osób).

W 2010 roku na realizację usług opiekuńczych (gospodarczych i pielęgnacyjnych) wydatkowano łącznie **981.107 zł** tj. o **103.888 zł** mniej niż w roku poprzednim, na co oczywiście decydujący wpływ miała mniejsza liczba osób objętych tą formą pomocy.

Pomimo tej tendencji spadkowej należy stwierdzić, że usługi opiekuńcze będą nadal zajmować istotną pozycję w katalogu świadczeń z pomocy społecznej, gdyż umożliwiają osobom starszym, chorym, niepełnosprawnym funkcjonowanie w swoim własnym środowisku zamieszkania.

Jeśli chodzi o pozostałe materialne świadczenia w 2010 r. OPS w 43 przypadkach zajął się sprawieniem pogrzebu (w 2009 r. – w 50 przypadkach, w 2008 r. – w 53 przypadkach), udzielono 2 zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego (w poprzednich dwóch latach – po 6), w odróżnieniu od roku 2008 i 2009 nie zaistniała potrzeba udzielenia zasiłków na pokrycie wydatków związanych ze zdarzeniem losowym.

Wśród niematerialnych form pomocy realizowanych w ramach zadań własnych istotną pozycję stanowi praca socjalna (3956 rodzin objętych pomocą), poradnictwo specjalistyczne (625 rodzin objętych pomocą) oraz interwencja kryzysowa (131 rodzin objętych pomocą).

Należy zwrócić uwagę, że w sytuacji gdy od dwóch lat środki finansowe na realizację świadczeń pieniężnych ulegają zmniejszeniu (oprócz zasiłków stałych), gdy nieznacznie zmniejsza się również liczba świadczeniobiorców niektórych materialnych świadczeń - liczba osób objętych pomocą w formie pracy socjalnej od wielu lat pozostaje na podobnym poziomie (w 2006 r. - 3949 rodzin, w 2007 r. -4038 rodzin, w 2008 r. - 4120 rodzin, w 2009 r. -4063 rodzin, w 2010 r. -3956 rodzin).

Dotyczy to również pozostałych niematerialnych form pomocy jak wszelkiego typu poradnictwo psychologiczne, prawne, rodzinne (wzrost w 2010 r o 52 rodziny w porównaniu z poprzednim rokiem tj. blisko 10%) oraz interwencji kryzysowej pozostającej na podobnym poziomie jak w roku poprzednim.

Mając na względzie powyższe fakty oraz przedstawione liczby należy stwierdzić, że niematerialne formy pomocy nabierają coraz większego znaczenia, są społecznie oczekiwane,

co z kolei wymusza konieczność intensyfikacji działań podejmowanych przez pracowników socjalnych na rzecz osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Reasumując, w ramach zadań własnych realizowane są zarówno świadczenia pieniężne (zasiłki stałe, okresowe, celowe) jak i świadczenia niepieniężne (usługi opiekuńcze, posiłki, sprawianie pogrzebu, praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa).

W 2010 roku w porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił nieznaczny wzrost liczby osób uprawnionych do zasiłku stałego i okresowego i spadek liczby osób, które otrzymały zasiłek celowy. Jednocześnie w przypadku zasiłków okresowych i celowych nastąpił zdecydowany spadek posiadanych środków finansowych na ich realizację, co spowodowało iż średnie wysokości w/w świadczeń były mniejsze niż w latach ubiegłych.

Od kilku lat na stabilnym i wysokim poziomie utrzymuje się liczba osób korzystających z gorącego posiłku (dotyczy zarówno dorosłych jak i posiłków dla dzieci w szkole), co mając na względzie charakter świadczenia jest jak najbardziej pożądane.

Od kilku lat nieznacznie zmniejsza się liczba osób wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Jednak obiektywne czynniki społeczne jak proces starzenia się społeczeństwa, niski poziom i utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej, postępujące rozluźnienie się więzów rodzinnych i społecznych powodować będą, że zapotrzebowanie na tę formę pomocy nadal będzie się utrzymywać.

Występujące w rodzinach różnego rodzaju problemy społeczne, a zarazem ograniczenia finansowe jakie są udziałem Ośrodka Pomocy Społecznej wymuszać będą konieczność coraz szerszego podejmowania wszelkiego typu działań pomocowych tj. różnego typu poradnictwo, interwencji kryzysowej czy też szeroko rozumianej pracy socjalnej jako istotne uzupełnienie czy nawet zastępowanie pomocy materialnej.

Pokazane liczby dotyczące osób i rodzin korzystających z tych form pomocy wyraźnie wskazują na społeczne oczekiwanie co do ich realizacji.

Powyższe działania mogą prowadzić do rozwiązania wielu istniejących trudnych sytuacji życiowych i problemów rodzinnych, a tym samym doprowadzić do stworzenia osobom i rodzinom warunków do samodzielnego funkcjonowania w środowisku.

ZADANIA ZLECONE GMINIE 2010 rok

Ustawą z dnia 23.01.2009 roku o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w organizacji i podziale zadań administracji publicznej w województwie (Dz. U. z 2009r nr 92 poz. 753) od 01.04.2009r przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych z pomocy społecznej należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Tym samym przestało być to zadanie zleczone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę.

W związku z tym w 2010 r. jedynym świadczeniem w ramach zadań zleconych realizowanych przez Ośrodek były specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Tą formą pomocy objętych było 13 osób, z tego 7 to osoby dorosłe. Zrealizowano w ramach specjalistycznych usług opiekuńczych 2458 świadczeń (godzin). Łączna kwota wydatkowana na realizację powyższych świadczeń wyniosła 61.450 zł. W przypadku dzieci (6 osób z autyzmem) w ramach usług specjalistycznych realizowane było wsparcie psychologiczno - pedagogiczne, edukacyjno – terapeutyczne i rewalidacyjno - wychowawcze.

W stosunku do osób dorosłych podstawową formą działań było rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, wsparcie psychologiczne, wspieranie procesu leczenia.

Można zaobserwować pewną stabilizację jeśli chodzi o liczbę osób objętych tą formą pomocy. W roku 2008 było to 14 osób, w 2009 r. 15 osób, a w ubiegłym roku – 13 osób.

W 2010 roku nie zaistniała potrzeba udzielenia innych świadczeń w ramach zadań zleconych gminie, tj. zasiłku celowego na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną, pomocy cudzoziemcom będącym ofiarami handlu ludźmi ani tym , którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium RP.

Nie zaistniała potrzeba wypłaty wynagrodzenia należnego opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznanego przez Sąd.

VI. RODZINY OBJĘTE POMOCĄ SPOŁECZNĄ W DZIELNICY PRAGA PÓŁNOC

Celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. W związku z czym działalność OPS charakteryzuje się systemowym podejściem do pomocy udzielanej rodzinom / osobom, które uwzględnia takie formy wsparcia jak: pomoc finansowa, szeroko rozumiana praca socjalna oraz poradnictwo specjalistyczne.

TYPY RODZIN OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ:

W 2010 roku z pomocy ogółem skorzystało **3956 rodzin**, w których liczba osób wynosiła **7735**. Wśród rodzin tych było:

- **1290** rodzin z dziećmi;
- **452** rodzin niepełnych;
- **673** rodzin emerytów i rencistów.

Liczba rodzin prowadzących gospodarstwo domowe w tym:

α jednoosobowe	- 2093/2093 osób
α dwuosobowe	- 858/1716 osób w rodzinie
α trzynosobowe	- 459/1377 osób w rodzinie
α czterosobowe	- 344/1376 osób w rodzinie
α pięciosobowe	- 117/585 osób w rodzinie
α sześćciosobowe i więcej	- 85/588 osób w rodzinie

Liczba rodzin z dziećmi:

α z jednym dzieckiem	- 652/1594 osób w rodzinie
α z dwojgiem dzieci	- 374/1287 osób w rodzinie
α z trójką dzieci	- 171/737 osób w rodzinie
α z czwórką dzieci	- 59/340 osób w rodzinie
α z piątką dzieci	- 21/136 osób w rodzinie
α z szóstką dzieci	- 9/73 osoby w rodzinie
α z siedmiorgiem i więcej	- 4/35 osób w rodzinie

Liczba rodzin niepełnych:

α z jednym dzieckiem	- 223/461 osób w rodzinie
α z dwojgiem dzieci	- 129/402 osoby w rodzinie
α z trójką dzieci	- 69/291 osób w rodzinie
α z czwórką i więcej	- 31/182 osoby w rodzinie

Liczba rodzin emerytów i rencistów:

α jednoosobowe	- 494/494 osób w rodzinie
α dwuosobowe	- 122/244 osoby w rodzinie
α trzynosobowe	- 35/105 osób w rodzinie
α czterosobowe i więcej	- 22/99 osób w rodzinie

Z analizy danych za rok 2010 wynika, że w porównaniu do roku 2009 zmniejszyła się ogólna liczba rodzin korzystających z różnych form pomocy, w tym pracy socjalnej (4063 w 2009 r. **do 3956 w 2010 r.**) Najistotniejsze zmiany odnotowano w kategorii rodzin prowadzących jednoosobowe gospodarstwo domowe (**-143 rodziny**).

W roku 2010, podobnie jak w roku 2009 zaobserwowano tendencję wzrostową w kategorii : rodzin z dziećmi (1267 – 2009 r. **do 1290 w 2010 r.**) oraz rodzin emerytów i rencistów (627-2009 r. **do 673- 2010 r.**), zmniejszyła się natomiast liczba rodzin niepełnych (497- 2009 r. **do 452 - 2010 r.**)

W roku 2010, w kategorii rodzin z dziećmi najistotniejsze zmiany odnotowano wśród rodzin z dwojgiem dzieci (**+46**) oraz jednym dzieckiem (**- 5**).

Zwiększenie się liczby rodzin emerytów i rencistów, korzystających z pomocy w roku 2010, wiąże się z obniżaniem poziomu życia tej grupy świadczeniobiorców, w wyniku znacznego wzrostu kosztów utrzymania (związanego ze zwyżką cen zakupu

m.in.: żywności, energii i gazu, leków czy wzrostem opłat czynszu) przy jednoczesnym, niskim poziomie otrzymywanych świadczeń (emerytura, renta). Sukcesywne zwiększanie się liczby rodzin emerytów i rencistów utrzymuje się już od 3 lat na poziomie ok. 50 rodzin rocznie. Najistotniejsza zmiana w tej grupie świadczeniobiorców w roku 2010 dotyczyła rodzin dwuosobowych (**+29**) oraz jednoosobowych (**+13**).

Wśród rodzin niepełnych zmiany jakie odnotowano w 2010 r. dotyczyły rodzin z jednym dzieckiem (**-39**). Do czynników, które również w 2010 r. miały wpływ na zmniejszenie się liczby rodzin niepełnych należy zaliczyć: usamodzielnienie się części rodzin, które w roku 2009 i 2010 brały udział w projekcie systemowym realizowanym przez OPS pt: „Z rodziną mogę więcej”, współfinansowanym w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego, na co wskazują wyniki wstępnie przeprowadzonej ewaluacji. Z pewnością można do nich zaliczyć także przywrócenie funduszu alimentacyjnego (od października 2008 r.), który umożliwił rodzinom uzyskanie należnych świadczeń a przez to polepszenie się ich sytuacji finansowej.

W roku 2010 Ośrodek Pomocy Społecznej podejmował działania zmierzające do poprawy sytuacji materialno – bytowej rodzin wieloproblemowych z dziećmi w ramach kolejnej edycji projektu systemowego „Z rodziną mogę więcej”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. 44 beneficjentów zostało objętych wielowymiarowym wsparciem (edukacyjnym, społecznym, psychologicznym) i uzyskało umiejętności społeczne, kompetencje wychowawcze oraz podwyższyło kwalifikacje zawodowe.

Powody przyznania pomocy rodzinom w roku 2010

1. Ubóstwo - 2588 rodzin

Ubóstwo jest zjawiskiem wielowymiarowym i wieloaspektowym. Za najważniejszy wskaźnik określający zasięg ubóstwa przyjmuje się dochód gospodarstwa domowego. Ubóstwo

uwarunkowane jest wieloma czynnikami i w różnym stopniu dotyka poszczególne grupy mieszkańców. Im liczniejsze gospodarstwo domowe, tym większe prawdopodobieństwo życia w niedostatku.

Problemy w zaspokojeniu podstawowych potrzeb (takich jak m.in. wyżywienie, ubranie, koszty utrzymania mieszkania, ochrona zdrowia, uzyskanie wykształcenia) wynikają z braku dostatecznej ilości środków finansowych, jakimi dysponuje rodzina czy osoba, w stosunku do stale rosnących kosztów utrzymania i nie są one wynikiem nieracjonalnego gospodarowania posiadanymi zasobami.

Uboństwo stanowi jedno z najistotniejszych kryteriów, które ma wpływ na przyznanie pomocy. Przyczynami ubożenia świadczeniobiorców Ośrodka, odnotowanymi w roku 2010 były m.in.: niepełnosprawność, bezrobocie (niski status zawodowy, niski poziom wykształcenia), wielodzietność, samotne rodzicielstwo, długotrwała lub ciężka choroba, uzależnienia w rodzinie...

Mimo, iż nieznacznie zmniejsza się liczba osób korzystających z różnych form pomocy społecznej to od lat na wysokim poziomie utrzymuje się ta kategoria beneficjentów, którzy otrzymują pomoc z powodu złej sytuacji materialnej. Podobnie jak w roku 2009, w roku 2010 grupa ta zwiększyła się o około **12, 8% tj. ponad 330 osób.**

2. Sieroctwo - 5 rodzin

Sieroctwo zupełne, tj. sytuacja, kiedy rodzice dziecka nie żyją, wśród klientów Ośrodka Pomocy Społecznej występuje sporadycznie. Rodziny/osoby, u których występuje problem sieroctwa wymagają wieloaspektowego wsparcia. Dlatego też aby wspomagać ich usamodzielnienie Ośrodek, oprócz wsparcia materialnego uzupełnia tę pomoc o pracę socjalną i poradnictwo specjalistyczne.

3. Bezdomność - 44 rodziny

W porównaniu do roku 2009 liczba osób, które w 2010 r. uzyskały pomoc z powodu bezdomności nie uległa istotnej zmianie (**+3**). W roku sprawozdawczym różnymi formami wsparcia OPS objęte były, przede wszystkim osoby, które brały czynny udział w programach wychodzenia z bezdomności, realizowanych przez lokalne organizacje pozarządowe (Stowarzyszenie „Otwarte Drzwi” i Stowarzyszenie „Monar”).

Ośrodek Pomocy Społecznej od kilku lat współpracuje (na zasadach określonych w porozumieniach) z organizacjami pozarządowymi, które w dzielnicach kierują swoje działania do osób bezdomnych. Zgodnie z obowiązującymi standardami w placówkach tych jest zatrudniony pracownik socjalny, który zajmuje się na miejscu sprawami mieszkańców i ustala indywidualne programy wychodzenia z bezdomności.

Ośrodek Pomocy Społecznej udziela wsparcia merytorycznego a także, w ramach realizacji indywidualnych programów, udziela stosownej pomocy materialnej oraz poradnictwa specjalistycznego.

Formy pomocy, kierowane w roku 2010 do tej grupy beneficjentów obejmowały m.in.: wydawanie decyzji w sprawie potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych, świadczenia pieniężne w formie zasiłków stałych lub celowych, pracę socjalną (np. pomoc w uzyskaniu orzeczenia stopnia niepełnosprawności, załatwianiu spraw urzędowych, pomoc w wyrobieniu dowodu osobistego) oraz poradnictwo specjalistyczne: prawne, psychologiczne, rodzinne, zawodowe.

4. Potrzeba ochrony macierzyństwa - 92 rodziny

w tym :

♦ wielodzietność - 30 rodzin

Celem pomocy społecznej jest wzmocnienie sił rodziny w chwilach trudnych i pomoc w wypełnianiu przez nią podstawowych funkcji, dlatego też bardzo ważnym działaniem Ośrodka jest wspieranie rodziny w pierwszym okresie życia dziecka.

Rodziny wielodzietne, ze względu na wysokie koszty utrzymania bardzo często mają problemy z zaspokajaniem podstawowych potrzeb. Nie zawsze poziom dochodów tych rodzin wynika z braku aktywności zawodowej czy niezaradności.

Działania Ośrodka adresowane do tej grupy, obejmowały pomoc materialną w formie świadczeń kierowanych do całej rodziny w tym również do dzieci (np. finansowanie obiadów szkolnych, dofinansowanie różnych form wypoczynku, dofinansowanie kosztów żywienia w placówkach – żłobek, przedszkole). To także działania w ramach pracy socjalnej oraz poradnictwa specjalistycznego, zmierzające do wspomagania rodziny, motywowania jej do większej aktywności i rozwoju a także współpraca z organizacjami pozarządowymi, celem indywidualnego wsparcia zainteresowań i rozwoju dzieci.

W roku 2010 **zmniejszyła się o 7** liczba rodzin, które uzyskały pomoc z powodu ochrony macierzyństwa **w tym wielodzietności (- 2 rodziny).**

5. Bezrobocie – 885 rodzin

Bezpośrednim i najbardziej widocznym skutkiem bezrobocia jest obniżenie statusu materialnego rodziny. Mniej widoczne, lecz nie mniej zagrażające spójności rodziny są skutki psychologiczne bezrobocia (frustracje, utrata autorytetu w rodzinie, obniżenie poczucia wartości). Dlatego oprócz pomocy materialnej większość tych rodzin potrzebuje wsparcia specjalistycznego.

W porównaniu do roku 2009 (926 rodzin), w roku sprawozdawczym zanotowano niewielki spadek (**o ok. 4, 6 %**) liczby rodzin, które uzyskały pomoc z powodu bezrobocia.

Wśród świadczeniobiorców Ośrodka Pomocy Społecznej najliczniejszą grupę stanowią osoby długotrwale bezrobotne (powyżej 1 roku), które na obecnym rynku pracy mają mniejsze szanse z powodu: wieku, braku motywacji do podjęcia pracy i utrzymania się w zatrudnieniu, a przede wszystkim, niskiego poziomu wykształcenia i braku kwalifikacji zawodowych. Dlatego też ich aktywizacja jest trudna, długotrwała i wymaga wielokierunkowych oddziaływań.

Od trzech lat Ośrodek realizuje projekty systemowe współfinansowane w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego (w roku 2010 udział w projekcie „ Z rodziną mogę więcej” wzięło 44 rodzin wraz z otoczeniem), których celem jest m.in. zwiększenie szans zawodowych osób bezrobotnych, klientów pomocy społecznej, zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Uzupelnieniem działań adresowanych do osób bezrobotnych była pomoc finansowa, pomoc rzeczowa, wsparcie w postaci pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego, rodzinnego) oraz konsultacji i porad.

6. Niepełnosprawność - 1188 rodzin

Niepełnosprawność - oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, który trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza, bądź uniemożliwia samodzielną egzystencję oraz wypełnianie zadań życiowych i ról społecznych zgodnie z przyjętymi normami. Niepełnosprawną jest osoba, która uzyskała stosowne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

W stosunku do roku 2009 (1136) **wzrosła (+52)** liczba rodzin, które otrzymywały pomoc z powodu niepełnosprawności. Wśród przyczyn takiej sytuacji należy wymienić m.in.: starzenie się lokalnej społeczności, pogarszający się stan zdrowia mieszkańców dzielnicy spowodowany warunkami i stylem życia, wieloletnim nadużywaniem alkoholu oraz substancji psychoaktywnych.

Z powodu niepełnosprawności w roku 2010, z różnych form pomocy Ośrodka korzystało **1188 rodzin** i była to najliczniejsza grupa podopiecznych.

Problemy osób niepełnosprawnych są złożone i obejmują różne obszary funkcjonowania i rozwoju takie jak m.in. bariery (architektoniczne, komunikacyjne..), utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji, utrudniony dostęp do rynku pracy, zła sytuacja materialna. Często także w/w problemom towarzyszą dysfunkcje w rodzinie (uzależnienia, przemoc..). Są one przyczyną pogłębiania się izolacji i wykluczenia społecznego tej grupy osób.

Zarówno liczebność tej grupy jak i złożoność występujących problemów, wymaga wielu działań, których celem winna być zarówno poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych jak i ułatwianie im funkcjonowania w społeczności.

Ośrodek Pomocy Społecznej w roku 2010 kierował do tej grupy świadczeniobiorców różne formy pomocy: zarówno *materialnej* (w postaci zasiłków stałych, okresowych i celowych między innymi na: dofinansowanie do kolonii i obozów integracyjnych oraz turnusów rehabilitacyjnych dla matki z dzieckiem, likwidacji barier i innych) jak i pomocy niematerialnej głównie w postaci *pracy socjalnej* .

Niezwykle ważnym aspektem pracy socjalnej realizowanej w Ośrodku Pomocy Społecznej była praca w środowisku rodzinnym i otoczeniu społecznym osoby niepełnosprawnej, m.in. utrzymywanie stałej współpracy z instytucjami i organizacjami, z pomocy których korzystają beneficjenci Ośrodka.

Do działań realizowanych w ramach pracy socjalnej należały także pomoc w: uzyskaniu sprzętu rehabilitacyjnego, kontaktowaniu z organizacjami działającymi na rzecz konkretnych

grup osób niepełnosprawnych, zapewnieniu pomocy w formie usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych .

To także działalność doradcza i informacyjna, prowadzona przez pracowników socjalnych oraz specjalistów, zarówno w zakresie przysługujących praw jak i możliwości korzystania z różnych form pomocy.

7. Długotrwała lub ciężka choroba - 587 rodzin

Choć w roku 2010 odnotowano **niewielki spadek** liczby odbiorców pomocy z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby **o 10 osób** to i tak jest to grupa dość liczna. Należy zaznaczyć iż wśród ogólnej liczby świadczeniobiorców Ośrodka Pomocy Społecznej aż 45 % stanowiły osoby, które otrzymały pomoc z powodu niepełnosprawności oraz długotrwałej i ciężkiej choroby. Działania kierowane do tych beneficjentów wymagały uruchomienia wsparcia finansowego (m.in. na kontynuowanie rehabilitacji i zakup leków), niematerialnego (w postaci usług pielęgnacyjnych i usług specjalistycznych) oraz pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego. Długotrwała lub ciężka choroba często bywa przyczyną ogromnych stresów, które obciążają nie tylko osobę chorą ale i całą rodzinę. Dlatego ważnym działaniem, w przypadku tych osób, jest współpraca ze środowiskiem lokalnym i organizacjami pozarządowymi, które oprócz pomocy świadczonej w ramach Ośrodka mogą także udzielać wsparcia.

Należy podkreślić, iż w przypadku w/w rodzin, niejednokrotnie konieczne jest bezzwłoczne podejmowanie działań i uruchamianie wszechstronnej pomocy.

8. Bezradność w sprawach opiekuńczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - 552 rodzin

w tym :

♦ rodziny niepełne – **452 - w tym 7 samotnych ojców**

♦ rodziny wielodzietne - **86**

Przejawem bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych są z jednej strony zachowania dzieci związane z łamaniem obyczajów i norm społecznych oraz problemami z nauką, z drugiej strony zaś, brak ze strony rodziców właściwej i adekwatnej postawy wobec tych zachowań.

Często przyczyną pojawiania się problemów natury wychowawczej w rodzinach jest nadużywanie alkoholu, przemoc w rodzinie, niezaradność, bezrobocie. Społecznym skutkiem występowania zjawiska bezradności opiekuńczo-wychowawczej są konflikty rodzinne, przemoc i agresja, problemy w nauce, słaby start edukacyjny, wzrost przestępczości dzieci i młodzieży, przenoszenie złych wzorców na bieżące i przyszłe zachowania młodych ludzi.

Pomoc tym rodzinom udzielana przez Ośrodek w roku 2010 obejmowała zarówno świadczenia pieniężne jak i wsparcie w odbudowaniu prawidłowych relacji i umacnianiu postaw rodzicielskich (np. kierowanie na warsztaty umiejętności wychowawczych, pomoc w formie

poradnictwa rodzinnego). To także ścisła współpraca ze środowiskiem lokalnym w tym z organizacjami pozarządowymi w celu objęcia dzieci właściwym programem wychowawczym i wspomagającym.

W roku 2010 dodatkowym działaniem kierowanym do tej grupy rodzin było włączenie części z nich do projektu systemowego „Z rodziną mogę więcej” współfinansowanego w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. W ramach realizowanego projektu wprowadzono asystenta rodziny, którego zadaniem było wspomaganie w rozwiązywaniu problemów oraz wspieranie w codziennym organizowaniu życia wszystkich członków rodziny.

W porównaniu do roku 2009, liczba rodzin, które z powodu tej dysfunkcji korzystały z pomocy Ośrodka **zmniejszyła się o 70 rodzin**. Zmiany odnotowano również w kategorii **rodzin niepełnych (-45)** i **rodzin wielodzietnych (-17)**.

9. Przemoc w rodzinie – 35

Przemoc w rodzinie jest poważnym problemem społecznym, który dotyka wielu środowisk rodzinnych. Często przyczyną przemocy są uzależnienia.

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę siły, działanie skierowane przeciwko członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody psychiczne, fizyczne lub materialne.

W ramach identyfikacji problemu pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Policji realizują Procedurę Niebieskiej Karty, którą wprowadza się w przypadku stwierdzenia występowania wszelkiej przemocy wobec jakiegokolwiek członka rodziny.

W ramach ograniczania przypadków przemocy w rodzinie wobec małych dzieci Ośrodek od 2008 roku, w partnerstwie z Fundacją Dzieci Niczyje, prowadzi program profilaktyczno-edukacyjny "Dobry Rodzic – Dobry Start".

Ujawnianie oraz monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie było istotą pracy socjalnej prowadzonej w roku 2010. Fakt, iż pracownik socjalny może uzyskać wsparcie ze strony innych instytucji (Policja, Prokuratura, Sąd, Kurator) daje możliwość skuteczniejszego działania i zapobiegania tego typu patologiom. Takie możliwości stwarza również udział specjalistów Ośrodka w cyklicznych spotkaniach dotyczących monitorowania systemów przeciwdziałania zjawisku przemocy na poziomie m.st. Warszawy, które odbywają się w Biurze Polityki Społecznej. Dzięki temu pracownicy, którzy pracują z rodzinami uzyskują aktualną wiedzę o ofercie pomocy kierowanej do rodzin z w/w problemem.

W ramach działań kierowanych do rodzin, w których występuje przemoc niezwykle istotne znaczenie ma wsparcie w postaci poradnictwa specjalistycznego, w tym: psychologa i specjalisty ds. przemocy .

W porównaniu do roku 2009, w roku sprawozdawczym nie odnotowano istotnej zmiany w liczbie rodzin, które korzystały z pomocy z powodu występowania przemocy.

10. Alkoholizm – 284

Alkoholizm jest chorobą, która powoduje wiele problemów nie tylko zdrowotnych ale również natury psychicznej. Jest to choroba, która wywiera niekorzystny wpływ na każdego członka rodziny, w tym dzieci. Dlatego też działania kierowane do tych rodzin wymagają poradnictwa specjalistycznego, mobilizowania do podjęcia leczenia i utrzymania się w abstynencji oraz opieki i wspomagania rozwoju dzieci.

W roku 2010 zmniejszyła się liczba rodzin **(-59)**, które z powodu w/w dysfunkcji korzystały z pomocy. Do rodzin z problemem alkoholizmu kierowano różne formy wsparcia materialnego, pośredniego (związanego z zabezpieczeniem potrzeb mieszkaniowych, bytowych, opłacaniem obiadów szkolnych dla dzieci, finansowaniem wypoczynku dzieci..), poradnictwa specjalistycznego: rodzinnego, psychologicznego, prawnego oraz w formie doradztwa zawodowego i działalności informacyjnej.

Do działań profilaktycznych związanych z ograniczaniem uzależnienia realizowanych przez Ośrodek należy ścisła współpraca ze środowiskiem lokalnym oraz monitorowanie zjawiska. To także współpraca z organizacjami pozarządowymi (świetlicami środowiskowymi) oraz realizacja programów w partnerstwie z nimi, których celem jest m.in. umożliwianie dzieciom z rodzin zagrożonych uzależnieniem wyrównywania szans edukacyjnych oraz rozwoju zainteresowań i pasji (np. Fundacja Wspólna Droga – Program Stypendialny w ramach Partnerstwa dla dzieci).

11. Narkomania – 22

Trudno dokładnie określić ile osób w Dzielnicy jest uzależnionych od narkotyków i jaka jest dynamika tego zjawiska. Sytuację utrudnia fakt, iż wykrywalność uzależnienia we wczesnym stadium jest sporadyczna. Dlatego też klientami Ośrodka, korzystającymi z pomocy z powodu narkomanii są przede wszystkim osoby, które ujawniły się same i wyrażają chęć podjęcia leczenia i wyjścia z uzależnienia bądź są byłymi narkomanami w okresie abstynencji. Są to na ogół osoby młode, nie posiadające własnych środków utrzymania i pozostawione bez wsparcia ze strony rodziny.

W 2010 r. liczba osób z tym problemem, korzystających z pomocy OPS (w stosunku do 2009r. - 21) nie uległa zasadniczej zmianie.

Oprócz pomocy materialnej osoby te korzystały z pomocy specjalistycznej (m.in. psychologicznej), pracy socjalnej i poradnictwa.

12. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego – 51

W roku 2010 wzrosła liczba rodzin, które uzyskały pomoc w adaptacji po opuszczeniu zakładu karnego **(+18 osób** w porównaniu do roku 2009).

Z dotychczasowych doświadczeń Ośrodka, wynikających z pracy z rodzinami osób, które odbyły karę wynika, że sytuacja tej grupy jest trudna. Osoby, które przez dłuższy czas przebywały w warunkach zorganizowanej społeczności, mają problemy z odnalezieniem się w

społeczeństwie. Wymagają wsparcia i pomocy w procesie adaptacji, uwzględniającym samodzielne podejmowanie decyzji, uczenie się na nowo pełnienia określonych ról społecznych. Ze względu na społeczną ocenę osób karanych mają oni także mniejsze szanse na rynku pracy. Dlatego bardzo ważne jest wielokierunkowe wsparcie do momentu adaptacji osoby karanej w nowych warunkach, które obejmuje zarówno pomoc materialną jak i niematerialną w postaci pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego.

13. Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze - 3

Osoby młode, które opuszczają placówki opiekuńczo - wychowawcze w większości wykazują cechy nieprzystosowania społecznego. Brak umiejętności samodzielnego funkcjonowania powoduje wiele problemów w codziennym życiu. Osoby te, wymagają wsparcia nie tylko finansowego, ale przede wszystkim pomocy specjalistycznej i pracy socjalnej oraz indywidualnego programu, dzięki któremu mogą uzyskać umiejętności planowania wydatków i własnej kariery zawodowej oraz odpowiedzialności za podejmowane decyzje.

14. Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą - 13

W 2010 r. pomoc dla w/w beneficjentów była kierowana w przypadku, kiedy osoby te nie poradziły sobie z procesem adaptacji ze względu na trudności z opanowaniem języka polskiego a w związku z tym miały problemy z uzyskaniem zatrudnienia. Ważnym sprzymierzeńcem Ośrodka w działaniach kierowanych do tych osób były organizacje pozarządowe, które w ramach statutowych zadań realizują programy dla uchodźców (m.in. Polska Akcja Humanitarna, Caritas – Centrum Pomocy Emigrantom i Uchodźcom).

15. Zdarzenie losowe – 2

W roku 2010 zmniejszeniu uległa liczba rodzin, które uzyskały pomoc w wyniku zdarzenia losowego (w roku 2009 było ich 7). Były one związane z brakiem możliwości użytkowania lokalu mieszkalnego z powodu pożaru.

16. Sytuacja kryzysowa – 131

Sytuacja kryzysowa to stan narastającej destabilizacji, niepewności i napięcia, będący następstwem pewnego zagrożenia, charakteryzujący się szczególną dynamiką zmian. Zmiany te zachodzą w krótkim czasie rozwijają się gwałtownie i zaskakują człowieka aż do możliwości utraty kontroli nad przebiegiem wydarzeń.

Sytuacja kryzysowa wywołuje określone reakcje *na płaszczyźnie emocjonalnej* (m.in. intensywny lęk, poczucie winy i klęski, bezradność i poczucie beznadziejności, niepokój o przyszłość, brak poczucia bezpieczeństwa, poczucie utraty kontroli, niepewność, depresja,

frustracja itp.) oraz *na płaszczyźnie zachowania* (niezdolność do podejmowania typowych aktywności, zwiększenie zależności od otoczenia, intensyfikacja działań nieprzemyślanych lub patologicznych - alkohol, narkotyki, brak umiejętności radzenia sobie, bierność, bezradność, brak motywacji do zmiany, skłonność do wycofywania się, lęk przed wysiłkiem i kontaktami, utrata zdolności rozwiązywania problemów).

Aby zapobiegać pogłębieniu się sytuacji kryzysowej potrzeba szybkich działań obejmujących: pomoc materialną i niematerialną (m.in. pracę socjalną i poradnictwo specjalistyczne, doradztwo i działalność informacyjną). W porównaniu do roku 2009 w roku sprawozdawczym zmniejszyła się nieznacznie liczba rodzin, którym udzielono pomocy z powodu sytuacji kryzysowej (- 8 rodzin).

VII. DZIAŁ POMOCY SPECJALISTYCZNEJ

Dział Pomocy Specjalistycznej zajmuje się udzielaniem pomocy niematerialnej w formie poradnictwa specjalistycznego: psychologicznego, rodzinnego, prawnego, pedagogicznego.

To także działania, które obejmują szeroko rozumianą współpracę ze środowiskiem lokalnym i jego aktywizację, poradnictwo dla osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy jak również poradnictwo specjalistyczne skierowane do: niepełnosprawnych mieszkańców dzielnicy oraz osób uzależnionych, zagrożonych uzależnieniem czy jakąkolwiek formą przemocy.

Dział Pomocy Specjalistycznej zajmuje się również inicjowaniem, opracowaniem i realizacją lokalnych programów społecznych wynikających z rozeznanych potrzeb oraz współpracą europejską, w tym współrealizacją projektów systemowych EFS.

W skład Działu Pomocy Specjalistycznej wchodzi :

- psycholog (w tym specjalista ds. uzależnień)
- 2 starszych specjalistów ds. rodziny i przemocy
- starszy specjalista ds. aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych
- starszy specjalista ds. osób niepełnosprawnych
- Kierownik

W 2010 r., w ramach pracy Działu Pomocy Specjalistycznej pomocą i poradnictwem psychologicznym **objętych zostało 230 osób**. Konsultacje i interwencje psychologiczne odbywały się zarówno w siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej, jak i w środowisku podczas wizyt domowych. Czasami jednak zdarzało się, że wizyty domowe nie doszły do skutku z powodu nieobecności klientów lub ich niechęci do skorzystania z pomocy (niewpuszczanie pracowników OPS do domu). Oprócz bezpośredniego wsparcia klientów OPS **psycholog udzielił także w ich sprawie ok. 250 konsultacji pracownikom socjalnym**.

Rodzaje udzielanej pomocy:

1. Pomoc osobom z problemem alkoholowym (diagnoza uzależnienia, motywowanie do terapii, monitorowanie przebiegu leczenia) – 31 osób

W stosunku do ubiegłego roku liczba klientów kierowanych do psychologa w związku z problemem alkoholowym praktycznie się nie zmieniła..

Nie zmieniła się również charakterystyka tej grupy – są to przede wszystkim mężczyźni w wieku ok. 50 lat, bezrobotni, z problemami zdrowotnym, najczęściej spowodowanymi nadużywaniem alkoholu. Uzależnione kobiety, to głównie osoby bezrobotne, samotne matki.

Większość uzależnionych osób pochodzi z rodzin, w których przynajmniej jeden z rodziców nadużywał alkoholu i wychowywały się w środowisku, gdzie alkohol jest naturalnym sposobem radzenia sobie z problemami.

Osoby uzależnione przeważnie nie chcą podejmować leczenia. Często próbują wszelkich środków, aby tylko nie iść na terapię. Absencję na spotkaniach terapeutycznych tłumaczą głównie złym stanem zdrowia. Są to przeważnie osoby bezkrytyczne wobec siebie i mające tendencję do zaprzeczania choroby. Dla większości z nich jedyną motywacją do rozpoczęcia terapii jest zagrożenie utratą pomocy finansowej z OPS.

Klienci na terapię kierowani są przede wszystkim do Ośrodka Terapii Uzależnień Alkoholowych Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej przy ul. Jagiellońskiej 34, jednak czasami decydują się na podjęcie terapii w innym miejscu. Monitorowanie przebiegu leczenia odbywa się poprzez regularne konsultacje psychologiczne oraz bieżące sprawdzanie wypełniania karty aktywności terapeutycznej. Niestety tylko nieliczna część klientów zachowuje abstynencję. Są także osoby, które wcale nie podejmują próby leczenia lub przerywają je po kilku spotkaniach.

W przypadkach gdy z powodu stanu zdrowia (np. złamania nogi) nie jest możliwa konsultacja psychologiczna w OPS, ani podjęcie terapii w poradni uzależnień, psycholog udziela konsultacji domowych.

Najczęściej oprócz pomocy osobie uzależnionej wsparciem obejmuje się także jej rodzinę.

2. Pomoc psychologiczna rodzinom, w których występuje problem alkoholowy i/lub przemoc – 59 osób

Klientami korzystającymi z konsultacji psychologicznych z powodu występującego w rodzinie problemu alkoholu lub przemocy są najczęściej kobiety, które z daną sytuacją zmagają się bezskutecznie od wielu lat. Po pomoc zgłaszają się z własnej inicjatywy lub za namową pracownika socjalnego. Część z nich kierowana jest także do OPS po wizycie domowej pracownika socjalnego z psychologiem, która ma miejsce na wniosek policji.

Osoby z tej grupy najczęściej wykazują się dużą bezradnością, są psychicznie zmęczone i często podczas pierwszej konsultacji nie wierzą w możliwość zmiany swojej sytuacji. Nie znają swoich praw, niechętnie też podejmują jakiegokolwiek działania prowadzące do zmiany. Mimo tego, część z nich korzysta z konsultacji psychologicznych wielokrotnie i po pewnym czasie podejmuje kroki prowadzące do zmiany – np. podejmuje terapię dla osób współuzależnionych i/lub terapię dla ofiar przemocy, zgłasza fakt przemocy na Policję, decyduje się na separację lub rozwód itd.

Praca z tą grupą klientów polega przede wszystkim na wsparciu psychicznym, uświadamianiu klientom ich praw, motywowaniu do zmiany, kierowaniu do prawnika oraz kierowaniu do specjalistycznych placówek, gdzie mogą otrzymać pomoc terapeutyczną. Oferując danym osobom pomoc, psycholog ściśle współpracuje z pracownikiem socjalnym i specjalistami Działu Pomocy Specjalistycznej.

3. Pomoc psychologiczna rodzinom, w których występuje problem uzależnienia od środków psychoaktywnych – 4 osoby

W 2010 r. na konsultacje psychologiczne zaczęły zgłaszać się rodziny osób uzależnionych od środków psychoaktywnych, takich jak dopalacze, amfetamina, czy heroina. Są to przede wszystkim matki, które są współuzależnione od nałogu dorosłego dziecka. Osoby te najczęściej nie wiedzą jak sobie radzić z problemem, nie wiedzą gdzie można otrzymać wsparcie, a także szukają porad jak postępować wobec osoby uzależnionej.

Osoby te najczęściej otrzymują pomoc w postaci wsparcia psychologicznego oraz informacji, gdzie osoba uzależniona może skorzystać z terapii.

4. Pomoc osobom starszym oraz przewlekle chorym – 20 osób

Osobom starszym i przewlekle chorym konsultacji udzielano głównie w miejscu ich zamieszkania. Klienci z tej grupy beneficjentów chętnie korzystają z pomocy psychologa, która polega przede wszystkim na wsparciu psychicznym.

Osoby starsze, oprócz przewlekłych chorób fizycznych cierpią również na zaburzenia psychiczne związane z podeszłym wiekiem – są to m. in. demencja, urojenia prześladowcze itd. W związku z tym osoby te były także konsultowane przez psychologa na prośbę pracownika socjalnego w celu wydania opinii o ewentualnej potrzebie skierowania do Domu Pomocy Społecznej lub do placówki specjalistycznej.

5. Pomoc psychologiczna dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej – 95 osób

Po pomoc psychologiczną zgłaszały się osoby w różnym wieku. Wśród nich były głównie kobiety ze złożonymi problemami rodzinnymi. Osoby, które zgłaszały się po poradę to przede wszystkim członkowie rodzin osób chorych psychicznie, samotne matki, młode osoby nieradzące sobie z procesem usamodzielnienia oraz osoby przewlekle chore. Klientom tym oferowano wsparcie psychologa w postaci kilku/kilkunastu spotkań oraz kierowano ich do odpowiednich placówek służby zdrowia a także fundacji i innych organizacji pozarządowych specjalizujących się w rozwiązywaniu danego problemu. W danej grupie znalazły się także osoby nieletnie, które uzyskały pomoc psychologiczną za zgodą opiekuna prawnego.

6. Działania interwencyjne wobec osób chorych psychicznie, współpraca z Poradnią Zdrowia Psychicznego – 21 osób

Interwencje wobec osób chorych psychicznie najczęściej podejmowane były na wniosek najbliższego otoczenia – np. rodziny, bądź sąsiadów. Zgłoszenia spowodowane były pogorszeniem się funkcjonowania w środowisku, co przejawiało się m. in. zaniedbaniami lub/i zachowaniami uciążliwymi dla otoczenia. Klienci z tej grupy, to głównie osoby starsze i w średnim wieku, przeważnie samotne. Praca psychologa w takich przypadkach polega głównie na wizycie w środowisku, diagnozie psychologicznej oraz ocenie, na ile dana osoba wymaga leczenia

szpitalnego. W większości przypadków organizowana była także wizyta domowa lekarza psychiatry.

Pozostałe działania

Oprócz wyżej wymienionych działań psycholog brał także udział w spotkaniach interdyscyplinarnych, na których szczegółowo omawiane były problemy konkretnych osób/rodzin. Psycholog pozostawał także w stałej współpracy z pracownikami socjalnymi, a część spraw konsultował także z pozostałymi członkami Działu Pomocy Specjalistycznej w OPS. W roku 2010, w ramach projektu Sezam – Praski System Wsparcia Dziecka i Rodziny psycholog realizował poradnictwo specjalistyczne dla uczestników projektu.

Formy pomocy realizowane w 2010 r., w ramach poradnictwa specjalistycznego dla osób niepełnosprawnych

W ramach pracy z osobami niepełnosprawnymi w Dziale Pomocy Specjalistycznej poradnictwem i pracą socjalną objęto **234 osoby**.

Praca socjalna z osobami niepełnosprawnymi polegała na:

Wsparciu informacyjnym -dostarczenie osobie z ograniczoną sprawnością lub jego rodzinie informacji - **134 osoby**

- ❖ o przysługujących uprawnieniach,
- ❖ o instytucjach, w których można uzyskać różne formy pomocy dotyczące problemów osoby niepełnosprawnej i jej rodziny,
- ❖ o ludziach (grupach samopomocy), którzy mieli i mają podobne problemy i z którymi można nawiązać kontakty w celu wzajemnych świadczeń,
- ❖ o możliwościach ograniczania niepełnosprawności, kompensowania, przeciwdziałania, sposobach i leczenia i rehabilitacji.
- ❖ dostarczaniu informacji o dostępie do usług, świadczeń, możliwościach szkolenia i zatrudnienia,
- ❖ udzielaniu porad osobistych związanych z adaptacją w rodzinie, szkole, społeczności lokalnej.

Do odpowiednich placówek specjalistycznych skierowano – 19 osób

Praca w zakresie udzielania pomocy w procesie dostosowywania się osób niepełnosprawnych i ich rodzin do normalnego życia, polegała na konsultacjach indywidualnych, wizytach w środowisku wspólnie z pracownikiem socjalnym, rozmowach z członkami rodzin, instytucjami – **9 osób**.

W pracy socjalnej z osobą niepełnosprawną położono nacisk na:

- **pomoc w usamodzielnianiu się klientów poprzez integrację ze środowiskiem społecznym**, która polegała stosowaniu metod mogących doprowadzić do współudziału klientów w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji, wspieraniu rozwoju społecznego, odpowiedzialności za innych i pomocy na rzecz innych, na zachęcaniu do aktywności, uczestnictwa w programach i projektach mających na celu aktywizację społeczną osób niepełnosprawnych – **18 osób**.
- **Wspieraniu rozwoju** - jest to wsparcie bezpośrednio ukierunkowane na rozwój osoby niepełnosprawnej, wyrównywanie szans związanych z nauką, podniesieniem kwalifikacji zawodowych. niepełnosprawnych – **8 osób**.

Pozyskiwano również wolontariuszy do pomocy dzieciom uczącym się w szkole – **3 osoby**

Niestety w porównaniu z rokiem ubiegłym znacznie zmniejszyła się liczba osób niepełnosprawnych zainteresowanych aktywizacją zawodową.

- **Wspieraniu emocjonalnym** potrzebne osobie niepełnosprawnej i jej rodzinie w sytuacjach silnych przeżyć. W okresie stresu, żałowania i rozpaczy jakie mogą towarzyszyć utracie sprawności lub urodzeniu dziecka niepełnosprawnego. Osoba niepełnosprawna lub członkowie rodziny przeżywają kryzys psychiczny, nie są w stanie sobie poradzić i wymagają działania podtrzymującego, obecności innych osób, życzliwego zrozumienia, wysłuchania i pocieszenia - **23 osoby**
- **Pomocy w załatwianiu spraw bieżących** – sprawy dotyczyły wyjaśnienia i pomocy uzyskaniu możliwości garażowania wózków inwalidzkich, w zorganizowaniu usług specjalistycznych, pielęgnacyjnych i opiekuńczych, materialnej pomocy rzeczowej, pomocy w umieszczeniu dzieci w żłobkach i przedszkolach, wyjaśnienia zaległych opłat mieszkaniowych – **11 osoby**.
- Współpraca z PFRON w zakresie dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych z tej formy pomocy skorzystało **6 osób**.

W stosunku **do 9 rodzin** zastosowano metodę pracy z indywidualnym przypadkiem.

Obejmowała ona szereg działań podjętych w stosunku do jednej rodziny takich jak: - tworzenie zespołów interdyscyplinarnych (specjalista ds. osób niepełnosprawnych, psycholog, pracownik socjalny); - diagnozę przypadku, opracowywanie planów pomocy, wielokrotne interwencje w miejscu zamieszkania, pracę z rodziną mającą na celu poprawę kontaktów, pomoc klientom w wykonywaniu pewnych zadań, monitorowanie podjętych działań.

We współpracy z organizacją pozarządową **Armia Zbawienia** zorganizowano paczki świąteczne dla **13 rodzin** z dzieckiem niepełnosprawnym, które bezpośrednio do domów roznosił Mikołaj.

W wigilii zorganizowanej przez **Stowarzyszenie Szalonego Wózkowicza** wzięty udział - **2 os.**

W ramach pracy związanej z tworzeniem formularza wiedzy o sytuacji społecznej dzielnicy opracowano problem niepełnosprawności jako priorytet rozwojowy w sferze społecznej dzielnicy. Udział w konferencji zorganizowanej przez Dzielnicowe Centrum do Spraw Integracji: **„Sytuacja dziecka niepełnosprawnego na Pradze Północ - Szanse i zagrożenia”**.

Przygotowanie i wygłoszenie referatu na temat: **„Rola i zadania OPS we wspieraniu rodzin wychowujących dziecko niepełnosprawne”**

Poradnictwo zawodowe i pomoc w zakresie aktywizacji zawodowej.

Analiza danych o sytuacji osób bezrobotnych w roku 2010, relatywnie do lat 2007-2009 wskazuje na postępujący wzrost liczby osób, które zgłaszają potrzebę wsparcia w OPS w zakresie rozwiązywania problemów związanych z brakiem możliwości znalezienia pracy. Obok znacznej liczebnie grupy osób długotrwale korzystających z pomocy Ośrodka (wiek 50+ karane, niepełnosprawne, samotne matki) na szczególną uwagę zasługuje grupa młodzieży w wieku 20-30 lat.

Dotyczy to w większości osób nie posiadających wykształcenia, kwalifikacji oraz udokumentowanego stażu. Sprawia to, że rynek pracy najczęściej odrzuca ich gotowość do podjęcia zatrudnienia. Ostatnio znaczny deficyt miejsc pracy w zawodach nie wymagających wysokich kwalifikacji zawodowych dotyczy przede wszystkim klientów OPS. Co przy okazji ewidentnie sprzyja patologicznym zachowaniom nieuczciwych pracodawców. Przykładem są m.in. praktyki zaniżania wynagrodzeń, a równie często za wykonaną pracę nie ma żadnej zapłaty. Propozycje zatrudniania poza rejestracją w wielu przypadkach stały się normą. Taka sytuacja negatywnie wpływa na motywację klientów podejmujących próby uniezależnienia się od pomocy Ośrodka. Brak istotnych różnic pomiędzy niskim wynagrodzeniem za pracę, a wysokością otrzymywanych zasiłków także nie jest zachętą do szukania zatrudnienia.

Zwłaszcza kiedy uzupełnieniem zasiłków są różnego rodzaju świadczenia i wsparcie udzielane przez inne instytucje i organizacje pozarządowe. W tej sytuacji zwiększenie aktywności osób korzystających z pomocy na rzecz usamodzielnienia się, wymaga skoordynowanej współpracy specjalisty ds. bezrobocia z pracownikami socjalnymi.

Ewidentne uchylanie się klientów od obowiązku szukania pracy wyklucza ich z możliwości udziału w pomocy pieniężnej OPS. Fakt, że zmieniający się pod względem potrzeb i wymagań rynek pracy nie jest zainteresowany klientami Ośrodka, niejednokrotnie skazuje te działania na niepowodzenie.

Niskie kwalifikacje zawodowe n/klientów lub ich całkowity brak lokują te osoby w dwóch obszarach zatrudnienia tj. w sektorze usług porządkowych i w branży budowlanej (na stanowiskach głównie pomocniczych). W sezonie wiosenno-letnim problem bezrobocia częściowo rozwiązuje zatrudnienie w ogrodnictwie i pracach polowych. Jednakże w tym miejscu pewną barierę popytu stanowią zbyt kosztowne dojazdy do pracy – dla podopiecznych Ośrodka nie do pokonania. Przemysł, który generuje różnorodne miejsca pracy praktycznie istnieje tylko na obrzeżach Warszawy i dalej. Rynek usług wymaga natomiast od poszukujących zatrudnienia kwalifikacji, doświadczenia zawodowego i dyspozycyjności.

W związku z tym w wielu przypadkach jest więc niedostępny dla klientów OPS. Sytuację rozwiązują w pewnym zakresie realizowane projekty systemowe współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, ukierunkowane na aktywizację zawodową. Dzięki nim klienci uzyskują umiejętności i kwalifikacje, które zwiększają ich szanse na pozyskanie ofert pracy. W latach 2008 - 2010 w projektach uczestniczyły łącznie **132 osoby**.

Klienci uzyskują w Ośrodku informacje nt. przewidywanych zmian na rynku pracy m.in. pod kątem identyfikacji zawodów, na które będzie zapotrzebowanie i możliwości bezpłatnego dokształcania się w formie kursów lub kształcenia ustawicznego. Korzystają również z pomocy w przygotowaniu dokumentów aplikacyjnych i kontaktów z pracodawcami zgłaszającymi w OPS gotowość zatrudnienia osób zarejestrowanych w Ośrodku.

Efekty pracy w ramach poradnictwa i aktywizacji zawodowej w roku 2010 to:

- udzielenie 791 **konsultacji 196 osobom**, z czego 115 to klienci zarejestrowani po raz pierwszy
- wskazanie ok. **150** miejsc zatrudnienia, z czego 72 osoby podjęły pracę. Ze względu na fakt, iż w większości przypadków jest to zatrudnienie o charakterze czasowym, klienci często powracają do systemu pomocy do czasu kiedy po raz kolejny znajdą pracę u innego pracodawcy.

Sprawy prowadzone w roku 2010 przez specjalistów ds. rodziny i przemocy w rodzinie.

zadanie	rodziny	osoby dorosłe	dzieci	razem
pomoc rodzinom z domu samotnej matki	10	10	18	28
Działania interwencyjne, pomoc bieżąca	51	98	153	251
Pomoc rodzinom w związku z przemocą	17	34	51	85
Współpraca z prac socjalnym	31	59	93	245
rodziny w ramach pomocy specj DR DS	11	21	36	57
			Razem	666

Z dniem 1 sierpnia 2010 weszły w życie zmiany w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493, z 2009 r. Nr 206, poz. 1589 oraz z 2010 r. Nr 28, poz. 146)

Nowa ustawa ogłoszona w Dz. U. z dnia 13 lipca 2010 r. zmienia w istotny sposób działania podejmowane w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, powołuje do życia nowe instytucje oraz zmienia i precyzuje dotychczasowe zadania państwa i samorządu w zakresie objętym jej przepisami.

Ustawa ta dotyczy też bezpośrednio roli ośrodka pomocy społecznej - zmienia uprawnienia pracownika socjalnego w podejmowaniu działań interwencyjnych w związku z przemocą w rodzinie (np. uprawnienie do odebrania dziecka rodzicom lub opiekunom, jeżeli w związku z przemocą w rodzinie zagrożone jest jego zdrowie lub życie. Obowiązkiem pracownika socjalnego jest zachowanie szczególnej ostrożności przy odbieraniu dziecka. W przypadku

interwencji - pracownik socjalny jest zobowiązany do podjęcia w/w decyzji o odebraniu dziecka nawet w rodzinie, która nie jest pod „jego opieką”. Dużym wsparciem w tym przypadku może być pomoc specjalisty z **Działu Pomocy Specjalistycznej**. Specjalista ds. Rodzin, Psycholog, Prawnik wspierają i pomagają właściwie ocenić sytuację rodziny, oferując swoje doświadczenie i umiejętności.

Specjaliści z Działu Pomocy Specjalistycznej utrzymują stały kontakt z pracownikami z obu fili OPS. W przypadku, gdy pracownik socjalny uzna, że potrzebuje pomocy i wsparcia w ocenie sytuacji konkretnej rodziny / osoby taka pomoc otrzymuje. Specjaliści ds. rodzin razem z pracownikami socjalnymi wizytują rodziny, wspólnie z nimi opracowują plan wsparcia i kierunki pomocy tym rodzinom.

W roku 2010 takiego wsparcia udzielono **17** rodzinom oraz **31** rodzinom z interwencji pracownika socjalnego.

Działania związane z interwencją i pomocą rodzinom w sytuacji przemocy w rodzinie (również zgodnie z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie)

Do działu bezpośrednio zgłaszają się rodziny, z problemem przemocy (ofiara przemocy najczęściej jest kobieta). Ofiary przemocy domowej potrzebują często pomocy psychologicznej, prawnej, medycznej i socjalnej. Niezmiernie istotna jest współpraca i przepływ informacji między poszczególnymi instytucjami i organizacjami, które mogą udzielić stosownej pomocy. Często rolę koordynatora tych działań pełnią specjaliści ds. rodziny i przemocy w rodzinie (monitorują postępowanie ofiary, motywują ją do podjęcia działań bezpośrednich a także monitorują działania instytucji zaangażowanych w udzielenie jej pomocy).

W przypadkach zgłoszenia przemocy specjaliści Działu Pomocy Specjalistycznej wykonują czynności takie m.in. jak:

- założenie Niebieskiej Karty w roku 2010 założono 4 Niebieskie Karty
- udzielenie pomocy psychologicznej, wsparcia kobiecie i jej rodzinie,-
- skierowanie, zapisanie ofiary przemocy na grupę terapeutyczną dla ofiar przemocy
- skontaktowanie jej z Policją,
- pomoc w napisaniu pism do sądu w sprawie alimentów, rozwodu czy zgłoszenia przestępstwa przemocy,
- znalezienie bezpiecznego miejsca pobytu w placówkach interwencyjnych, centrum interwencji kryzysowej dla ofiar przemocy, schroniskach dla samotnych kobiet w ciąży i z małymi dziećmi,
- udzielenie wszelkiej pomocy jakiej oczekuje ofiara przemocy , rodzina dotknięta przemocą
- kontakt z Sądem Rodzinnym, kuratorem jeżeli jest w rodzinie
- zgłoszenie rodziny z prośbą o wgląd kuratora do sądu rodzinnego w przypadku zagrożenia zdrowia i życia małoletnich dzieci, jeżeli nie ma kurateli sądowej
- skierowanie rodziny do Dzielnicowego Zespołu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w sprawie zgłoszenia w sprawie zgłoszenia o leczenie odwykowe osoby uzależnionej od alkoholu

W związku z przemocą w rodzinie specjaliści w roku 2010 udzielili wielostronnej pomocy **17 rodzinom**.

Koordinowanie w dzielnicy Praga Północ działań związanych z realizacją Projektu Dobry Rodzic - Dobry Start - Koalicja na rzecz Profilaktyki Krzywdzenia Małych Dzieci

Celem głównym Projektu jest ochrona dzieci przed krzywdzeniem, poprzez wczesną profilaktykę i pracę z rodzicami małych dzieci. W ramach realizacji programu w roku 2010 do Działu Pomocy Specjalistycznej Ośrodka Pomocy Społecznej Praga Północ wpłynęły **52 nowe** ankiety, skierowane do koordynatora przez pracowników socjalnych OPS oraz **15 ankiet** z SZPZLO Warszawa Praga Północ dotyczących dzieci z rodzin nie objętych pomocą OPS.

Po dostarczeniu ankiety do Działu Pomocy Specjalistycznej i zgłoszeniu potrzeby pilnego kontaktu z rodziną, koordynator programu ze specjalistą Działu wizytują rodzinę i monitorują występujące w niej problemy. Informują o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej i socjalnej dostępnej na terenie dzielnicy.

Oprócz pakietu informacyjnego, przekazują oni rodzinie aktualne informacje o szkoleniach i warsztatach organizowanych przez Fundację Dzieci Niczyje, w ramach Programu. Osoby potrzebujące pomocy, uczestniczące w Programie DR-DS., mogą otrzymać pomoc specjalistyczną (psychiatry, psychologa, pedagoga, prawnika i położnej). W ofercie w ramach programu dostępne są m.in.: *konsultacje z psychologiem, anonimowa poradnia internetowa* na stronie Dobrego Rodzica, oraz *Grupa otwarta Rodzice-Rodzicom*. Od połowy roku uruchomiono także *konsultacje psychologa przeznaczone dla nastoletnich rodziców a także warsztaty dla rodziców*, podczas których rodzice uczą się praktycznych umiejętności wychowawczych, mogących pomóc im w rozwiązywaniu trudności.

Wśród rodzin zgłoszonych do monitorowania przez OPS Praga Północ, najliczniejszą grupę stanowią rodziny, które dotyka problem bezrobocia, wielodzietności i uzależnienia od alkoholu. **2 przypadki** dotyczyły samotnego macierzyństwa i wychowywania dzieci przez nieletnie matki, a **4 rodziny** było zagrożone bezpośrednimi aktami przemocy. U większości monitorowanych rodzin, oprócz w/w problemów, występują trudności materialne i mieszkaniowe. Wiele praskich rodzin zamieszkuje w zaniedbanych budynkach komunalnych, w trudnych warunkach mieszkaniowych - przepiętne lokale, bez ciepłej wody i kanalizacji, w których panuje wilgoć i grzyb.

W sytuacjach trudnych, wymagających natychmiastowej interwencji, (gdy jest zagrożone dobro dziecka) Specjalista d/s Rodziny i Przemocy OPS kontaktuje się z Komendą Rejonową Policji Warszawa VI, z Prokuraturą, Zespołem Kuratorów Sądowych przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy Pragi Północ, poradniami zdrowia, pedagogiem szkolnym i innymi służbami, które mogą interweniować i wspomagać rodzinę.

W roku 2010 wobec **jedenastu rodzin** wdrożono całą procedurę pomocy udzielając interdyscyplinarnego wsparcia.

Działania związane z pomocą specjalistyczną mieszkankom Domu Samotnej Matki

Do zadań specjalistów z Działu Pomocy Specjalistycznej OPS należy stała współpraca z Domem Samotnej Matki i Dziecka OPS.

Celem pracy z osobami zamieszkującymi Dom jest pomoc w przezwycięzeniu sytuacji kryzysowej, zapobieganie marginalizacji społecznej poprzez umożliwienie odnalezienia miejsca w społeczeństwie. W przypadku większości kobiet z naszej dzielnicy istotną sprawą jest nie tylko przezwycięzenie sytuacji kryzysowej w jakiej się znalazły ale też zapobieganie powielaniu złych wzorców rodzinnych i środowiskowych, a zwłaszcza wyuczonej bezradności. Dodatkowym elementem jest też uzależnienie uniemożliwiające normalne funkcjonowanie rodziny.

Specjalista współpracując z pracownikiem socjalnym bierze czynny udział w działaniach związanych z kwalifikacją danej rodziny do Ośrodka: uczestniczy w przeprowadzonym wywiadzie z osobą zainteresowaną pobytem w placówce, zapoznaje się z jej trudną sytuacją życiową i pomaga w przygotowaniu dokumentów niezbędnych do spełnienia warunków formalnych.

W trakcie pobytu osoby doświadczanej przemocą w Domu, specjalista pomaga w załatwieniu formalności związanych np. z koniecznością zmiany szkoły, przedszkola dla dzieci, wskazuje możliwości uzyskania wsparcia emocjonalnego (np. kieruje na grupę dla ofiar przemocy). Ważnym elementem wsparcia dla kobiet i ich rodzin jest współpraca specjalisty z innymi instytucjami, które uczestniczą w procesie wsparcia (m.in. Wydział Zasobów Lokalowych dzielnicy).

Specjaliści z DzPS na bieżąco informują mamy o nowych edycjach i o dostępności do proponowanych zajęć psychologiczno-terapeutycznych dostępnych w ramach Programu Dobry Rodzic-Dobry Start.

Pomoc specjalistyczna w roku 2010 skupiała się także na pomocy dla dzieci, które rozpoczęły edukację szkolną. W wyniku różnego rodzaju deficytów w rozwoju dzieci **siedmioro** dzieci wymagało pomocy specjalistycznej wychowawczo – pedagogicznej. Specjaliści wielokrotnie kontaktowali się z Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną Dzielnicy Praga Północ ustalając i konsultując formy pomocy wspomnianych dzieci. Wskazanie bezpłatnej lub najtańszej oferty pomocy specjalistycznej i pokierowanie tam rodzica było również zadaniem specjalistów działu.

Specjaliści pośredniczyli w kontaktach ze stowarzyszeniami, fundacjami zajmującymi się pomocą materialną i rzeczową osobom w kryzysie i potrzebie.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi w realizacji projektów pomocy dziecku i rodzinie: *Mikrostypendia dla dzieci z warszawskiej Pragi Północ w partnerstwie z Fundacją Wspólna Droga*, kontynuacja.

Ten projekt realizowany w partnerstwie z Fundacją Wspólna Droga funkcjonował w dzielnicy od 3 lat, również do połowy roku 2010. Kolejna grupa dzieci wytypowanych z rodzin, beneficjentów Ośrodka Pomocy Społecznej została objęta programem stypendialnym. Program

wymagał koordynacji działań (kontaktów z realizatorami, pracownikami socjalnymi w celu monitorowania rodziny, odbywania cyklicznych spotkań ewaluacyjnych itp.)

W roku 2010 specjaliści d/rodziny realizowali działania dotyczące poradnictwa rodzinnego i pedagogicznego dla rodzin zastępczych i rodzin dysfunkcyjnych w ramach konkursowego programu (współfinansowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej) - „Sezam” Praski System Wsparcia Dziecka i Rodziny,”

- Udział w spotkaniach re kwalifikacyjnych - dotyczących zasadności pobytu dziecka w całodobowej placówce opiekuńczej.

Placówki opiekuńcze organizują cykliczne spotkania wychowawców dzieci, kuratorów i pracowników OPS, w celu aktualizacji sytuacji rodzinnej i prawnej dzieci, które w nich aktualnie przebywają. Spotkania te mają na celu monitorowania możliwości powrotu dziecka do domu rodzinnego.

Specjaliści ds. rodziny w roku 2010 brali udział w takich spotkaniach .

Pozostałe działania realizowane w roku 2010

- Działania informacyjne dot. w/w problematyki
- Promocja działań i projektów realizowanych w OPS w mediach (udział w konferencji tematycznej
- Opracowania prezentacji dot. działalności Domu Samotnej Matki i Dziecka oraz realizacji Programu Sezam Praski System Wsparcia Dziecka i Rodziny.

Inne działania realizowane w roku 2010 w ramach Działu Pomocy Specjalistycznej

- ❖ Uzupelnienie bazy danych o organizacjach i instytucjach wspomagających działania Ośrodka Pomocy Społecznej;
- ❖ Wizytowanie lokalnych placówek i organizacji pozarządowych, realizujących zadania z zakresu Pomocy Społecznej;
- ❖ Opiniowanie i rekomendacje projektów, podmiotów ubiegających się o dotacje z zakresu Pomocy Społecznej;
- ❖ Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji pracowników Działu Pomocy Specjalistycznej (udział w specjalizacji, szkoleniach, kursach, konferencjach);
- ❖ Współpraca z instytucjami i innymi Ośrodkami Pomocy Społecznej w ramach realizacji zadań.

Projekty realizowane w 2010 roku

Projekt: Praski Program Pomocy Dziecku i Rodzinie Dla Dzielnicy Praga Północ m. st. Warszawy na lata 2008 - 2010

W budowaniu lokalnej strategii pomocy dziecku i rodzinie ważną rolę spełniają lokalne instytucje i organizacje społeczne, włączające się w działania związane z edukacją, pomocą socjalną, psychologiczną i pedagogiczną. W oparciu o te zasoby oraz zadania Ośrodka Pomocy Społecznej, wynikające z realizacji ustawy o pomocy społecznej, w roku 2008 Dział Pomocy Specjalistycznej OPS opracował *Praski Program Pomocy Dziecku i Rodzinie*, który określał priorytety, metody pracy oraz zasady współpracy ze środowiskiem lokalnym.

Program ulega modyfikacjom, ponieważ modyfikacji ulegają również zadania pomocy społecznej. Istotnym dla funkcjonowania pomocy społecznej w Dzielnicy Praga Północ staje się wdrażanie nowych metod i narzędzi w pracy, wprowadzanie nowych rozwiązań w świadczeniu kompleksowej pomocy i ścisła, partnerska współpraca z lokalnymi podmiotami a także angażowanie środków zewnętrznych (w tym z EFS i MPiPS). To także stałe zdobywanie nowych umiejętności, które są niezbędne dla realizacji stałych i nowych zadań pomocy społecznej.

Program zawierał: - diagnozę sytuacji rodzin (korzystających z różnych form wsparcia udzielanego przez OPS), - charakterystykę działań realizowanych dotychczas przez Ośrodek, organizacje społeczne i instytucje działające w Dzielnicy Praga Północ, - analizę potrzeb: rodzin (w tym dzieci i młodzieży), osób i instytucji-realizatorów lokalnej polityki społecznej, oraz lokalnej społeczności, - propozycję oddziaływań na środowiska .

Cele Programu:

1. *Zwiększenie efektywności działań w zakresie zapobiegania patologiom społecznym poprzez prowadzenie działań z zakresu:*

- wspierania psychologiczno-terapeutycznego rodziny własnej dziecka,
- prowadzenia profilaktyki na rzecz społeczności lokalnej w środowisku dziecka,
- wspierania rodzin zastępczych w tworzeniu godnych i właściwych warunków dla pełnego rozwoju dziecka.

2. *Zmiany postaw dzieci i młodzieży wobec współczesnych zagrożeń poprzez zintegrowane działania profilaktyczne, pedagogiczne i socjalne.*

3. *Ograniczania negatywnych skutków niewydolności wychowawczej środowiska rodzinnego.*

4. *Zapobieganie wykluczeniu społecznemu w środowisku lokalnym.*

Dobra diagnoza środowisk rodzinnych i analiza potrzeb, analiza możliwości lokalnych realizatorów polityki społecznej oraz dotychczasowych dokonań Ośrodka Pomocy Społecznej w zakresie pomocy różnym kategoriom rodzin i osób stała się podstawą do formułowania projektów i intensyfikacji działań kierowanych do tych grup społecznych, w stosunku do których dotychczasowe działania okazały się niewystarczające .

Dzięki modyfikacjom wprowadzanym corocznie do Praskiego Programu Pomocy Dziecku i Rodzinie uzyskujemy materiały do opracowania m.in. projektu systemowego kierowanego do rodzin wieloproblemowych czy też projektu konkursowego kierowanego do rodzin zastępczych i rodzin problemowych (współfinansowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej).

W roku 2010 celowym było również kontynuowanie projektów rozpoczętych w latach poprzednich takich jak m.in. Dobry Rodzic- Dobry Start, który poprzez realizację działań profilaktyczno – edukacyjnych pozwala na reagowanie na problemy pojawiające się w rodzinie już w początkowej fazie rodzicielstwa (od momentu narodzin do 3 roku życia dziecka) oraz innych przedstawionych w niniejszym materiale.

Projekt: Partnerstwo dla Dzieci – przykład współpracy międzysektorowej.

Realizator: Fundacja Wspólna Droga

Partnerzy: Urząd Dzielnicy Praga Północ, Polska Liga Koszykówki, Akademia Pedagogiki Specjalnej, im. Marii Grzegorzewskiej, Firmy Procter&Gamble, American Express, Fortis Fundation Polska, Leroy Merlin, Hotel Mariot, Clear Chanel, Ośrodek Pomocy Społecznej, Forum Praskich Organizacji Pozarządowych.

Ambasadorzy: Marek Kamiński, Joanna Kos-Krauze i Krzysztof Krauze.

Celem kilkuletniego projektu społecznego jest wyrównywanie szans dzieci zagrożonych marginalizacją społeczną i wykluczeniem poprzez działania skierowane bezpośrednio do nich oraz wzmacnianie istniejącego systemu opieki dzięki tworzeniu lokalnych koalicji oraz upowszechnianiu pedagogiki ulicy.

To podejmowanie wspólnych działań na rzecz długofalowej pomocy dzieciom z rodzin zaniedbanych i stworzenie im warunków do lepszego rozwoju. Inwestowanie w edukację i rozwój, który zwiększy ich szanse w przyszłości na rynku pracy a także przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa i podniesienia kultury dzielnicy.

Działania zrealizowane w ramach Projektu:

1. Nawiązanie współpracy i zaproszenie do programu organizacji działających w Forum Praskich organizacji Pozarządowych.
2. Partnerstwo władz dzielnicy Praga Północ w Programie.
3. Kampania społeczna w II programie TV.
4. Konferencja prasowa dot. promocji projektu.
5. Przeprowadzenie konkursu: projekt na najlepsze podwórko i jego realizacja.
6. Konferencja z udziałem przedstawicieli samorządu, biznesu, organizacji pozarządowych, lokalnych firm realizujących programy dla dzieci.

Kolejnym etapem Partnerstwa dla Dzieci była realizacja w roku 2008 Projektu: Klub Młodzieżowy „Światoteka na Pradze” oraz Projektu Stypendialnego

Termin realizacji: maj - grudzień 2008

Realizatorzy: - Fundacja Wspólna Droga, organizacja pożytku publicznego, - Ośrodek Pomocy Społecznej dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy, - Światoteka- Klub Młodzieżowy, oraz współpracujący z nim pedagodzy ulicy ze Stowarzyszenia Grupa Pedagogiki i Animacji Społecznej Praga Północ - Akademią Pedagogiki Specjalnej, im. Marii Grzegorzewskiej,

Cele Projektu: *zapewnienie dzieciom możliwości zrealizowania własnych zainteresowań, oraz potrzeb związanych z rozwojem osobistym.*

Projekt, zakładał przeprowadzenie badań wśród 50 rodzin z terenu działania Fili nr I Ośrodka Pomocy Społecznej, opartych o kwestionariusz **Ocena Zagrożenia Socjalnego Dziecka.**

Kwestionariusz poruszał takie obszary funkcjonowania dziecka jak: jego sytuację rodzinną, postawy wychowawcze rodziców, dysfunkcje rodziny, a przede wszystkim, obszar jego zainteresowań i możliwości ich realizacji. Na podstawie kwestionariusza (przeprowadzonego przez pracowników socjalnych) dokonano analizy potrzeb dzieci oraz wyodrębniono grupę **26 (dzieci)**, które zostały zakwalifikowane do otrzymania mikro-stypendium.

Podpisano **Kontrakty partnerskie**, których stronami byli pracownicy socjalni danej rodziny, opiekunowie dziecka, dziecko - beneficjent Projektu oraz pedagog ulicy - koordynujący realizację przyznanych stypendiów.

Kontrakt ten zobowiązywał:

- **dziecko - beneficjenta Projektu** do: regularnej współpracy z pedagogiem, udziału w zajęciach finansowanych w ramach stypendiów, informowania o trudnościach w realizacji ustalonych zadań,
- **opiekunów prawnych dziecka** (rodziców) do: stałego kontaktu i współpracy z pedagogiem i pracownikiem socjalnym w zakresie realizacji zadań wynikających z Projektu, aktywnego udziału w wyborze i realizacji kursów i zajęć dla dzieci,
- **pedagoga ulicznego** – do bezpośredniego kontaktu z rodziną i dzieckiem w czasie trwania stypendium, monitorowania postępów dziecka i ich ewaluacji, dokonywanie opłat za zajęcia dziecka, przygotowywania miesięcznych zestawień wydatków dla Fundacji oraz okresowych sprawozdań,
- **pracownika socjalnego danej rodziny** - do współpracy z pedagogiem w trakcie realizacji projektu, wymiany informacji i współpracy z pedagogiem ulicy w sprawach beneficjentów.

W ramach realizowanego Projektu podpisano 25 kontraktów: 4 - na realizację zajęć z akrobatyki, kursu tańca, zajęć z języka angielskiego, jęz. hiszpańskiego, z jęz. niemieckiego i jęz. polskiego. Podpisano po 1 kontrakcie na zajęcia: informatyczne, piłki nożnej oraz naukę gry na skrzypcach.

Fundusze na „mikrostypendia” pochodziły od firm Societe Generale oraz Johnson&Johnson.

Doświadczenie, z realizacji **I edycji Projektu**, wykazało zróżnicowane zachowania rodzin, które brały w nim udział. Ok. 1/3 rodzin uczestniczących w projekcie wywiązywała się wzorowo z ustaleń kontraktu. Rodzice/opiekunowie byli w stałym kontakcie z pedagogiem, dbali o to by dzieci realizowały zajęcia, współpracowali przy doborze odpowiednich kursów dla dzieci.

Oprócz w/w rodzin były również takie, które cały ciężar odpowiedzialności za realizację stypendiów przerzucały na pedagogów. Brak informacji o absencji dzieci na zajęciach, brak kontroli i zachęcania dzieci do kontynuowania zajęć stanowiły istotną przeszkodę w prawidłowej realizacji I edycji Projektu

W II edycji Mikrostypendiów, realizowana w roku 2009 do czerwca 2010 r. Przyszli beneficjenci zostali lepiej poinformowani, o powodach przyznania im stypendium. Uwzględniając wnioski z I Edycji Projektu okres korzystania z przyznanego dofinansowania został wydłużony do dwóch semestrów, co umożliwiło zarówno lepsze poznanie rodziny jak i lepsze określenie potrzeb dziecka a tym samym wybór bardziej adekwatnych zajęć. Wydłużenie czasu realizowanego projektu było też szansą na osiągnięcie przez dzieci określonego poziomu umiejętności. II Edycja programu została zaplanowana od września 2009 do czerwca 2010 i z założenia obejmowała całościowo 2 semestry.

Kryteria doboru kandydatów do programu stypendialnego podczas II edycji Projektu *Mikrostypendia* były następujące:

1. Dzieci i młodzież do 18 roku życia.
2. Rodziny zamieszkałe na terenie dzielnicy Praga Północ
3. Pierwszeństwo w Projekcie miały dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo, zagrożonych marginalizacją społeczną, często wielodzietnych, o bardzo niskim statusie materialnym i kulturowym.
4. Dzieci i młodzież zakwalifikowani do pomocy stypendialnej pochodzą z rodzin uprawnionych do korzystania z pomocy OPS.

Ważnym założeniem była kontynuacja podjętych działań. Dzieci, którym przyznano stypendia w roku 2008 mogły nadal korzystać z tej pomocy nawet w przypadku gdy rodzina nie miała już uprawnień do korzystania z pomocy OPS. Warunkiem podpisania z nimi kontraktu było jednak wywiązanie się z wcześniejszych zobowiązań – systematyczne uczęszczanie na zajęcia a zmiany w zachowaniu, oceniane przez pedagogów koordynujących projekt, miały być zadowalające.

W II edycji, kontrakt przedłużono z 16 osobami z edycji I natomiast. Z powodu nie wywiązania się ze zobowiązań kontraktu pomocy w ramach II edycji nie przedłużono 10 rodzinom. W 1 przypadku na tyle uległa poprawie sytuacja finansowa rodziny, iż sama realizowała opłaty za zajęcia pozaszkolne dziecka.

11 uczestników II edycji zostało wytypowanych przez pedagogów ze Stowarzyszenia GPIAS. W II edycji do pomocy stypendialnej zostało zakwalifikowanych **22 dzieci**.

Z punktu widzenia pracy z rodzinami, realizowanej w Ośrodku Pomocy Społecznej Projekt przyczynił się do:

- *kierowania pomocy finansowej bezpośrednio do konkretnego dziecka - umożliwiającej jego rozwój,*
- *aktywizowania rodziny i mobilizowania jej do opieki i ponoszenia odpowiedzialności za dziecko i osiągnięte przez niego wyniki,*
- *aktywizowania środowiska lokalnego wokół pomocy kierowanej do rodzin wieloproblemowych i podejmowania wspólnych działań na rzecz tych rodzin.*

W roku 2010 oprócz udziału w projekcie stypendialnym, kontynuowanym do końca roku szkolnego, Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach Partnerstwa dla Dzieci brał udział w anonimowych badaniach sytuacji dzieci w rodzinach objętych pomocą społeczną. W badaniach uczestniczyły 3 Dzielnice Warszawy : Praga Południe, Praga Północ i Targówek. Zadanie w ramach projektu było realizowane od listopada do grudnia. Z każdej dzielnicy badaniem zostało objętych 100 dzieci w wieku 10 do 15 lat.

Badania, oprócz Ośrodka Pomocy Społecznej przeprowadzały również wskazane przez realizatora organizacje pozarządowe. Osoby , które przeprowadzały badania wzięły udział w specjalistycznym szkoleniu. Badania były realizowane na podstawie Kwestionariusza funkcjonowania społecznego dziecka prof. nadzw. dr hab. Małgorzaty Orłowskiej z APS.

Informacje pozyskane na podstawie ankiet miały służyć opracowaniu raportu : *Koncepcja czasu wolnego jako instrument diagnozy oraz inkluzji społecznej dzieci zagrożonych marginalizacją społeczną.*

Celem przeprowadzonego badania było: poznanie sytuacji dzieci w rodzinach objętych pomocą społeczną w danych dzielnicach; pozyskanie informacji niezbędnych w wyrównywaniu szans rozwojowych dzieci z rodzin o niskim statusie materialnym; określenie potrzeb edukacyjno-kulturalnych dzieci oraz wykorzystanie pozyskanych danych do tworzenia indywidualnej ścieżki rozwoju każdego dziecka celem pomocy rodzinie w określeniu predyspozycji i zdolności dziecka.

Spośród 100 dzieci wytypowanych do badań (za zgodą opiekunów) OPS przeprowadził 60 ankiet. Oprócz materiału badawczego do przygotowania naukowej diagnozy Ośrodek również pozyskał szereg informacji, z jednej strony dotyczących zainteresowań i potrzeb dzieci, z drugiej strony zaś stopnia zaspokojenia tych potrzeb przez lokalne podmioty (w tym m. in. szkoły, kluby, organizacje pozarządowe, czy OPS w ramach projektu systemowego). Mimo przypadkowego doboru grupy badawczej okazało się, że większość dzieci uczestniczyła (w młodszych grupach wiekowych) bądź uczestniczy w różnych działaniach umożliwiających rozwój ich zainteresowań do czego, w znacznym stopniu, przyczynili się pracownicy socjalni Ośrodka, którzy wskazywali rodzicom takie możliwości (takiej odpowiedzi udzielali zarówno rodzice jak i dzieci).

Projekt: Dobry Rodzic - Dobry Start - realizowany w partnerstwie z Fundacją Dzieci Niczyje
Koalicja na rzecz Profilaktyki Krzywdzenia Małych Dzieci

Cel główny programu to: *ochrona dzieci przed krzywdzeniem, poprzez wczesną profilaktykę i pracę z rodzicami małych dzieci poprzez: podniesienie świadomości społecznej w zakresie krzywdzenia małych dzieci oraz propagowanie idei profilaktyki krzywdzenia małych dzieci.*

Program wczesnej interwencji i profilaktyki krzywdzenia małych dzieci rozumiany jako:

- działania ukierunkowane na zmniejszenie poziomu stresu w życiu rodziców małych dzieci, podniesienie poziomu ich wiedzy i umiejętności rodzicielskich,
- a także bezpośrednie wspieranie zdrowia dziecka, obejmuje m.in. : wizyty domowe, warsztaty umiejętności rodzicielskich, warsztaty radzenia sobie ze stresem, zapewnienie poradnictwa i wsparcia lekarskiego oraz psychologicznego.

Program „Dobry Rodzic - Dobry Start” Fundacji Dzieci Niczyje, *jest skierowany do rodziców dzieci w wieku od 0 do 3 lat oraz profesjonalistów pracujących z małymi dziećmi i ich rodzicami.*

Realizatorzy Programu w ramach Koalicji na terenie dzielnicy Praga Północ pracownicy: Samodzielnego Zespołu Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego Warszawa Praga Północ, Ośrodka Pomocy Społecznej dzielnicy Praga Północ, Straży Miejskiej oraz Komendy Rejonowej Policji IV oddział Praga Północ.

To bardzo ważny program w systemie pomocy dziecku i rodzinie, ponieważ stanowi niejako pierwszy jego element – pozwala identyfikować problemy rodziny jeszcze przed urodzeniem się dziecka oraz występujące w pierwszych 3 latach jego życia a także kieruje różne formy wsparcia do tych rodzin.

W ramach programu Fundacja Dzieci Niczyje opracowała specjalistyczne ankiety, które są wypełniane przez pracowników SZPZLO, pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej i pracowników Zespołu Żłobków. Ankiety te są wypełniane w każdym przypadku zgłoszenia się rodziny z dzieckiem w wieku 0-3 i przekazywane do koordynatora Programu z Działu Pomocy Specjalistycznej. Każda rodzina otrzymuje pakiet informacyjny a w przypadku wystąpienia w ankiecie więcej niż 3 czynników ryzyka – jest ona monitorowana przez OPS. Założeniem programu jest wpisanie działań profilaktycznych w zadania lokalnych instytucji, które ze względu na terytorialną bliskość i bezpośredni kontakt mogą najefektywniej wspierać rodzinę.

Działania programu można podzielić na dwie podstawowe kategorie: skierowane do rodziców oczekujących dziecka i rodziców małych dzieci oraz do profesjonalistów mających w pracy zawodowej kontakt z dziećmi w wieku 0 – 3 lat. Rodzice mogą korzystać z bogatej oferty

edukacyjnej (ulotek, broszur, strony internetowej poświęconej promowaniu działań dotyczących profilaktyki krzywdzenia małych dzieci a także ze wsparcia bezpośredniego w postaci warsztatów, spotkań edukacyjnych, konsultacji.

Wsparcie Fundacji Dzieci Niczyje dla osób, które z racji wykonywanego zawodu zostały wpisane w ten Program polega na ułatwieniu: dostępu do publikacji oraz szkoleń związanych z pomocą rodzinom i dzieciom, udziału w konferencjach tematycznych, oraz konsultacji z ekspertami w Fundacji.

Program wczesnej interwencji i profilaktyki krzywdzenia małych dzieci obejmuje m.in. takie działania jak: *wizyty domowe, warsztaty umiejętności rodzicielskich, warsztaty radzenia sobie ze stresem, zapewnienie poradnictwa i wsparcia lekarskiego oraz psychologicznego*. Profilaktyka ma ogromne znaczenie z punktu widzenia ochrony dziecka i rodziny. Wszystkie formy pomocy dla rodziców i konsultacje dla profesjonalistów są bezpłatne.

W realizacji Programu Dobry Rodzic – Dobry Start uczestniczy 6 dzielnic prawobrzeżnej Warszawy, w tym Praga Północ.

W stałej ofercie Fundacja Dzieci Niczyje - Praskie Centrum Pomocy Dziecku i Rodzinie w ramach Programu Dobry Rodzic-Dobry Start prowadzi *spotkania edukacyjne dla rodziców* (m.in.: *Rozwój seksualny dziecka, Budowanie poczucia własnej wartości u dziecka, Mały terrorysta, czyli o dziecięcych atakach złości, Rodzeństwo – jak przygotować starsze na pojawienie się młodszego?, Dziesięć dobrych rad dla samotnego rodzica, Twoje dziecko jest niegrzeczne? - jak stawiać granice maluchowi itp.*) oraz *warsztaty*, podczas których rodzice uczą się praktycznych umiejętności wychowawczych. Udział w proponowanych działaniach jest dobrowolny i bezpłatny. Zarówno podczas spotkań edukacyjnych jak i warsztatów rodzice mogą wymieniać się swoimi doświadczeniami oraz wiedzą, być dla siebie i dla innych wsparciem.

Oprócz możliwości korzystania z pomocy specjalistycznej w ramach Programu funkcjonuje *anonimowa poradnia internetowa, oraz grupa otwarta Rodzice-Rodzicom, konsultacje psychologa przeznaczone dla nastoletnich rodziców oraz zajęcia (Aktywny Poniedziałek)* - podczas których rodzice uczą się różnych form zabawy z dziećmi (np. poprzez wspólne malowanie, zabawy ruchowe, z chustami...).

Superwizje, comiesięczne spotkania przedstawicieli Fundacji, (w tym prawnika), z realizatorami dzielnicowych programów DR-DS są nieocenioną pomocą w rozwiązywaniu skomplikowanych spraw zgłaszanych rodzin.

Dzięki wnikliwej analizie przypadków, dokonywanej w ramach zespołu interdyscyplinarnego (m.in. policji, kuratorów, pracowników socjalnych i służby zdrowia) łatwiej jest znaleźć najlepsze rozwiązanie dla danej rodziny i udzielać jej skutecznej pomocy.

Realizacja Programu „Dobry Rodzic - Dobry Start” w dzielnicy Praga Północ.

W roku 2010 do Działu Pomocy Specjalistycznej Ośrodka Pomocy Społecznej Praga Północ wpłynęło **67 ankiet** (w roku 2009 – 75) z prośbą o kontakt z rodziną: **52** od pracowników socjalnych i **15** od pracowników SZ PZLO (dotyczyły one rodzin o zwiększonym czynniku ryzyka).

Pracownicy socjalni obu filii OPS założyli 52 nowych ankiet rodzinom, które mają dzieci w wieku 0-3 r. ż. Po dostarczeniu ankiety do Działu Pomocy Specjalistycznej i zgłoszeniu potrzeby kontaktu z rodziną, specjaliści Działu (koordynatorzy projektu w dzielnicy) wizytują rodzinę i monitorują występujące w niej problemy. Informują o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej i socjalnej dostępnej na terenie dzielnicy. Oprócz pakietu informacyjnego, przekazują oni rodzinie aktualne informacje o szkoleniach i warsztatach organizowanych przez Fundację Dzieci Niczyje, w ramach Programu. Osoby potrzebujące pomocy, uczestniczące w Programie DR-DS, mogą korzystać ze specjalistycznej pomocy (psychiatry, psychologa, pedagoga, prawnika i położnej) dostępnej w Praskim Centrum Pomocy Rodzinie.

Wśród rodzin zgłoszonych do monitorowania przez OPS, podobnie jak w roku 2009 najliczniejszą grupę stanowiły rodziny, z problemem bezrobocia, wielodzietności i uzależnienia od alkoholu. 2 przypadki dotyczyły samotnego macierzyństwa i wychowywania dzieci przez nieletnie matki, a w 4 rodzinach występowało zagrożenie bezpośrednimi aktami przemocy.

U większości monitorowanych rodzin, oprócz w/w problemów, występują trudności materialne i mieszkaniowe.

Założeniem Programu DR-DS jest profilaktyka i udzielenie pomocy specjalistycznej rodzinie jeżeli w ankiecie zakreślono więcej niż 3 czynniki ryzyka- Taka sytuacja wystąpiła u 90 % rodzin zgłoszonych do interwencji.

W sytuacjach trudnych, wymagających natychmiastowej interwencji, (gdy było zagrożone dobro dziecka) koordynator Programu nawiązywał kontakt z Komendą Rejonową Policji, z Prokuraturą, Zespołem Kuratorów Sądowych, Poradniami Zdrowia, pedagogiem szkolnym w celu monitorowania sytuacji rodziny.

W roku 2010 dziewięciu rodzinom udzielono dodatkowego wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego (m.in. psychologicznego, prawnego, rodzinnego...). Wobec 10 rodzin wdrożono całą procedurę pomocy, udzielając im interdyscyplinarnego wsparcia.

Bardzo ważnym elementem działań kierowanych do w/w rodzin było omówienie ich problemów na superwizji oraz znalezienie najbardziej optymalnych możliwości pomocy, jak również możliwość kierowania członków rodziny do specjalistów Praskiego Centrum Pomocy Dziecku i Rodzinie.

Cykliczne spotkania w ramach superwizji pracowników socjalnych i koordynatora Programu, są istotnym uzupełnianiem wiedzy z zakresu profilaktyki przemocy wobec dzieci oraz zdobywaniu i pogłębianiu doświadczenia w zakresie organizowania interdyscyplinarnej pomocy dla osób doświadczających przemocy w oparciu o zespół specjalistów.

Nowym działaniem w ramach programu „**Dobry Rodzic - Dobry Start**” wdrożonym pilotażowo przez Fundację Dzieci Niczyje jest „Wolontariusz w Rodzinie”. Celem Programu jest wsparcie dziecka i rodziny w jej środowisku.

W ramach tego programu pracownicy socjalni wzięli udział w spotkaniach, na których omówiono założenia i przewidywane efekty pracy z rodziną oraz sprawę rekrutacji rodzin.

W ramach Programu do wytypowanych rodzin, za ich zgodą, zostanie wprowadzony wolontariusz (przeszkolony przez Fundację) w celu jej wspierania i świadczenia bezpośredniej pomocy.

W grudniu Fundacja przeszkoliła wolontariuszy. W roku 2011 program będzie realizowany w rodzinach.

Projekt: Utworzenie mobilnych grup doradczych dla osób ze szczególnymi społecznymi trudnościami, zwłaszcza dla rodzin dotkniętych przemocą oraz upośledzeniami psychicznymi.

Realizator: Federacja Organizacji Służebnych MAZOWIA, Parytetowy Związek Socjalny Berlina

Partnerzy: Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ

Cel projektu: utworzenie mobilnej grupy doradczej dla osób ze szczególnymi społecznymi trudnościami, zwłaszcza dla rodzin dotkniętych przemocą oraz upośledzeniem psychicznym w Warszawie.

Utworzenie dwóch mobilnych grup doradczych ma umożliwić opracowanie programów pomocowych dla osób i rodzin problemowych - kierowanych zarówno do osób dorosłych jak i do dzieci. To także wypracowanie modelu, procedur i wzoru postępowania, które umożliwią zwiększenie skuteczności pomocy kierowanej do rodzin zagrożonych przemocą (w zakresie rozwijania i wzmacniania umiejętności społecznych rodziców, a tym samym, podniesienia poziomu bezpieczeństwa dzieci).

Oprócz w/w Ośrodków Pomocy Społecznej do projektu przystąpili: pedagodzy, przedstawiciele Policji, stowarzyszeń, młodzieżowych ośrodków kultury. Z Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ udział w projekcie bierze dwóch pracowników socjalnych.

Etapy Realizacji Projektu: (czas trwania kwiecień 2010 – sierpień 2011)

1. Spotkania organizacyjne – przedstawienie założeń Projektu i dokładny opis celów, czasu trwania ...
2. Seminarium otwierające – zorganizowane 29 września 2010 r. w Sali Urzędu dzielnicy Praga Północ.
3. Wybór osób/rodzin , w których zagrożone jest bezpieczeństwo dziecka i uzyskanie ich zgody do udziału w Projekcie.
4. Szkolenia dla członków zespołu i aktywnych partnerów konsultacyjnych.
5. Spotkania ewaluacyjne i oceny przebiegu doradztwa.
6. Formułowanie wniosków, dla ustalonych zadań, metodologii, składu zespołów doradczych oraz zakresu współdziałania.

7. Wizyta studyjna w Berlinie – spotkania z organizacjami, które mają doświadczenie z doradztwem w społecznych grupach zadaniowych.
8. Opracowanie metodologicznych doświadczeń zespołów, przebiegu ewaluacji, planowanej kontynuacji form doradztwa społecznego.
9. Seminarium kończące.

Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ posiada pozytywne doświadczenia wynikające z udziału w projekcie realizowanym przez Federację Organizacji Służebnych MAZOWIA i Parytetowy Związek Socjalny Berlina. Efektem tej współpracy (wraz z innymi partnerami z dzielnicy Praga Południe) było m.in. wydanie Informatora o działaniach dla dzieci i młodzieży instytucji i organizacji w obu dzielnicach, wypracowanie Procedury umieszczania dziecka w placówce opiekuńczej (zaakceptowanej przez Biuro Polityki Społecznej Urzędu m. st. Warszawy, która niestety nie została wdrożona ze względu na brak środków finansowych) a także wymiana doświadczeń na zasadzie wizyt studyjnych z niemieckim partnerem (w tym: prezentacja działań profilaktycznych realizowanych w Dzielnicy Praga Północ).

Projekt: Grupa Wsparcia dla Rodzin Zastępczych - kontynuacja.

Realizator: Dział Pomocy Specjalistycznej OPS.

Problematyka rodzin zastępczych.

Rodzina zastępcza jest formą ograniczenia lub pozbawienia władzy rodzicielskiej rodziców biologicznych dziecka, w przypadku, gdy dobro dziecka jest zagrożone, a inne środki pomocy dziecku i jego rodzinie są nieskuteczne. Wśród przyczyn takiej sytuacji można wymienić m.in.: niewydolność wychowawczą, niezaradność życiową, patologię społeczną (alkoholizm, prostytutka, narkomania, rażące zaniedbywanie dziecka).

Rodzinną opiekę zastępczą może sprawować zarówno osoba fizyczna jak i rodzina, która do pełnienia tej funkcji została odpowiednio przygotowana i posiada adekwatne zaświadczenie o uzyskaniu kompetencji w tym zakresie (warunek ten nie dotyczy rodzin spokrewnionych).

Rodzina zastępcza to jedna z form pomocy zarówno dla dzieci jak i rodziców (swoją funkcję wypełnia do momentu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub do ukończenia przez dziecko 18 r. życia). Jej celem jest wzmacnianie rodzin naturalnych tak, aby po zaistniałym kryzysie mogły wrócić do pełnienia swoich właściwych ról. W rodzinie zastępczej przebiega proces pracy wychowawczej, w którym oprócz opiekunów zastępczych uczestniczą: pracownicy socjalni, pracownicy sądów, lekarze, doradcy, terapeuci i rodzice biologiczni. Jej utworzenie nie powoduje więzi rodzinno-prawnej pomiędzy opiekunami a dzieckiem, rodzina zastępcza nie przejmuje pełni władzy rodzicielskiej nad dziećmi.

Typy rodzin zastępczych: rodzina zastępcza spokrewniona; niespokrewniona; zawodowa, nie spokrewniona z dzieckiem (w tym. wielodzietna, specjalistyczna, o charakterze pogotowia opiekuńczego).

Z funkcji rodziny zastępczej można zrezygnować (za wiedzą sądu) w sytuacji, kiedy nie jest ona w stanie podołać przyjętym na siebie zadaniom. Dlatego tak ważne jest tworzenie systemu wsparcia, aby rodziny zastępcze mogły korzystać ze specjalistycznej pomocy w trakcie pełnienia swojej funkcji.

Rodziny zastępcze w Dzielnicy Praga Północ – Grupa Wsparcia.

W Dzielnicy Praga Północ w roku 2010 funkcjonowało **120 rodzin zastępczych (w tym 6 nie spokrewnionych)**. Większość z rodzin zastępczych funkcjonujących w Dzielnicy to rodziny spokrewnione, w których opiekunem prawnym jest kobieta (zwykle babcia). Rodziny ustanowione na oboje małżonków, stanowią mniejszość (ok. 15 %) i z naszego doświadczenia wynika, że aktywność w tych rodzinach wykazują przede wszystkim kobiety.

Charakteryzując znanych nam opiekunów zastępczych z dzielnicy Praga Północ należy wskazać ich niski status materialny, który niejednokrotnie wymaga kierowania do tych rodzin, oprócz wsparcia specjalistycznego, także wsparcia finansowego.

Osoby, które pełnią funkcję rodziny zastępczej, w większości były od zawsze związane z Dzielnicą Praga Północ. Obecnie sprawują opiekę prawną nad wnukami, których rodzice mają ograniczone prawa rodzicielskie. Pełnienie podwójnej roli społecznej - babci i rodzica zastępczego przyczynia się często do frustracji związanej m.in.: z poczuciem winy za problemy własnych dzieci (zwykle są z nimi w konflikcie), z brakiem kompetencji i umiejętności wychowawczych, z różnicą pokoleniową (wynikającą z bardzo szybkiego tempa rozwoju społeczno - gospodarczego) i w związku z tym, trudnością w rozumieniu zachowań, nawiązaniu kontaktu czy pomocy dzieciom w nauce.

Większość dzieci z rodzin zastępczych, które poznaliśmy, wykazuje zaburzenia emocjonalne, posiada niską samoocenę, trudności w nauce

Od uruchomienia programu w spotkaniach Grupy Wsparcia uczestniczy od 15 do 18 rodzin zastępczych. Bierze w nich udział 2 pracowników Działu Pomocy Specjalistycznej OPS. W cyklicznych spotkaniach z rodzinami uczestniczy przedstawiciel WCPR oraz, w zależności od potrzeb, psycholog Ośrodka.

Program Grupy Wsparcia jest realizowany od 2007 i w tym okresie uruchomiono: - indywidualne poradnictwo psychologiczne, organizowano spotkania Wigilijne oraz Mikołajkowe dla dzieci, udział w Festynie z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego organizowanego w Dzielnicy Wola (2008 r.) w partnerstwie z innymi Ośrodkami Pomocy Społecznej oraz Warszawskim Centrum Pomocy Rodzinie, umożliwiono dzieciom udział w koloniach letnich

W roku 2008 Dział Pomocy Specjalistycznej przygotował, w formie prezentacji, informację o działaniach realizowanych w ramach Programu. Została ona przedstawiona na spotkaniu promującym Rodzicielstwo Zastępcze, zorganizowanym dla Ośrodków Pomocy Społecznej przez Warszawskie Centrum Pomocy Rodzinie.

W roku 2009 kontynuowano cykliczne spotkania Grupy Wsparcia, organizowano pomoc specjalistyczną (np. w ramach poradnictwa pedagogicznego), umożliwiono udział w festynie z okazji Dnia Dziecka.

Dzięki doświadczeniu wynikającemu ze spotkań Grupy Wsparcia udało się zdefiniować najistotniejsze problemy, które dotyczą funkcjonowania rodzin zastępczych w dzielnicy. Najważniejsze z nich to: problemy opiekuńczo - wychowawcze, problemy prawne, obciążenie psychiczne wynikające z odpowiedzialności,- problemy z nawiązaniem prawidłowych relacji z rodziną pochodzenia dziecka, problemy dzieci wynikające z nieakceptowania swojej roli, problemy dzieci w nauce, problemy natury psychologicznej dzieci i rodziców zastępczych.

To najistotniejsze problemy, które wynikają z zadań wykonywanych w ramach rodziny zastępczej. Są one charakterystyczne dla tej grupy a pomoc w ich rozwiązaniu wymaga specyficznego, specjalistycznego poradnictwa.

Aby poszerzyć zakres działań kierowanych do tej grupy odbiorców w ramach Działu Pomocy Specjalistycznej OPS, w roku 2009 przygotowano projekt konkursowy „Centrum Wsparcia Rodzicielstwa Zastępczego”. Projekt był współfinansowany z dotacji celowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, realizowany od września do grudnia 2009 r. i oceniony w ramach kontroli przeprowadzonej przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

W roku 2010 Ośrodek Pomocy Społecznej ponownie przystąpił do konkursu.

SEZAM

Praski System Wsparcia - Dziecka i Rodziny

realizowany przez Ośrodek Pomocy Dzielnicy Praga Północ m. st. Warszawy
współfinansowany ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej
w ramach programu opieki nad dzieckiem i rodziną.

Realizowany od września do grudnia 2010 r.

Był to projekt konkursowy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej dot.: finansowania jednostek samorządu terytorialnego w budowaniu lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną pod nazwą : „**SEZAM Praski System Wsparcia Dziecka i Rodziny**”.

Projekt był kierowany do rodzin zastępczych i rodzin dysfunkcyjnych zamieszkałych w Dzielnicy Praga Północ.

Głównym celem realizowanego zadania było *utworzenie systemu wsparcia i wzmocnienie funkcjonowania rodzin naturalnych i rodzin zastępczych w Dzielnicy Praga Północ poprzez: zwiększenie kompetencji wychowawczych i uzyskanie pozytywnych relacji w kontaktach opiekun - dziecko a także wzmocnienie lub poprawa zaburzonych relacji rodzinnych.*

W ramach zadania realizowano działania: skierowane bezpośrednio do dzieci, do opiekunów, do całej rodziny oraz działania w ramach promocji rodzicielstwa zastępczego i potrzeby specjalistycznego wsparcia rodzin z problemami.

Zadanie było realizowane w 5 blokach problemowych:

1. Poradnictwo specjalistyczne - które obejmowało: - indywidualne konsultacje psychologiczne dla dzieci, - indywidualne konsultacje pedagogiczne oraz w zakresie przemocy i uzależnień a także pracę socjalną, - warsztaty rozwoju kompetencji i umiejętności wychowawczych z możliwością indywidualnych konsultacji, - indywidualne konsultacje psychologiczne z możliwością mediacji dla opiekuna.

Indywidualne konsultacje psychologiczne dla dzieci - Obejmowały indywidualne rozmowy z elementami terapii z dzieckiem, za zgodą opiekuna przeprowadzanie badania dot. stanu emocjonalnego dziecka i osobowości. Psycholog monitorował realizację zaleceń post diagnostycznych przez psychologów i pedagogów szkolnych. Indywidualne konsultacje psychologiczne były kierowane do dzieci wymagających diagnozy i/lub wsparcia, ukierunkowania postępowania z dzieckiem lub terapii podtrzymującej, w przypadkach pogłębiania się problemów.

Indywidualne konsultacje pedagogiczne oraz w zakresie przemocy i uzależnień a także pracę socjalną - realizowane przez 2 pracowników Działu Pomocy Specjalistycznej OPS, w ramach indywidualnych porad i konsultacji dotyczących m.in.: problemów wychowawczych, związanych z przejęciem funkcji rodziny zastępczej, z funkcjonowaniem rodziny, kontaktów dziecka z rodzicem biologicznym, problemami socjalnymi, uzależnieniem opiekuna bądź innego członka rodziny. Przeprowadzano rozmowy motywujące do korzystania bądź kontynuowania korzystania z form pomocy proponowanych w ramach zadania. Na podstawie indywidualnych rozmów z dziećmi i rodzicami wytypowano dzieci oraz określono indywidualne potrzeby w ramach wyrównywania szans edukacyjno - poznawczych. Pracownicy udzielali informacji o różnych, dostępnych formach pomocy oraz placówkach, które tę pomoc realizują. Motywowali opiekuna do podjęcia specjalistycznego leczenia dziecka i ułatwili kontakt z Centrum Zdrowia Dziecka. W wyniku ich działań jedno z dzieci zostało objęte programem dla dzieci wybitnie uzdolnionych.

Warsztaty rozwoju kompetencji i umiejętności wychowawczych z możliwością indywidualnych konsultacji - Obejmowały zagadnienia dot. skutecznych metod porozumiewania się i komunikacji, racjonalnego gospodarowania budżetem czasu domowego, asertywności i zasad mówienia NIE, znaczenia konsekwencji w wychowaniu, umiejętności stawiania granic oraz egzekwowania wymagań, stosowania odpowiedniego systemu kar i nagród, rozwiązywania problemów i konfliktów, przeprowadzania negocjacji z dziećmi. Warsztaty obejmowały również

praktyczne ćwiczenia w zakresie omawianych tematów z zastosowaniem takich aktywnych metod jak: burza mózgów, praca w małych grupach, dyskusja, drama.

Indywidualne konsultacje psychologiczne z możliwością mediacji - dla opiekuna obejmowały także elementy wsparcia terapeutycznego. U tych opiekunów, którzy korzystali z tej formy poradnictwa specjalistycznego problem zasadniczy, utrudniający prawidłowe funkcjonowanie indywidualne lub w rodzinie został zdefiniowany i praca polegała przede wszystkim na znalezieniu właściwej metody i motywacji do jego rozwiązania. Problemy zdefiniowane przez uczestników konsultacji dotyczyły m. in.: zaburzeń w komunikacji z dziećmi wynikającymi z różnicy pokoleniowej i kryzysów rozwojowych, braku zrozumienia potrzeb, oczekiwań oraz ról poszczególnych członków rodziny, konfliktów z rodziną pochodzenia dziecka, których podłożem jest uzależnienie, aktualnych, traumatycznych zdarzeń w życiu.

2. Aktywizacja społeczno - kulturalna i inicjowanie działań samopomocowych.

Rozbudzenie i poszerzenie zainteresowań kulturalnych uczestników zadania a także zaangażowanie w działania samopomocowe uzyskano dzięki różnorodnej propozycji działań, w których mogli uczestniczyć. Zrealizowane działania były również propozycją poszerzającą umiejętności w zakresie spędzania czasu wolnego, które niezależnie od wieku mogą być satysfakcjonujące dla rodziny i każdego członka rodziny.

Uczestnicy brali udział w:

- **Projekcie Multimedialnym „Królestwo Zwierząt”** - ciekawa prezentacja multimedialna, która wprowadziła uczestników w świat pełen tajemnic, przygód, świetnej zabawy i nauki. Projekt multimedialny mobilizował uczestników do przemieszczania się po 6 interaktywnych salach, dostarczających różnych wrażeń i emocji : wizualnych, pobudzających do myślenia, aktywnego uczestnictwa, rywalizacji w turniejach i testach wiedzy na dużym ekranie pobudzających do zadumy, refleksji (z użyciem kolorowych efektów świetlnych, laserów i stroboskopów).
- **Grach i zabawach w Rozrywkowym Centrum Miasta „Hulakula”** – aktywne spędzenie czasu wolnego, uczestniczenie w zabawach i zawodach oraz rodzinnej rywalizacji. Uczestnicy mogli grać w kręgle a dzieci bawić się w salach zabaw: młodsze uczestniczyły w zabawach w dużych basenach napęcznionych kolorowymi piłeczkami, korzystały z mini zjeżdżalni oraz samochodzików, starsze miały do dyspozycji zjeżdżalnie, ściany wspinaczkowe, i inne atrakcje.
- **Wycieczce do ZOO** – swobodny spacer po terenie ZOO, poznawanie różnych gatunków ciekawych zwierząt ptaków, płazów i gadów a także korzystanie z placu zabaw. Najbardziej wytrwała rodzina spędziła w ZOO aż 5 godzin.

- **Kinie Praha** - Dzięki temu, iż uczestnicy zadania uzyskali wiedzę o najnowszych technikach multimedialnych a także poznali lepiej zainteresowania własne i swoich dzieci sami mogli dokonać wyboru filmu. Wśród propozycji, w repertuarze kina znalazło się wiele interesujących pozycji włącznie z najnowszą wersją filmu Harry Potter oraz filmy w technice 3D.
- **Wyjeździe Rodzinnym – do Wilgi** – realizator zapewnił animacje i warsztaty ruchowe oraz konkursy dla wszystkich uczestników projektu takie jak:
 - ❖ *Warsztaty i konkursy ruchowe*- stanowiące propozycję organizowania i spędzania w sposób wartościowy czasu wolnego całej rodziny. W programie znalazły się różne zabawy jak m.in.: przeciąganie liny, rzut piłeczką do celu, turniej tenisa stołowego, ringo, gra w dwa ognie, leśne podchody, gra w chowanego, bieg na czas, szwedzkie podchody. Zakończeniem warsztatów i konkursów było uroczyste rozdanie nagród oraz uhonorowanie każdego uczestnika wyjazdu pamiątkowym medalem i dyplomem.
 - ❖ *Konkurs na hymn rodzin zastępczych* - zmobilizował nie tylko do ułożenia słów i skomponowania ale i wykonania przygotowanego hymnu. Powstały 4 propozycje wykonane w różnych stylach muzycznych.
 - ❖ *Integracyjna kolacja przy ognisku* – skupiła wszystkich uczestników wokół dużego ogniska ułatwiając indywidualne, bezpośrednie kontakty. Było wspólne pieczenie kiełbasek, śpiewanie, uczestniczenie w konkursach a także uroczyste wykonanie przygotowanych propozycji hymnu.
 - ❖ *Zwiedzanie Mini ZOO* - cieszyło się szczególnym zainteresowaniem dzieci. Dodatkową atrakcją zwiedzania ZOO usytuowanego w środku lasu była wycieczka szlakiem leśnym.
 - ❖ *Zawody na najpiękniejszy okaz grzyba*- z uwagi na piękną pogodę oraz położenie Gospodarstwa Agroturystycznego w środku otaczającego lasu, zorganizowano zawody na najpiękniejszy okaz grzyba.

Inicjowanie działań samopomocowych.

Spotkania Grupy Wsparcia organizowane cyklicznie stanowiły ważny element realizowanego zadania ponieważ jej uczestnicy wzajemnie się wspierali i motywowali do korzystania np. z pomocy specjalistycznej i udziału w proponowanych działaniach. Dzięki tym spotkaniom uczestnicy wykazują zainteresowanie sprawami i kłopotami innych i chętnie inicjują pomoc lub się w nią włączają. Chętniej też włączają się w organizację i przygotowanie spotkań i imprez okolicznościowych.

3. Wspieranie indywidualnego rozwoju, wyrównywanie szans edukacyjno - poznawczych dzieci

W ramach tego działania najkorzystniejszą formą pomocy dla dzieci okazał się wybór zajęć edukacyjno- rozwojowych takich jak: matematyka, język angielski i zajęcia ogólnorozwojowe. Zajęcia były realizowane zarówno w domu rodziny jak i pomieszczeniach Ośrodka Pomocy Społecznej, przez edukatorów z dużym doświadczeniem w pracy z dziećmi, w godzinach popołudniowych.

Doświadczenie zatrudnionych osób pozwoliło na dostosowanie metod pracy z dzieckiem stosownie do jego deficytów bądź szczególnych uzdolnień. W ciągu 4 miesięcy indywidualnej pracy dzieci poczyniły postępy najbardziej zauważalne poprzez poprawienie ocen. Pośrednio, dzieci nabyły także umiejętności i zwiększyły motywację do systematycznego uczenia się, zwłaszcza języka angielskiego.

4. Niwelowanie bariery pokoleniowej pomiędzy rodzicami a dziećmi.

Ułatwienie kontaktu i porozumienia z dzieckiem a także zwiększenie umiejętności kontrolowania jego zainteresowań, związanych z użytkowaniem gier i komputera uzyskano poprzez udział uczestników zadania w zajęciach i spotkaniach informacyjnych z informatykiem. Zajęcia odbywały się w małych grupach metodą warsztatów oraz indywidualnych konsultacji. Warsztaty dostarczyły wiedzy teoretycznej obejmującej m.in. : podstawy działania oraz budowy komputera, podstawy obsługi systemu Windows, instalacje najważniejszych aplikacji dla systemu Windows, obsługę niektórych aplikacji biurowych, w tym edytora tekstów MS Word, pierwsze kroki w Internecie – korzystanie i konfiguracja najpopularniejszych przeglądarek internetowych. Uczestnicy uzyskali również informacje dot. zagrożeń związanych z Internetem oraz możliwości korzystania z bezpłatnych zabezpieczeń internetowych, obsługi poczty elektronicznej i założenia konta pocztowego w serwisie gmail.com. a także korzystania z wyszukiwarki internetowej.

Dodatkowym celem, który został osiągnięty przy realizacji tego działania było rozbudzenie zainteresowań w zakresie obsługi komputera u większości uczestników i deklarowanie chęci pogłębienia swoich umiejętności.

5. Promocję problematyki rodzin zastępczych w środowisku poprzez organizację konferencji oraz przygotowanie i druk materiałów informacyjnych oraz prezentacji multimedialnej działań realizowanych w roku 2010.

Utworzono system wsparcia i wzmocnienia funkcjonowania rodzin z problemami i rodzin zastępczych, który zapewnił stały dostęp do poradnictwa specjalistycznego: psychologicznego dla dzieci, dla opiekunów i pedagogicznego (m.in. konsultacje pomoc i porady, w tym telefoniczne).

Coraz liczniejsza grupa rodzin spośród tych, które nie korzystały dotychczas z pomocy specjalistycznej uznała, że taka pomoc jest im potrzebna, czego przejawem było nie kierowanie lecz samodzielne zgłaszanie się do specjalisty zarówno z problemami własnymi, rodziny jak i potrzebą czy chęcią zdiagnozowania możliwości i potrzeb dziecka. Potwierdzeniem zwiększenia świadomości korzystania z pomocy specjalistycznej niezbędnej do prawidłowego funkcjonowania rodziny jest także znaczny wzrost (ponad 4-krotny w porównaniu do roku 2009) liczby konsultacji udzielonych w ramach poradnictwa pedagogicznego.

Poprzez udział w warsztatach część rodzin zwiększyła swoje kompetencje wychowawcze i umiejętności prospołeczne a także poprawiło komunikację w rodzinie. Dwóm rodzinom stworzono możliwość uczestniczenia w warsztatach w Poradni. PP i Fundacji Dzieci Niczyje.

Wpływ na zwiększenie świadomości korzystania z pomocy specjalistycznej uzyskano w wyniku zwiększenia dostępności jak również w wyniku działań motywujących (stały kontakt z koordynatorem i pedagogiem, realizacja cyklicznych spotkań Grupy Wsparcia, zapraszanie realizatorów zadania na spotkania Grupy, działania w ramach wsparcia interdyscyplinarnego).

Funkcjonowanie Grupy Wsparcia, organizacja Wyjazdu Rodzinnego oraz różnorodnych imprez kulturalnych przyczyniły się do rozbudzenia i poszerzenia zainteresowań kulturalnych, integracji środowiska rodzin zastępczych oraz zwiększenia aktywności w zakresie działań samopomocowych.

Zrealizowane działania przyczyniły się również do poszerzenia umiejętności w zakresie organizacji czasu wolnego w sposób satysfakcjonujący dla całej rodziny. Poprzez dostarczenie wiedzy dotyczącej funkcjonowania i obsługi współczesnych urządzeń informatycznych (udział w warsztatach z informatykiem) rodzinom ułatwiono możliwości rozumienia i porozumiewania się z dzieckiem a także zwiększono ich umiejętności kontrolowania zainteresowań związanych z użytkowaniem przez młodzież gier i komputera. Właściwy dobór realizatorów zadania oraz działania promujące ideę rodzicielstwa zastępczego (konferencja, ulotki informacyjne) przyniosły rezultaty w postaci deklaracji dalszej współpracy oraz umożliwienia rodzinom kontynuowania terapii, udziału w warsztatach umiejętności wychowawczych, zmiany podejścia do problemów szkolnych dzieci z rodzin zastępczych oraz rodzin z problemami a zwłaszcza pomocy ze strony pedagogów szkolnych. Zwiększono szanse edukacyjne i możliwości rozwoju zainteresowań dzieci poprzez udział w indywidualnych zajęciach. Dzięki realizacji zadania uruchomiono również specjalistyczną pomoc medyczną dla dziecka, która daje szansę na rozwiązanie jego problemów

zdrowotnych a także w przypadku 1 dziecka ułatwiono włączenie go do programu dla dzieci szczególnie uzdolnionych.

Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy w styczniu 2010
roku rozpoczął po raz trzeci realizację projektu systemowego
„Z rodziną mogę więcej”.

Projekty systemowe realizowane są w ramach Poddziałania 7.1.1, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki - „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej”.

Celem projektu było zapobieganie dalszej marginalizacji 44 osób z wielu problemowych rodzin korzystających z systemu pomocy społecznej Dzielnicy Praga Północ w przeciągu 12 miesięcy trwania projektu.

- Rozbudzenie nowych społecznie akceptowanych potrzeb w zakresie własnego rozwoju osobistego uczestników i uczestniczek
- Poprawa komunikacji w rodzinie
- Podniesienie poziomu samooceny
- Podniesienie możliwości zawodowych
- Zmiana postaw biernych, roszczeniowych, uzależnionych od pomocy społecznej na bardziej aktywne ukierunkowane na zmianę swojej sytuacji życiowej
- Kształtowanie pozytywnych i prawidłowych relacji interpersonalnych

Wsparciem w projekcie objęte zostały 44 osoby, w tym 24 kobiety. Uczestnictwo w projekcie odbywało się w oparciu o zawierany indywidualnie kontrakt socjalny.

Na realizację projektu zaplanowany został budżet w wysokości 600 000 zł, w tym wkład własny wynosił 63 000,00 zł, a dotacja rozwojowa 537 000,00 zł.

W ramach narzędzi Aktywnej Integracji przewidziane zostały między innymi:

- Konsultacje indywidualne z doradcą zawodowym
- Psychoterapia indywidualna
- Kursy komputerowe
- Kursy zawodowe
- Wsparcie psychologiczne grupowe
- Warsztaty komunikacji interpersonalnej
- Warsztaty Umiejętności Wychowawczych
- Warsztat Aktywnego Poszukiwania Pracy i Autoprezentacji
- Praca asystenta rodzinnego
- Zajęcia w Klubie Samopomocy Rodzinnej
- Opieka nad dzieckiem

Dla całych rodzin objętych wsparciem zorganizowany został wyjazd edukacyjno – integracyjny. Uruchomiony został *Klub Samopomocy Rodzinnej*, a w nim zatrudniony animator klubu, informatyk i prawnik.

Opieka nad dzieckiem realizowana była w kilku wymiarach: opieka nad dzieckiem od kilku miesięcy do wieku wczesno szkolnego: opieka indywidualna w domu, opieka w klubie, zajęcia animacyjne w klubie, opieka połączona z zabawą i animacją w trakcie konferencji

REKRUTACJA UCZESTNIKÓW

Rekrutacja wstępna dokonana została w momencie pracy nad projektem. Na podstawie wywiadu i wypełnianych przez klientów ankiet pracownicy socjalni wytypowali około 60 osób kwalifikujących się od strony formalnej do projektu. Następnie odbyły się spotkania wytypowanych do projektu klientów z doradcą zawodowym i psychologiem. Na podstawie ich opinii i opinii pracowników socjalnych komisja rekrutacyjna zakwalifikowała do projektu 44 osoby.

W projekcie zdecydowanie dominowały kobiety. Wynika to, ze struktury klientów OPS Dzielnicy Praga Północ i specyfiki grupy docelowej. Wśród kobiet zakwalifikowanych do projektu wiele z nich pozostaje w związkach nieformalnych. Partnerzy są osobami pracującymi lub pracującymi dorywczo. Kobietom brak determinacji do poszukiwania pracy, często mają małe dzieci wymagające zapewnienia opieki. Są mocno uzależnione materialnie od swoich partnerów i Pomocy Społecznej.

Uczestnicy projektu posiadali stosunkowo niskie wykształcenie, głównie podstawowe i gimnazjalne. To stanowiło główny element utrudniający zdobycie satysfakcjonującej pracy. Pomaturalne wykształcenie posiadały tylko uczestniczki (kobiety) w przedziale wiekowym 15-24 lat.

RODZINY

W projekcie przyjęliśmy następujące założenie: Środowisko rodzinne jest najważniejszym środowiskiem wychowawczym dziecka. Jeżeli ulega destrukcji i staje się dysfunkcyjne z powodu: patologii społecznych, bezrobocia, ubóstwa, nieporadności wychowawczej, bezradności w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego, alkoholizmu, przemocy to jest to podstawowy sygnał do włączenia się pracowników OPS w pomoc. Najważniejsze wsparcie jakie otrzymywały w tym zakresie rodziny w projekcie to pomoc psychologiczna, długoterminowa pomoc asystenta rodziny, grupa wsparcia oraz Warsztaty Umiejętności Wychowawczych, Warsztaty Komunikacji Interpersonalnej. Pomimo dostrzeganej potrzeby uczestniczenia praktycznie we wszystkich rodzajach wspomnianych działań, uczestnicy przejawiali bardzo duży opór, zwłaszcza w uczestniczeniu w warsztatach. Pozytywnie odbieranym wsparciem było wsparcie asystenta rodziny.

ASYSTENT RODZINY

Asystent rodzinny docierał do osób biorących udział w projekcie i udzielał im pomocy w zakresie uzgodnionych wspólnie problemów i potrzeb. Jego pomoc była zależna nie tylko od zdiagnozowanych potrzeb ale również od gotowości rodziny do realnego współdziałania. Indywidualna pomoc służyła rozwiązywaniu konkretnych problemów podopiecznego,

wzbudzeniu w nim wiary w swoje możliwości oraz motywowaniu do podejmowania działań do tej pory uznawanych przez niego za niemożliwe.

Asystent miał za zadanie zmienić stosunek osób zmarginalizowanych do własnej sprawczości, zwiększyć ich poczucie wpływu na swoje życie, zmienić samoocenę. Asystent wspierał rodzinę w rozwiązywaniu najpilniejszych problemów socjalnych, oraz innych zadań wynikających z kontraktu. Pomoc dla dzieci w tym czasie polegała często na kierowaniu ich do oferowanych w ramach projektu działań, gdzie uzyskiwały wsparcie wychowawców i grupy rówieśniczej. Uczestniczył w rozwiązywaniu bieżących problemów wychowawczych (pogłębienie pracy z rodziną w zakresie sprawowania ich funkcji wychowawczych, problemów i konfliktów rodzinnych). Przy realizacji wsparcia, w wielu przypadkach niezbędne było wdrażanie treningu zarządzania budżetem domowym i czasem.

Pomoc była kierowana do całej rodziny jak i indywidualnie do każdego z niej członków. Wsparciem tym objętych zostało 17 uczestników, głównie kobiet -15. Asystent pracował przez okres 6 miesięcy.

PSYCHOTERAPIA

Psychoterapia indywidualna była formą pomocy psychologicznej polegającą na regularnych spotkaniach z terapeutą. Terapia poszerza świadomości w sferach uczuciowej i intelektualnej oraz ułatwia kontakt z innymi ludźmi, dąży do tego, aby klient nauczył się sam sobie radzić z problemami. Ostatecznym celem pracy terapeutycznej była zmiana postawy w zakresie podejmowanie świadomych, jak najlepszych dla siebie decyzji, które prowadzą do twórczego i aktywnego zawodowo życia, poprzez: radzenie sobie w kryzysowej sytuacji, radzenie sobie z trudnościami, lękiem i depresją. Rozumienie przyczyn swoich trudności w relacjach z innymi ludźmi, zwiększanie poczucia wartości i motywacji, umiejętności radzenia sobie z różnymi kłopotami i trudnościami.

WARSZTATY

Uczestnicy w zależności od swoich potrzeb, mieli do wyboru Trening komunikacji interpersonalnej i Warsztaty umiejętności wychowawczej:

Trening komunikacji interpersonalnej

Celem było doskonalenie zasad poprawnej komunikacji międzyludzkiej, kształcenie umiejętności rozpoznawania własnych stanów emocjonalnych, uczenie się empatii, kontroli własnych negatywnych emocji, umiejętności komunikowania się w asertywny sposób, uczenie się stawiania, planowania i realizacji celów życiowych.

Warsztaty umiejętności wychowawczej:

Warsztaty umiejętności wychowawczych miały pomóc w uzyskaniu przez rodziców kompetencji, które umożliwią prawidłowe funkcjonowanie dziecka w rodzinie. Zwracały uwagę na jego potrzeby rozwojowe, pozwalały na radzenie sobie z codziennymi problemami wychowawczymi. Podczas spotkań uczestnicy zapoznali się z etapami rozwoju dziecka z uwzględnieniem trudności

wychowawczych jakich doświadczają i będą doświadczać w przyszłości. Ważnym problemem była kwestia kar i nagród stosowanych wobec dziecka. Zwrócono uwagę na problem przemocy, agresji i uzależnień a także potrzebę kształtowania umiejętności psychospołecznej – asertywności. Omówiono rozpoznawanie symptomów i miejsca gdzie można zwrócić się o pomoc.

WARSZTATY AKTYWNEGO POSZUKIWANIA PRACY

To działanie dla naszych klientów było obowiązkowe, było spójne z indywidualną pomocą doradcy zawodowego.

INDYWIDUALNY PLAN DZIAŁANIA I KURSY ZAWODOWE

W wyniku indywidualnej pracy z doradcą zawodowym ustalony został profil osobowy uczestników i uzgodniony został **INDYWIDUALNY PLAN DZIAŁANIA**. Każdy z uczestników projektu miał możliwość dokonania analizy własnych umiejętności, predyspozycji zawodowych, zainteresowań. W oparciu o dokonaną analizę, doradca zawodowy zaproponował wybór odpowiedniej ścieżki kariery zawodowej. Część uczestników zdecydowana była od razu na wybór konkretnego profilu szkolenia, a część wymagała nieustannej pracy nad motywacją. Dokonywała częstych zmian w wybranych kursach, widoczny był brak sumienności i odpowiedzialności. W projekcie nastawiliśmy się na ścisłą indywidualizację kursów, wachlarz oczekiwań ze strony uczestników był bardzo szeroki i wymuszał na Nas konieczność sprostania oczekiwaniu.

Uczestnikom zaproponowano następujące kursy: pracownik administracyjno-biurowy; kadry - płace-ZUS; opiekunka osób starszych, chorych oraz dzieci; ABC Przedsiębiorczości; manicure, pedicure i stylizacja paznokci; fryzjer; artystyczne układanie roślin; kurs układania glazury i terakoty; eksploatacja urządzeń elektroenergetycznych, pisanie stron językiem HTML, kucharz; sprzedawca z obsługą kasy fiskalnej; kurs magazynowy z programem komputerowym.

Część osób, które ukończyły szkolenie komputerowe poszerzała je o szkolenia komputerowe specjalistyczne tj. grafika komputerowa, wykonywanie stron internetowych.

Część osób ze względu na poczynione przez Nas oszczędności mogła ukończyć więcej niż jeden kurs zawodowy i z tego skorzystała.

WYJAZD INTEGRACYJNO – EDUKACYJNY

Wyjazd integracyjno - edukacyjny był elementem integracji rodziny i uczestników. Urokliwe miejsce zapewniło możliwość realizacji pełnego programu imprezy. Odbyły się zajęcia rekreacyjno-sportowe, gry i zabawy sprawnościowe, quizy i zabawy edukacyjne z nagrodami.

Animatorzy wypełnili cały dzień ciekawym, atrakcyjnym programem, gwarantując pełną integrację grupy. Wspaniała, słoneczna pogoda zapewniała doskonałe humory. W wyjeździe udział wzięło 59 osób (uczestników i ich rodzin).

REZULTATY – twarde i miękkie

Rezultaty twarde:

Rodzaj rezultatu	Zaplanowany wskaźnik w liczbach BO	W tym kobiety	Osiągnięty wskaźnik w liczbach BO	W tym kobiety
Zawarte kontrakty	40	21	46	33
Indywidualne konsultacje z doradcą	44	21	42	31
Warsztat aktywnego poszukiwania pracy	44	21	43	31
Praca z asystentem rodziny	2	1	17	15
Indywidualna praca z psychologiem	12	6	16	10
Kursy zawodowe	25	13	35	26
Kursy komputerowe	40	21	42	29
Grupa wsparcia	44	21	42	29
Opieka nad dzieckiem	5		30	
Warsztat komunikacji interpersonalnej	22	11	22	11
Warsztat umiejętności wychowawczych	22	11	22	22
Wyjazd integracyjny	79		59	

Rezultaty miękkie:

Rodzaj rezultatu	Zaplanowany wskaźnik w liczbach BO	W tym kobiety	Osiągnięty wskaźnik w liczbach BO	W tym kobiety
Wzrost poziomu samoświadomości w zakresie możliwości rozwoju osobistego i zmiany swojej sytuacji życiowej	35	15	35	25
Wzrost poziomu samooceny własnej motywacji do zmiany	30	15	36	25
Poprawi relacje interpersonalne w rodzinie	26	12	36	26
Podniesienie poziomu umiejętności w zakresie kompetencji społecznych	30	15	30	20
Zwiększenie poziomu samoświadomości o swoich mocnych stronach i zasadach autoprezentacji	30	15	36	25

KLUB SAMOPOMOCY RODZINNEJ

Klub Samopomocy Rodzinnej działał jako kontynuacja poprzedniego projektu systemowego w 2009 roku. Został stworzony, by rodziny – zarówno rodzice jak i dzieci – będące uczestnikami programu, miały miejsce, w którym mogą się ze sobą spotkać, wzmacniać więzi rodzinne i społeczne.

Klub był niezbędnym miejscem realizacji działań: indywidualnych spotkań z doradcą zawodowym, psychologiem, prawnikiem i informatykiem. Tutaj realizowano wszystkie warsztaty umiejętności osobistych. Tutaj też zapewniano opiekę dzieciom.

Okazją do spotkań dla rodziców były grupy wsparcia, które odbywały się dwa razy w miesiącu i trwały dwie godziny. Podczas spotkań rodzice omawiali sprawy, które nurtowały ich na bieżąco np. wyjazd dzieci na kolonie, zakup podręczników szkolnych, kursy zawodowe oraz dzielili się swoimi doświadczeniami i sposobami, dzięki którym radzą sobie z problemami. Dorosli mieli także możliwość korzystania z porady prawnej oraz z indywidualnych konsultacji z informatykiem. W praktyce Klub Samopomocy Rodzinnej okazał się miejscem, w którym przede wszystkim matki małych dzieci i dzieci mogły radośnie spędzić czas, dając upust swojej energii i fantazji oraz gdzie znajdowały życzliwą uwagę i ciepło.

Mimo że dzieci korzystające z Klubu były w bardzo różnym wieku (od 6 do 15 lat) udawało im się znaleźć wspólny język, co umożliwiło przeprowadzanie zajęć zarówno edukacyjnych, plastycznych i sportowych.

Zajęcia plastyczne: - malowanie na szkle (witraże, ozdobne butelki); - malowanie na płótnie, z którego następnie były szyte poduszki,- robienie biżuterii, - prace tematyczne wykonywane dowolną techniką (farby, pastele, wycinanki, bibuła)

Gry i zajęcia sportowe: - biegi na czas, - rozgrywki piłki koszykowej, - gra na skakance, - tworzenie układów tanecznych, - spacer po Pradze Północ, - dyskoteki w Klubie

Ważnym elementem życia Klubu stała się pomoc w nauce-korepetycje. Do powyższej pomocy zostali zatrudnieni pełni pasji młodzi ludzie o bogatym doświadczeniu w usługach korepetytorskich. Głównym celem było bieżące odrabianie lekcji i nadrabianie zaległości szkolnych z przedmiotów zgłoszonych przez rodziców, czyli: polski, matematyka, angielski, fizyka, chemia.

Młodzież w wieku 16-21 lat wykorzystywała klub do organizowania różnorodnych kursów np. tańca, spotkań z ciekawymi ludźmi, wspólnego oglądania filmów. Animator organizował zajęcia z dużym wyprzedzeniem, często były to wspólne wyjścia do kina lub teatru.

EWALUACJA - czyli po co my to robimy?

Po zakończeniu pierwszej edycji projektu systemowego rok 2008, gdzie ukończyło projekt 50 osób, w okresie pierwszego półrocza pracę podjęło 12 kobiet, w okresie roku 21. W edycji roku 2009, projekt ukończyło 45 osób, pracę podjęło 19 osób, w tym 1 osoba uruchomiła własną działalność gospodarczą. 13 osób nie pracuje ze względu na stan zdrowia(renta inwalidzka), przebywa na urlopie macierzyńskim/wychowawczym, sprawuje opiekę nad niepełnosprawnym dzieckiem.

Inne działania Ośrodka Pomocy Społecznej

Jest wiele działań kierowanych do mieszkańców Dzielnicy Praga Północ, które są realizowane przez lokalne podmioty i organizacje pozarządowe. Ośrodek, ułatwia kontakt z odbiorcami tych działań, udziela pomocy merytorycznej czy też włącza się w nie na zasadzie partnerstwa. Dlatego ich przedstawienie w niniejszym opracowaniu nie tylko podkreśla naszą rolę w ich organizowaniu jest także wyrazem naszego szacunku dla samych realizatorów.

Udział w organizacji kolonii letnich dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych

Współpraca z Wydziałem Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Dzielnicy Praga Północ w ramach zadania w roku 2010 polegała, przede wszystkim, na przeprowadzeniu naboru na kolonię dzieci z rodzin korzystających, z pomocy OPS, sporządzeniu imiennych list, przekazaniu kart kolonijnych do rodziców dzieci zakwalifikowanych.

Uczestnikami turnusów były dzieci i młodzież w wieku 7-15 lat (łącznie 200 osób), z rodzin dysfunkcyjnych, zamieszkałych w Dzielnicy Praga Północ.

W ramach działań interwencyjnych utrzymywano stały kontakt z rodzinami, wychowawcami na koloniach oraz realizatorem kolonii.

Akcja Mikołajkowa (2010)

Realizator: młodzież z Społecznego Wielokierunkowego Liceum im. Jacka Kuronia

Współrealizator: Ośrodek Pomocy Społecznej.

Od pięciu lat młodzież ze Społecznego Wielokierunkowego Liceum im Jacka Kuronia, w ramach wolontariatu, organizuje Akcję Mikołajkową dla dzieci z ubogich, wielodzietnych rodzin zamieszkałych w Dzielnicy Praga Północ. Podobnie jak w akcji prowadzonej w roku 2009, w/w rodziny zostały wytypowane przez pracowników socjalnych i wyraziły zgodę na odwiedzinę Mikołaja.

W roku 2010 w akcję włączył się również personel szkoły. Jej przebieg miał dwa etapy. W pierwszym etapie młodzież i ich opiekunowie przeprowadzili akcję pozyskiwania i pakowania prezentów, w drugim zaś, młodzież i wychowawcy w przebraniach Mikołaja, tuż przed Wigilią i w Wigilię, odwiedzała rodziny i w większości przypadków spełniła gwiazdkowe marzenia dzieci.

W ramach w/w działania paczki świąteczne otrzymało ponad **360 rodzin**.

Paczki świąteczne od Armii Zbawienia

Armia Zbawienia stanowi część światowego Kościoła Chrześcijańskiego, a jej misją jest m.in. niesienie pomocy ludziom bez względu na wyznanie, pochodzenie, narodowość, status społeczny.

Armia Zbawienia jako Kościół została oficjalnie zarejestrowana w Polsce w 2006 roku. Propaguje zasady wiary chrześcijańskiej w praktyce, i jest jednocześnie jedną z największych organizacji charytatywnych na świecie.

W wyniku współpracy Ośrodka Pomocy Społecznej z przedstawicielstwem Armii Zbawienia, działającym w Dzielnicy Praga Północ, w roku 2010 - 13 rodzin, w trudnej sytuacji życiowej, otrzymało pomoc w formie świątecznych paczek .

Porozumienia

Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach działań kierowanych do osób bezdomnych oraz młodych mieszkańców dzielnicy, którzy nie wypełniali obowiązku szkolnego zawarł porozumienia, w których zostały określone zasady współpracy dot. pomocy świadczonej na rzecz tych grup społecznych.

Porozumienie ze Stowarzyszeniem „Otwarte Drzwi” i Stowarzyszeniem „Monar” obejmowało wzajemne zobowiązania stron w ramach realizacji programów wychodzenia z bezdomności.

Porozumienie z Ochotniczym Hufcem Pracy dotyczyło działań skierowanych do osób młodych, które nie wypełniały obowiązku szkolnego.

W ramach porozumienia ze Stowarzyszeniem Centrum Informacji Społecznej - Biuro Porad Obywatelskich ul. Gałczyńskiego 3 w Warszawie, Ośrodek użycza pomieszczeń Klubu „Złotego Wieku” na działania organizacji, organizacja zaś udziela mieszkańcom dzielnicy porad i informacji (ok. 350 osobom rocznie).

Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji pracowników Działu Pomocy Specjalistycznej - udział w specjalizacji, szkoleniach, kursach, konferencjach - reprezentowanie Dzielnicy i Ośrodka Pomocy Społecznej

III ogólnopolska Konferencja Profilaktyki Krzywdzenia Małych Dzieci w dn.11 czerwca 2010- organizatorzy: Fundacja Dzieci Niczyje, Akademia Medyczna

Celem konferencji była wymiana doświadczeń i edukacja pracowników, którzy z racji wykonywanego zawodu, spotykają się z przypadkami krzywdzenia dzieci.

Interdyscyplinarny charakter spotkania znalazł odbicie w tematyce wystąpień. Wielokrotnie podkreślano konieczność współpracy między specjalistami z różnych dziedzin, gdyż tylko system pomocy integrujący działania instytucji państwowych, samorządowych oraz pozarządowych można uznać za efektywny. Uczestnicy konferencji w zależności od swojego profilu zawodowego i zainteresowań wzięli udział w wykładach specjalistycznych zorganizowanych w ramach trzech sesji równoległych o tematyce: zaniechań prenatalnych,

prowadzenia porodu, pracy z nastoletnimi rodzicami, wykrywania wczesnych symptomów wykorzystywania seksualnego dzieci i funkcji asystenta rodziny.

**Seminarium Prawo w przeciwdziałaniu przemocy w Rodzinie- nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w dn. 28 września 2010
– Stowarzyszenie Niebieska Linia.**

Seminarium pt. „Prawo w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie – nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.” dotyczyło m.in. zmian i nowych możliwości Pomocy rodzinie w zakresie nowych możliwości izolacji sprawcy od osoby doznającej przemocy, eksmisji dla sprawcy przemocy, zmiany obowiązków gmin, powiatów, województw i Ministra, procedury zgłaszania faktów przemocy organom ścigania; ochrony dziecka przed przemocą; procedury zabezpieczenia bezpieczeństwa dziecka; zmiany wykładni władzy rodzicielskiej; zmiany w orzekaniu obowiązków osób skazanych za przestępstwa związane z przemocą w rodzinie; rewolucji w zakazie kontaktów z osobą pokrzywdzoną oraz nakazie opuszczenia miejsca zamieszkania;

Nowym elementem w cytowanej ustawie jest powołanie Zespołów Interdyscyplinarnych i Grup Roboczych zajmujących się interdyscyplinarną pomocą rodzinie. W skład zespołów mają wejść przedstawiciele ośrodka pomocy społecznej, pracownicy socjalni.

Prowadzenie seminarium: **Grzegorz Wrona** - prawnik – praktyk, współpracownik Stowarzyszenia „Niebieska Linia”.

Seminarium Sprawcy Przemocy Domowej – strategię postępowania w dn. 30 września 2010

Prowadzone przez specjalistę przeciwdziałania przemocy w rodzinie Luisa Alarcon – prekursora pracy z osobami stosującymi przemoc, zajmującego się tworzeniem programów dla sprawców przemocy, współautora poradników związanych z pracą z osobami stosującymi przemoc: „Jak pracować z osobami stosującymi przemoc „Godne życie bez przemocy – poradnik dla osób stosujących przemoc”. W trakcie seminarium specjaliści mogli - uzyskać wiedzę w zakresie uwarunkowań psychospołecznych związanych ze stosowaniem przemocy, strategiami postępowania wobec sprawców: interwencji i pomocy terapeutycznej oraz zapoznać się z doświadczeniami tworzenia programu dla osób stosujących przemoc.

Szkolenie Wprowadzenie do diagnozy dziecka wykorzystanego seksualnie i jego rodzinie w dn. 1 października 2010

Szkolenie prowadzone w Centrum Mazowiecka- placówce specjalistycznej zajmującej się pomocą dzieciom molestowanym i wykorzystywanym seksualnie. Centrum Pomocy Dzieciom zostało powołane przez Fundację Dzieci Niczyje w marcu 2003 roku.

Zadaniem Centrum jest stosowanie i upowszechnianie nowatorskich w Polsce metod postępowania w przypadkach przestępstw wobec dzieci. Placówka ta działała we współpracy z Ministerstwem Sprawiedliwości, Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji i podległymi im

instytucjami na terenie Miasta St. Warszawy. Wypełnia lukę w systemie instytucji wymiaru sprawiedliwości oferując przyjazne dziecku miejsce, gdzie odbywają się przesłuchania prokuratorskie i policyjne oraz rozprawy sądowe.

Ponadto w Centrum podejmowane są interwencje kryzysowe w przypadkach przestępstw wobec dzieci, w szczególności wykorzystywania seksualnego i przemocy (dzieciom i członkom ich rodzin oferowana jest pomoc psychologiczna i prawna - konsultacje, terapia, grupy wsparcia).

Szkolenie adresowane było do pracowników OPS- którzy mają kontakt z rodzinami (gdzie mogły wystąpić przypadki molestowania dzieci przez osoby dorosłe) . W tak trudnej i delikatnej sprawie ważne jest odpowiednie przygotowanie teoretyczne i psychologiczne w jaki sposób udzielić pomocy zarówno dziecku jak i rodzicowi.

Celem szkolenia było m.in. poszerzenie wiedzy o zjawisku przemocy seksualnej, podniesienie kompetencji w pomaganiu dzieciom – ofiarom przemocy seksualnej, przygotowanie do interwencji i szukania możliwości pomocy psychologicznej dzieciom przygotowanie do budowania lokalnej sieci pomocy na rzecz dzieci – ofiar przemocy seksualnej.

VII ogólnopolska Konferencja Pomoc dzieciom – ofiarom przestępstw w dn. 25-26 października 2010 - panel dyskusyjny

Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie - rewolucja czy burza w szklance wody? - *Renata Durda - „Niebieska Linia”, Piotr Hartmann- Szpital Bielański, Arkadiusz Krupa - Sąd Rejonowy w Goleniowie - Michał Lewoc, Ministerstwo Sprawiedliwości, Anna Parille-Mantorska - Ośrodek Pomocy Społecznej Praga Północ.*

W roku 2010 r. w jednym z paneli dyskusyjnych konferencji jako moderator udział wzięł st. specjalista ds. rodzin i przemocy Działu Pomocy Specjalistycznej OPS – p. Anna Parille - Mantorska.

Z dniem 1 sierpnia 2010 r. weszła w życie nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Nowa ustawa zmienia w istotny sposób działania podejmowane w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, powołuje do życia nowe instytucje oraz zmienia i precyzuje dotychczasowe zadania państwa i samorządu w zakresie objętym jej przepisami. Dyskusja Panelowa dotyczyła w/w problematyki.

Konferencja Przemoc emocjonalna w sytuacjach związanych z rozpadem rodziny. Jak zadbać o dziecko i pomóc rodzicom? w dn.17 listopada 2010 organizator Komitet Ochrony Praw Dziecka

Konferencja organizowana przez KOPR prowadzona była przez p. Mirosławę Kątną – Przewodniczącą Zarządu Krajowego i p. Marka Michalaka Rzecznika Praw dziecka.

Do udziału w niej zaproszono naukowców i praktyków mających na co dzień do czynienia ze zjawiskiem krzywdzenia emocjonalnego dzieci. Tematy jakie poruszono dotyczyły pracy systemowej z rodziną w sytuacji kryzysu, celów i metod pracy terapeutycznej z dziećmi z rodzin zastępczych i rodzin rozbitych, a także strategii radzenia sobie w sytuacji rozwodu dzieci w wieku dorastania.

Bajkoterapia jako skuteczna metoda pomocy dziecku w ramach Bajka Pomagajka u Doktora w dn. 26 listopada 2010

Bajkoterapia to nowa, coraz bardziej popularna, efektywna metoda pracy z dziećmi do 7 roku życia. Dzięki niej można skutecznie, wspierać dziecko we wczesnych okresach jego rozwoju. Terapia poprzez bajki redukuje napięcie i pomaga dziecku zbudować pozytywny obraz siebie i świata. To metoda, która również rozwija świadomość rodzica. Poprzez bajki- dziecko ma możliwość oswoić się ze swoimi lękami. W Seminarium tym wzięła udział p. Maria Molicka, psycholog, autorka książek "Bajkoterapia", "Bajki terapeutyczne", "Bajki terapeutyczne część II". Na spotkaniu były też wolontariuszki pracujące z dziećmi na Oddziale onkologicznym w Instytucie Matki i Dziecka.

Zadania służb i rola zespołu interdyscyplinarnego w świetle nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w dn.01 grudnia 2010

Podczas Seminarium organizowanego przez Urząd Dzielnicy Bemowo poruszono takie zagadnienia jak: - „Przemoc w rodzinie” - zadania służb i rola zespołu interdyscyplinarnego w świetle nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie”, „Grupy robocze jako zintegrowana metoda pracy ze szczególnie trudnymi przypadkami przemocy w rodzinie” .

Szkolenie „ Współdziałanie Lokalnych Służb Społecznych w realizacji Procedury Niebieskiej Karty”

W ramach zadań związanych z tworzeniem lokalnych koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Dzielnicy Praga Północ m. st. Warszawy zorganizował wyjazd szkoleniowo-integracyjny do Sterdyni.

Celem szkolenia - w którym brali udział pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej, funkcjonariusze Policji, przedstawiciele służby kuratorskiej, pedagogów szkolnych, poradni pedagogiczno-psychologicznej, służby zdrowia i urzędu dzielnicy - było polepszenie współpracy w ramach koalicji zawodowej działającej na rzecz ofiar, wymiana informacji i doświadczeń związanych z pracą w tej dziedzinie. Obecność na szkoleniu służb zaangażowanych w pracę na rzecz ofiar i sprawców przemocy pozwoliła na zawiązanie bezpośrednich kontaktów ułatwiających pracę z tak trudnym emocjonalnie i społecznie problemem.

VIII. WOLONTARIAT W OŚRODKU POMOCY SPOŁECZNEJ

1. Wolontariat - podstawowe pojęcia.

Wobec wielu problemów globalnych takich jak: wykluczenie społeczne, zanieczyszczenie środowiska naturalnego, ubóstwo czy też budowanie społeczeństwa obywatelskiego, potrzeba rozwijania ruchu wolontarystycznego nabiera szczególnego znaczenia.

Wolontariat to forma aktywności niezawodowej, która nie wiąże się z otrzymywaniem wynagrodzenia finansowego, jest spontaniczna, nieformalna i pozbawiona biurokratycznej struktury.

Pojęcie wolontariatu definiowane w najszerszym ujęciu „to wkład jednostek w nieodpłatną i niezawodową działalność dla dobra sąsiedztwa, wspólnoty lub ogółu społeczeństwa.” Wolontariat może przybierać różne formy – od tradycyjnych zwyczajów wzajemnej pomocy do aktywnego reagowania wspólnoty w czasach kryzysu, prowadzenia działalności humanitarnej, rozwiązywania konfliktów i eliminowania problemów społecznych. To forma aktywności, w różnych typach opieki społecznej, ale i zespół wartości - poczucie pełnienia misji.

Wszelkie zasady regulujące status działalności wolontariatu określa Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (*Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie Dz.U. Nr 96 (2003) poz. 873, art. 2 u. 3*) (oprócz podstawowych definicji dotyczących problematyki określa: kto może zostać wolontariuszem, kto może organizować wolontariat oraz obowiązki i prawa stron, które biorą udział w działaniu).

Wolontariat jest propozycją dla tych, którzy chcą pomagać innym jak również dla odbiorców tej pomocy. Może być realizowany w strukturach pomocy społecznej gdzie zadania nie wymagają angażowania pracowników etatowych, sformalizowania procedur oraz pełnego wymiaru czasu pracy.

Wolontariat to także doskonała propozycja dla osób starszych zarówno w kontekście dostarczanie im stosownej pomocy jak i rozwoju ich społecznego zaangażowania. Stanowią oni ważny potencjał ochotników do pracy społecznej.

W Polsce wzrasta zainteresowanie wolontariatem oraz liczba osób zainteresowanych takim działaniem. Wiele organizacji pozarządowych współpracuje lub opiera swoją działalność na pracy wolontariuszy.

Wolontariat jest już od kilku lat realizowany w Ośrodkach Pomocy Społecznej także w Dzielnicy Praga Północ.

2. Organizacja wolontariatu w Ośrodku Pomocy Społecznej.

Do Programu „Wolontariat w Ośrodkach Pomocy Społecznej” Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ przystąpił w październiku 2006 r. Spośród trzech pracowników socjalnych wytypowanych do Programu, dwóch z nich kontynuuje działalność jako zadanie

dotkające do pracy w rejonie. W wyniku ich działań w OPS powstało *Północno Praskie Centrum Wolontariatu*.

W roku 2010 koordynatorzy uczestniczyli w wielu spotkaniach, których celem było: promowanie idei wolontariatu na terenie dzielnicy, poszerzanie wiedzy w w/w zakresie. Aby poznać nowe metody i techniki pozyskiwania wolontariuszy brali udział m.in. w: Forum Praskich Organizacji Pozarządowych, Targach Wolontariatu oraz cyklicznych spotkaniach koordynatorów, które odbywały się w Centrum Wolontariatu w Warszawie.

Efektom pracy koordynatorów w roku 2010 r. było pozyskanie do pracy w wolontariacie 48 osób, co stanowi liczbę znacznie wyższą niż w roku 2009 (35). Wolontariusze, którzy pracują w Ośrodku Pomocy Społecznej to osoby w wieku od 14 do 72 lat, większość stanowią osoby w wieku lat 30.

Wolontariusze realizowali zadania na rzecz osób potrzebujących, w zakresie m.in.: pomocy dzieciom w nauce, codziennej pomocy osobom starszym i niepełnosprawnym, opieki nad dzieckiem, pomocy w rehabilitacji niepełnosprawnego dziecka, organizacji zajęć z informatyki i obsługi komputera dla osoby niepełnosprawnej, wykonywania drobnych prac remontowych w Domu Samotnej Matki i Dziecka i Klubie Złoty Wiek, zagospodarowania ogrodu Ośrodka Wsparcia.

W roku 2010 koordynatorzy Wolontariatu rozpoczęli realizację autorskiego projektu „Nowa Babcia Nowy Dziadek”, którego celem jest wspólne spędzanie czasu dzieci z osobami starszymi.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2010 r. dość liczna grupa wolontariuszy brała udział w różnych projektach realizowanych w Ośrodku Pomocy Społecznej. Wolontariusze z lokalnych szkół, Ośrodka Psychoedukacji „Drabina”, organizacji pozarządowych działających w Dzielnicy, studenci psychologii i pedagogiki Uniwersytetu Warszawskiego pomagali m.in. przy organizacji imprez okolicznościowych (Dnia Seniora, Mikołaja dla dzieci) podejmowali pracę z rodzinami.

W zdecydowanej większości przypadków koordynatorom programu udawało się dostosować umiejętności i czas, którymi dysponowali wolontariusze do wymagań osób, które z ich pomocy korzystały.

W roku 2010 w ramach *Północno- Praskiego Centrum Wolontariatu* działały pozyskane wcześniej firmy (Leroy Merlin – 19 osób i RWE – 22 osoby), które w ramach wolontariatu pracowniczego, realizowały zadania wspomagające zarówno dzielnicowe Ośrodki Wsparcia jak i mieszkańców.

Niezwykle ważnym działaniem w ramach pozyskiwania nowych osób do pracy w wolontariacie było prowadzenie akcji informacyjnej obejmującej: przygotowanie ulotek i ich rozprowadzenie, administrowanie strony internetowej, przygotowanie publikacji dla lokalnej prasy (Nowa Gazeta Praska) czy przeprowadzenie zajęć z dziećmi w szkole.

IX. OBSŁUGA PRAWNA W OŚRODKU POMOCY SPOŁECZNEJ

W okresie sprawozdawczym adwokat Marcin Skiba wykonywał obsługę prawną na zasadach określonych w ustawie prawo o adwokaturze oraz zgodnie z umową i ustaleniami Dyrektora OPS.

W ramach obsługi prawnej wykonywane były bieżące czynności takie jak: konstruowanie i opiniowanie umów, udzielanie opinii i konsultacji prawnych, opracowanie projektów decyzji administracyjnych oraz wystąpienia do organów administracyjnych. Występował jako pełnomocnik w toczących się postępowaniach sądowych. Obsługa prawna w okresie sprawozdawczym obejmowała również świadczenie usług prawnych na rzecz podległych dyrekcji OPS filii.

Porady prawne były udzielane klientom Ośrodka oraz innym osobom uprawnionym do uzyskania pomocy ze względu na ciężką sytuację materialną i rodzinną (osobom: bezdomnym, niepełnosprawnym, samotnym matkom, emerytom itp.). Zakres tych porad dotyczył: opracowywania pozwów i innych pism procesowych, odwołań skarg i innych pism do organów administracyjnych. Obejmował on również pomoc w przygotowaniu wystąpień o ustalenie przez sąd świadczeń alimentacyjnych lub ich podwyższenie od osób zobowiązanych, uzyskanie świadczeń emerytalno- rentowych; ustalenie ojcostwa, egzekucji należności alimentacyjnych, ustanowienia opieki, ubezwłasnowolnienia, pozbawienia i ograniczenia władzy rodzicielskiej, stwierdzenia praw do spadku, przydziału lokali mieszkalnych oraz odwołań i interwencji.

W ramach świadczenia usług na rzecz jednostek organizacyjnych Ośrodka, adw. Marcin Skiba udzielał stałej pomocy prawnej zarówno Dyrekcji, działom Ośrodka jak i pracownikom socjalnym (Filia nr I i Filia nr II) w sprawach świadczeń z pomocy społecznej w formie opinii prawnych i konsultacji w tym, w szczególności, związanych z sporami kompetencyjnymi z innymi Ośrodkami Pomocy Społecznej, decyzjami Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Warszawie uchylającymi decyzje organu I-jej instancji na skutek wniesionych odwołań oraz zwrotu nienależnie pobranych świadczeń.

W ciągu roku 2010 adwokat prowadził także 1 sprawę sądową dot. własności przed NSA oraz 1 sprawę pracowniczą.

W roku 2010 adwokat udzielił porad, konsultacji i opinii prawnych (na rzecz Ośrodka Pomocy Społecznej, klientów oraz innych osób uprawnionych do korzystania z pomocy) w **450** sprawach.

Łączna liczba porad udzielonych przez adwokata w roku 2010 była wyższa niż w roku 2009 (285) i wynikała ona ze wzrostu zapotrzebowania na poradnictwo prawne.

Specyfiką poradnictwa prawnego, prowadzonego w Ośrodku Pomocy Społecznej jest wielokierunkowość i skomplikowanie spraw beneficjentów, które wymagają raczej działania długofalowego. Zwiększenie obciążenia adwokata nie miało wpływu na jakość świadczonej

przez niego pomocy, a jednocześnie pozwoliło na wsparcie większej liczby osób potrzebujących porad prawnych, których to osób nie stać na wynajęcie prawnika działającego na rynku usług prawniczych.

X. SPRAWOZDANIE Z UDZIELONYCH PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH W 2010 ROKU

W Ośrodku Pomocy Społecznej w 2010 roku udzielono 8 (osiem) zamówień na kwotę złotych 2 073 361,07 netto, 2 162 586,95 brutto

w tym:

- 4 zamówienia w trybie przetargu nieograniczonego na kwotę 1 816 171,16 zł. netto, 1 904 920,00 brutto,
- 4 zamówienia w trybie z wolnej reki na kwotę złotych 257 189,91 netto, 257 666,95 brutto,

Szczegółowy wykaz udzielonych zamówień znajduje się w tabeli poniżej.

Lp	Nr Zamówienia	Przedmiot Zamówienia	Rodzaj Zamówienia	Tryb Zamówienia	Wartość Zamówienia w zł. netto	Wartość Zamówienia w zł. brutto	Data podpisania umowy	Nazwa i adres wykonawcy
1	OPS/ZP/1/2010	Realizacja usług specjalistycznych dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi oraz dzieci z niesprawnością intelektualną w okresie 01.08. – 31.12.2010 dla klientów OPS	Usługa	WR	34 375,00	34 375,00	2010-06-17	VITAL S.C., Ewa Lechowska, St. Lechowski, 02-482 Warszawa, ul. Solipska 1A
2	OPS/ZP/2/2010	Przygotowanie i wydanie na terenie Dzielnicy Pragi Północ gorących posiłków dla podopiecznych OPS w okresie od 01.09.2010 roku do 31.12.2010 roku dla części 1.	Usługa	PN	Dla części 1 177 527,10	Dla części 1 189 954,00	2010-09-06	Bar Ząbkowski S.C. Krystyna Walczak, Elżbieta Walczak-Zawistowska, 03-736 Warszawa, ul. Ząbkowska 2
3	OPS/ZP/2/2010	Przygotowanie i wydanie na terenie Dzielnicy Pragi Północ gorących posiłków dla podopiecznych OPS w okresie od 01.09.2010 roku do 31.12.2010 roku dla części 2.	Usługa	PN	Dla części 2 166 239,25	Dla części 2 177 876,00	2010-08-24	Bar Mleczny „Rusałka” Maria Sobolewska, 03-707 Warszawa, ul. Floriańska 14
4	OPS/ZP/3/2010	Przygotowanie i wydanie na terenie Dzielnicy Pragi Północ gorących posiłków dla podopiecznych OPS w okresie od 01.09.2010 roku do 05.09.2010 roku	Usługa	WR	6814,91	7 291,95	2010-08-27	Bar Ząbkowski S.C. Krystyna Walczak, Elżbieta Walczak-Zawistowska, 03-736 Warszawa, ul. Ząbkowska 2
5	OPS/ZP/4/2010	Realizacja usług opiekuńczo-gospodarczych i pielęgnacyjnych dla klientów OPS w 2011 roku	Usługa	PN	663.840,00	663.840,00	2010-12-28	VITAL S.C., Ewa Lechowska, St. Lechowski, 02-482 Warszawa, ul. Solipska 1A
6	OPS/ZP/5/2010	Przygotowanie, dostarczenie i wydanie na terenie Dzielnicy Pragi Północ gorących posiłków dla podopiecznych OPS w okresie od 01.01.2011 roku do 31.12.2011 roku	Usługa	PN	743750,00	803 250,00	2011-01-03	Konsorcjum Firm Bar Ząbkowski S.C., 03-736 Warszawa, ul. Ząbkowska 2 oraz Bar Mleczny Rusałka Maria Sobolewska, ul. Floriańska 14, 03-707 Warszawa
7	OPS/ZP/6/2010	Kompleksowe usługi pogrzebowe dla Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ w 2011 roku	Usługa	PN	Unieważniony			

8	OPS/ZP/7/2010	Powszechne usługi pocztowe, obejmujące wykonanie polecenia doręczenia adresatowi w kraju określonej kwoty pieniężnej, zwane „przekazami”	Usługa	WR	150 000,00	150 000,00	2010-12-21	Poczta Polska S.A Centrum Poczty Oddział Rejonowy Warszawa Wschód, ul. Targowa 73, 03-700 Warszawa
9	OPS/ZP/8/2010	Kompleksowe usługi pogrzebowe dla Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ w 2011 roku	Usługa	PN	64814,81	70 000,00	2010-12-20	Miejskie Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o., ul. Redutowa 25, 01-106 Warszawa
10	OPS/ZP/9/2010	Realizację usług specjalistycznych dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi oraz dzieci z niesprawnością intelektualną w okresie 01.01-2011 roku do 31.12.2011 roku klientów OPS	Usługa	WR	66.000,00	66.000,00	2010-12-28	VITAL S.C., Ewa Lechowska, St. Lechowski, 02-482 Warszawa, ul. Solipska 1A

XI. OŚRODKI WSPARCIA

Jedną z bardzo ważnych, naturalnych potrzeb psychicznych człowieka, w tym także starszego i niepełnosprawnego, jest potrzeba przynależności. Ta naturalna potrzeba powoduje, że każdy chciałby funkcjonować w ramach grup społecznych takich jak rodzina, grono przyjaciół, grupa zawodowa czy organizacja (społeczna, polityczna bądź religijna). Jeżeli jest z nich wyłączoney czuje się odrzucony, niepotrzebny i samotny.

Starość i związany z nią lęk przed samotnością, odrzuceniem, poczucie nieprzydatności, lęk przed śmiercią, świadomość niewykorzystania doświadczeń i wiedzy, staje się często przyczyną niskiej samooceny a w efekcie, popadania osób starszych w depresję, nerwice i choroby psychosomatyczne.

Wraz z wiekiem zwiększa się także liczba zagrożeń związana zarówno z dolegliwościami somatycznymi jak i czynnikami socjalnymi takimi jak m.in. śmierć najbliższych (męża, żony), zakończenie pracy zawodowej i obniżenie standardu życia. Wymienione lęki, obawy i zagrożenia powodują niechęć do nawiązywania nowych kontaktów, podważają sens podejmowanych działań a ich efektem jest niezaspokojenie pragnień i oczekiwań osób starszych oraz ich izolowanie się. Przyjmując postawę wycofania, rezygnują oni z własnych pasji, przyjemności i aspiracji.

Dlatego też bardzo ważne jest zapobieganie takim stanom, zanim się pojawią ponieważ starość nie oznacza końca szans na efektywne i aktywne życie, a człowiek nie staje się bezbronny i sam lub z pomocą innych ma wpływ na to by miało ono pozytywny przebieg.

Proces starzenia niesie problemy, które mogą stanowić przeszkodę w dalszym funkcjonowaniu człowieka ale jednocześnie otwiera przed nim wiele nowych możliwości.

W Dzielnicy Praga Północ sytuacja wielu osób w wieku poprodukcyjnym jest niekorzystna. Na ten stan wpływa nie tylko ich zła sytuacja materialna ale także poczucie osamotnienia oraz bariery we własnym mieszkaniu. Dlatego też Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje działania, których celem jest wspieranie osób starszych w rozwiązywaniu ich problemów, wspomaganie w zaspokajaniu potrzeb i zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Uzupełnieniem w/w działań kierowanych do osób w wieku poprodukcyjnym jest funkcjonowanie (w ramach struktury organizacyjnej OPS) Ośrodków Wsparcia: Klubu Złotego Wieku i Domu Dziennego Pobytu.

Uczestnictwo osób starszych w organizowanych tam zajęciach, wypełnia im wolny czas, stwarza mniej okazji do rozmyślań o własnej ograniczonej sprawności, przeciwdziała stanom frustracyjnym i zmniejsza poczucie osamotnienia i izolacji. Poprzez realizację wielu ciekawych programów placówki te dają osobom starszym szansę lepszego zrozumienia zachodzących przemian, zapewniają łączność pokoleniową, aktywizują oraz umożliwiają pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym.

1. Dom Dziennego Pobytu

Dom Dziennego Pobytu istnieje ponad 30 lat. Jest jedną z jednostek organizacyjnych Ośrodka Pomocy Społecznej, która stanowi ważny element infrastruktury socjalnej, łącząc elementy pomocy środowiskowej oraz instytucjonalnej. Dom Dziennego Pobytu- dla osób starszych i niepełnosprawnych, mieszkańców dzielnicy Praga Północ zapewnia w środowisku - pobyt, gorący posiłek oraz różne formy działalności kulturalnej, rekreacyjnej i towarzyskiej.

Z tej formy pomocy mogą korzystać, w pierwszej kolejności, osoby samotne, osamotnione w rodzinie o niskich dochodach, osoby niepełnosprawne, które z uwagi na ograniczoną sprawność nie są w stanie przyrządzić sobie posiłku. Pośrednio, funkcjonowanie Ośrodka Wsparcia stanowi formę wsparcia rodziny, która ze względu na pracę zawodową lub zamieszkiwanie oddzielnie, nie może zapewnić osobie bliskiej wystarczającej opieki.

Ośrodek Wsparcia przy ul. Brzeskiej, mieści się na pierwszym piętrze dużej zamieszkałej kamienicy. Posiada zaplecze i wyposażenie zgodne ze standardami obowiązującymi w tego typu placówkach..

Celem głównym działań w Domu Dziennego Pobytu jest wspieranie osób starszych w rozwiązywaniu ich problemów, wspomaganie w zaspokajaniu potrzeb i zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Osoby, które korzystają z usług w Domu to beneficjenci Ośrodka Pomocy Społecznej - kierowani, na podstawie decyzji administracyjnej, zgodnie z trybem przyjętym dla innych form świadczenia pomocy społecznej.

W roku 2010 r. średnio z oferty w Domu Dziennego Pobytu korzystało 80 osób (co kształtuje się na podobnym poziomie jak w roku 2009), z czego 50 osób korzystało tylko z pomocy w postaci gorącego posiłku, pozostali zaś, ze wszystkich innych dostępnych form.

Charakterystyka osób korzystających z Domu Dziennego Pobytu.

Osoby starsze stanowią grupę społeczną, która chyba najdotkliwiej odczuwa skutki przemian gospodarczych w naszym kraju, ich sytuacja społeczna jest niekorzystna, dlatego też zakres pomocy proponowany w Ośrodku Wsparcia, kierowany do tej grupy odbiorców, umożliwi zaspokojenie ich istotnych potrzeb, wpływa na ich aktywizację oraz daje możliwość samodzielnego funkcjonowania w środowisku.

Poważnym ograniczeniem w samodzielnym funkcjonowaniu osób starszych w dzielnicy jest zarówno ich sytuacja mieszkaniowa jak i wyposażenie lokali. Większość naszych beneficjentów zamieszkuje samotnie w starych zasobach komunalnych nie przystosowanych do potrzeb osób starszych, często nie posiadających ogrzewania centralnego czy łazienki, słabo wyposażonych w sprzęt ułatwiający życie.

Większość klientów Domu stanowią kobiety w starszej grupie wiekowej (od 71 lat do powyżej 75 r. życia), które mają problemy zdrowotne i ograniczone możliwości poruszania się. Z reguły zamieszkują samodzielnie chociaż większość z nich posiada rodziny, z którymi nie utrzymują stałych kontaktów i odczuwają osamotnienie.

Osoby starsze korzystające z pomocy w Ośrodku Wsparcia charakteryzuje niski poziom wykształcenia (część nie ukończyła szkoły podstawowej). Niski poziom wykształcenia, ograniczona sprawność w poruszaniu się a zwłaszcza niskie dochody to czynniki, które wpływają zarówno na poziom aktywności, sposób spędzania czasu wolnego i możliwości korzystania z dóbr kulturalnych.

Dlatego też istotne jest aby działania Ośrodka Pomocy Społecznej zawierały różne formy wsparcia materialnego (zasiłki celowe), pomoc rzeczową, pomoc w zakresie usług opiekuńczych a także pomoc w ramach pobytu w Ośrodku Wsparcia, który w swojej ofercie : zapewnia domowy posiłek, rozwój indywidualnych zainteresowań oraz aktywizację zarówno fizyczną jak i społeczną.

Programy realizowane w Domu Dziennego Pobytu w 2010 roku

Ośrodek Wsparcia jest dla wielu osób starszych miejscem kontaktów towarzyskich. Chętnie korzystają oni z organizowanych imprez okolicznościowych, świątecznych, spotkań ze specjalistami i osobami znanymi, biorą udział w realizowanych programach. Ze względu na utrudniony dostęp do rehabilitacji wiele osób uczestniczy w zajęciach rehabilitacyjnych prowadzonych przez fizjoterapeutę.

• Program pomocy żywnościowej – w formie dziennego wyżywienia (obiad oraz podwieczerek).

Program ten jest kierowany do wszystkich osób korzystających z pobytu w placówce. Pełnowartościowy obiad i podwieczerek jest spożywany na miejscu lub (w przypadku nieobecności z powodu choroby) jest dostarczany do domu pensjonariusza przez opiekunki bądź innych klientów placówki.

Od 14 lat w Ośrodku Wsparcia funkcjonuje kącik rehabilitacyjny wyposażony w sprzęt specjalistyczny, w którym jest prowadzony

• Program aktywizacji fizycznej:

Celem prowadzonej rehabilitacji było wypracowanie nawyków: do systematycznego uprawiania ćwiczeń oraz zdrowego odżywiania poprzez: zwiększenie wiedzy na temat zdrowego trybu życia, zwiększenie wydolności układu krążeniowo – oddechowego, zwiększenie zakresu motoryki stawowej, zwiększenie samodzielności i koordynacji ruchowej oraz w ramach: gimnastyki indywidualnej, masażu leczniczego, ćwiczeń z wykorzystaniem specjalistycznego sprzętu rehabilitacyjnego, nagrzewania lampą sollux, od roku 2010 również gimnastyki ruchowej.

W roku 2010 beneficjenci Domu Dziennego Pobytu mogli również uczestniczyć w zajęciach terapii zajęciowej.

Efektem realizowanego programu była poprawa motoryki u większości uczestniczących w nim osób. To także zmotywowanie części uczestników programu do kontynuowania rehabilitacji w ramach specjalistycznej poradni ruchowej.

• **Program przeciwdziałania marginalizacji osób starszych oraz ich integracji ze środowiskiem lokalnym:**

Beneficjenci Ośrodka Wsparcia to szczególnego rodzaju odbiorcy – osoby starsze, niepełnosprawne, często samotne bądź osamotnione dlatego też *celem wielu działań prowadzonych w roku 2009 była integracja: wewnątrz placówki oraz ze środowiskiem lokalnym. Priorytetem było tworzenie rodzinnej atmosfery.*

Działania realizowane w ramach programu w 2010 r.

8 marca - Dzień Kobiet

Dla osób, korzystających z działań w ramach Ośrodka Wsparcia obchody rocznic i świąt (dyskredytowanych we współczesnych czasach) są bardzo ważne. Z uwagi na to, że większość z nich to kobiety w starszej grupie wiekowej to jedna z niewielu okazji do wspomnień o młodości

14 marca - Przyjęcie urodzinowe

To ważny element działalności Domu. Od kilku już lat są organizowane uroczystości z okazji urodzin beneficjentów. W roku 2010 mieliśmy przyjemność zorganizować taką imprezę dla pensjonariuszki, która ukończyła 92 lata.

Wielkanocne Spotkanie Świąteczne

W roku 2010 obchody Świąt Wielkanocnych miały zupełnie inny charakter. Zostały zapoczątkowane Festiwalem WYROBÓW WIELKANOCNYCH organizowanym przez Urząd Dzielnicy Praga Północ w salach Parafii Św. Floriana. Ośrodek Pomocy Społecznej był koordynatorem działań w zakresie przygotowania poczęstunku o charakterze Śniadania Wielkanocnego.

W Domu Dziennego Pobytu zostały przygotowane potrawy, zarówno na organizowany Festiwal jak i na poczęstunek. Oprócz Domu Dziennego Pobytu w Festiwalu brali udział restauratorzy. Dwudniowa impreza zakończyła się uroczystym poczęstunkiem dla wszystkich potrzebujących osób z Dzielnicy Praga Północ. W imprezie wzięło udział ok. 700 osób, w tym pensjonariusze Ośrodka Wsparcia.

14 listopada- Dzień Seniora

Zorganizowano spotkanie świąteczne, na którym prezentowano wiersze i wspólnie śpiewano stare praskie piosenki.

Od 28 listopada do 15 grudnia - Cykl Spotkań Biblijnych

Wspólne czytanie artykułów z różnych źródeł, które były teoretycznym przygotowaniem do nadchodzących Świąt Bożego Narodzenia.

22 grudnia - Spotkanie wigilijne

Życzenia, dzielenie się opłatkiem, tradycyjne , wigilijne potrawy, wspólne śpiewanie kolęd – to wszystko złożyło się na rodzinny charakter spotkania, którego dopełnieniem było rozdanie świątecznych prezentów. W roku 2010 motywem przewodnim dekoracji świątecznych były pierniki i anioły.

Budowanie więzi oraz rozbudzanie potrzeby wzajemnego wspomagania się i wspierania:

Celem programu było rozbudzanie potrzeby wspierania się osób słabszych, wzajemnej życzliwości, świadczenia sobie drobnych usług, utrzymywanie kontaktu oraz zapewnienie pomocy w sytuacjach trudnych.

W ciągu 2010 roku, prowadzono działalność w zakresie szerzenia idei wolontariatu. W ramach wzajemnej pomocy beneficjenci uczestniczyli w przygotowaniach imprez okolicznościowych, w tym dekorowaniu pomieszczeń. Organizowano również odwiedziny u osób chorych łącznie z dostarczaniem im posiłków . Wszystkie osoby korzystające z pomocy w ramach Ośrodka Wsparcia, mogą zgłosić swój telefoniczny numer kontaktowy do utworzonej w roku 2008 „*Książki pomocy telefonicznej*”. Książka pomocy telefonicznej umożliwia zapewnienie stałego kontaktu między klientami i pracownikami Ośrodka Wsparcia. Zapewnia możliwość wzajemnego kontaktu i szybkiego monitoringu w sprawach związanych np. z przedłużającą się nieobecnością pensjonariusza

Rozwijanie zainteresowań i umiejętności (muzycznych, kulinarnych, plastycznych)

W poszukiwaniu nowych form działalności Ośrodek Wsparcia podtrzymywał współpracę z organizacjami pozarządowymi, które realizują programy na rzecz osób starszych oraz nawiązał nowe kontakty, dzięki czemu poszerzył zakres swojej oferty.

Od maja do sierpnia pensjonariusze Domu Dziennego Pobytu uczestniczyli w Programie „Harmonia Pokoleń” realizowanym przez Zespół „Czarne Motyle” i Teatr REMUS. Uczestnicy programu brali udział w przygotowaniu repertuaru (składającego się ze starych piosenek), a efektem końcowym było utworzenie zespołu i wspólne koncerty w praskich klubokawiarniach (takich jak np. Sens Nonsensu, Po Drugiej Stronie Lustra..)

W sierpniu 2010 r. pensjonariusze Domu Dziennego Pobytu zostali zaproszeni do udziału w sesji zdjęciowej realizowanej w ramach prestiżowego projektu realizowanego przez światowej sławy artystkę - Jolantę Kudela. Projekt był częścią przedsięwzięcia (pod patronatem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego) fotografika Jacka Schmidta pt. „ **Galeria Wizytująca**”, w którym udział brało 8 artystów z całego świata, w tym - Pani Jolanta Kudela. Pensjonariusze zaproszeni do projektu, wzięli udział w profesjonalnej sesji zdjęciowej z udziałem ekipy specjalistów: fotografów, wizażysty, reżysera. Ich zdjęcia zostały wykorzystane przy tworzeniu specyficznych prac artystycznych (w oryginalne arcydzieła światowego malarstwa – Rubensa, Botticellego, Bouguereau zostały wkomponowane fotografie współczesnych postaci). Powstały prace, które zostały zaprezentowane we wrześniu (na murach praskich kamienic) podczas Świąta ulicy Żąbkowskiej. Prace nadal zdobią mury kamienic a dwie z nich zostały umieszczone na billboardach w centrum Warszawy.

WRZESIEŃ

W ramach współpracy Dziennych Domów Pomocy Społecznej, działających na terenie m.st. Warszawy, grupa beneficjentów Ośrodka Wsparcia wzięła udział w uroczystym, V spotkaniu seniorów, organizowanym w Dzielnicy Mokotów.

PAŹDZIERNIK

Ośrodek Wsparcia reprezentujący działania Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ na rzecz seniorów brał udział w uroczystych obchodach Międzynarodowego Dnia Osób Starszych organizowanych przez stowarzyszenie „Mali Bracia Ubogich”.

W ramach współpracy ze Stowarzyszeniem „Karan” pensjonariusze brali udział w wykładach, zajęciach muzycznych, plastycznych organizowanych w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

5 osobowa grupa pensjonariuszy Ośrodka Wsparcia brała udział w III Żoliborskim Festiwalu Piosenki Jesiennej realizowanym w Teatrze Capitol. W kategorii solistów II nagrodę otrzymał Pan Krzysztof Kalinowski - z naszej placówki.

W roku 2010 W Domu Dziennego Pobytu rozpoczął się I etap realizacji autorskiego Programu „ **Smaki Dzieciństwa**”. Do udziału zaproszono wszystkich (w tym również osoby z Klubu Żółty Wiek), które pamiętają smaki i receptury dawnych potraw. Na podstawie zebranych

przepisów zostały przygotowane oryginalne potrawy, oceniane przez bezstronne jury a najlepszy przepis nagrodzono pamiątkowym dyplomem

30 LISTOPADA

Ważnym aspektem działań realizowanych w Ośrodku Wsparcia jest stała współpraca z Klubem Złotego Wieku. W ramach wspólnie podejmowanych inicjatyw zorganizowano zabawę Andrzejkową, która była okazją do wesołej zabawy, wróżenia i spotkania przy podwieczorku .

2. Klub „Złotego Wieku”

Klub „Złotego Wieku” posiada wieloletnią tradycję. W Dzielnicy Praga Północ funkcjonuje niemal nieprzerwanie od 40 lat a wśród dzisiejszych członków są jeszcze ci, którzy pamiętają jego początki. Dlatego też część z obecnych „klubowiczów” mówi o tej placówce, że jest ona ich klubem. Z punktu widzenia działalności na rzecz osób starszych to bardzo istotne, że istnieje placówka, która od tak wielu lat nie zmienia swojego przeznaczenia i nieprzerwanie mogą z niej korzystać seniorzy zarówno osamotnieni jak i ci, którzy odczuwają potrzebę aktywności i rozwoju swoich zainteresowań.

W porównaniu do roku 2009, w roku sprawozdawczym nie zaszły istotne zmiany zarówno w liczbie jak i w strukturze osób korzystających z pobytu w Klubie.

Większość korzystających z proponowanych działań stanowią osoby w starszej grupie wiekowej – ponad 70 lat, o niskich dochodach. Są to na ogół osoby w złej kondycji zdrowotnej, często z wieloma dolegliwościami i bagażem życiowych doświadczeń (w większości trudnych). Dla wielu z nich uczestniczenie w spotkaniach w Klubie stanowi próbę przełamania samotności, osamotnienia, oderwania od nurtujących ich codziennych problemów.

Ze względu na ograniczone możliwości poruszania się oraz problemy zdrowotne, część z nich do Klubu uczęszcza nieregularnie, ale mają świadomość, że mogą tu zawsze przyjść nawet po krótkiej przerwie i będą serdecznie przyjęci. Zasadą działania Klubu jest wzmożone zainteresowanie sytuacją osób, których nieobecność przedłuża się. Wtedy zaangażowani są wszyscy klubowicze, i każdy stara się uzyskać informację co dzieje się z osobą, która nie uczestniczy w spotkaniach. Ze względu na wiek i dolegliwości osób korzystających z Klubu nie dziwi fakt, że okres zimowy powoduje mniejszą frekwencję. Bierzymy pod uwagę to, że w okresie zimowym część osób dla bezpieczeństwa stara się ograniczyć wychodzenie z domu.

Klubowicze mają różne zainteresowania i pasje, o których mówią niezbyt chętnie. Sprawiają wrażenie osób nieaktywnych, roszczeniowych, choć w rzeczywistości oprócz wiedzy i doświadczenia posiadają dużo energii, ciepła, radości życia i potrafią się wspaniale bawić.

Większość z nich posiada rodziny (dzieci), z którymi utrzymuje kontakt a nawet, mimo podeszłego wieku, starają się je wspomagać np. w wychowaniu wnuków. Raczej to oni opiekują się rodzinami, nie oczekują od nich pomocy.

Znacząca większość klubowiczów - to kobiety (wdowy), choć w grupie tej jest kilku mężczyzn (7). Charakterystyczne dla obu Ośrodków Wsparcia, które działają w strukturze Ośrodka Pomocy Społecznej jest to, iż w starszej grupie wiekowej osób korzystających przeważają kobiety.

Działania realizowane w Klubie „Złotego Wieku” w roku 2010

Klub „Złotego Wieku” oferuje różne formy zagospodarowania czasu wolnego dla seniorów. Prowadzi działalność kulturalną, uroczystości okazjonalne i świąteczne (tj. Wigilie i spotkania Wielkanocne dla osób samotnych, święta, rocznice, koncerty i występy artystyczne, prelekcje dot. np. prawidłowego odżywiania się i prowadzenia zdrowego trybu życia), spotkania integrujące (wycieczki, wieczorki taneczne..) oraz zajęcia umożliwiające rozwój zainteresowań.

Klub „Złotego Wieku” posiada dużą salę przeznaczoną jednorazowo na około **50** osób. Choć nie na każdym spotkaniu jest taka frekwencja to właśnie taka liczba osób korzystała docelowo z Klubu w 2010 roku. Działania w Klubie organizowano wg. następującego programu:

1. Przetamywanie izolacji społecznej osób starszych i samotnych.

♦ Prowadzenie zajęć kulturalnych

Stała grupa osób starszych chętnie korzystała z codziennej prasy. Ponieważ w roku 2010 Ośrodek Pomocy Społecznej miał kłopoty z uzyskaniem zgody na zarejestrowanie telewizji (większość operatorów uznaje jako nieopłacalne zainstalowanie dekodera w instytucji, bądź proponowane koszty tej instalacji przekraczały możliwości finansowe Klubu) klubowicze nie mogli oglądać telewizji. Ten niewielki problem okazał się korzystny gdyż pośrednio wpłynął na aktywizację członków Klubu. Mając do dyspozycji Video Klubowicze mogli mieć bezpośredni wpływ na dobór repertuaru jak i dni oraz czasu prezentacji wybranych filmów.

W ramach zajęć kulturalnych Klubowicze mieli stały dostęp do mini biblioteki. Ponieważ powierzchnia Klubu Złotego Wieku nie pozwala na jednoczesne organizowanie wielu działań, każda z grup zainteresowanych określoną problematyką ma wyznaczony swój dzień i godziny, dzięki czemu w sposób swobodny, może rozwijać swoje pasje. Jeden dzień w tygodniu jest zarezerwowany na wspólną zabawę wszystkich seniorów – wieczorki taneczne.

♦ Organizowanie spotkań okolicznościowych oraz aktywizowanie do ich współorganizowania.

W 2010 r. odbywały się różne imprezy okolicznościowe: Śniadanie Wielkanocne, uroczysta Wigilia, Dzień Babci i Dziadka, Andrzejki, Dzień Seniora, Tłusty Czwartek. Na zakończenie karnawału klubowicze uczestniczyli w balu Przebierańców i balu Ostatkowym. Odbywały się również cykliczne, cotygodniowe wieczorki taneczne.

W organizacji wszystkich wymienionych imprez czynny udział brali klubowicze, pomagali dekorować salę, przygotowywali występy artystyczne, przygotowali dekoracje świąteczne (m.in.

zajmowali się zdobieniem pisanek).

W ramach działań kulturalnych i informacyjnych organizowano:

- spotkanie dyskusyjne w ramach współpracy z Wydziałem Socjologii dotyczące tożsamości praskiej i patriotyzmu lokalnego,

- spotkania z prawnikiem – dot. m.in. problematyki dziedziczenia oraz zawierania zobowiązań finansowych.

W październiku 2010r. Klubowicze uczestniczyli w Koncercie z okazji Dnia Papieskiego oraz w zorganizowanym Dniu Seniora. Dzień Seniora to bardzo ważna uroczystość, podczas której Klubowy Zespół mógł zaprezentować swój repertuar. Z okazji święta wszystkich seniorów odbył się recital aktora Krystiana Makstona.

W roku 2010 obchody dnia Seniora zostały przedłużone dzięki współpracy ze szkoła 258. Pedagog Pani Alicja Gryczyńska przygotował specjalny występ grupy dzieci, które zaprezentowały wiersze, piosenki i zaprosiły Klubowiczów do wesolej, wspólnej zabawy. Dzieci obdarowały kwiatami najstarszych seniorów. Spotkanie zakończyło się uroczystym podwieczorkiem.

♦ *Organizowanie spotkań i prelekcji w ramach profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowia.*

W ciągu 2010 roku odbywały się prelekcje organizowane m.in. na temat profilaktyki słuchu i zasad prowadzenia właściwej diety przez osoby starsze.

♦ *Wspieranie indywidualnych inicjatyw zmierzających do samorealizacji osób starszych.*

Klubowicze uczestniczyli w Projekcie artystycznym przygotowanym przez Zespół „Czarne Motyle”. Grupa została natychmiast zaakceptowana ze względu na proponowany styl muzyczny oraz klasyczne instrumenty. W ciągu 2 miesięcy w ramach cyklicznych spotkań został przygotowany repertuar, w którym znalazły się stare przeboje. Powstał Zespół Klubowy oraz wyłoniono solistów. Przygotowany program artystyczny został zaprezentowany w Klubie na uroczystym zakończeniu Projektu. Dodatkową atrakcją realizowanego Projektu artystycznego były wspólne koncerty Klubowiczów wraz z Zespołem „Czarne Motyle”, które odbywały się w praskich klubokawiarniach.

Seniorzy z Klubu Złoty Wiek mogli również uczestniczyć w warsztatach artystycznych organizowanych przez artystów z Teatru Remus.

W ramach współpracy z Domem Dziennego Pobytu Klubowicze uczestniczyli w konkursie kulinarnym.

W roku 2010 kontynuowano także program realizowany w ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Katolicki Ruch Antynarkotyczny „Karan” p.t. Uniwersytet Trzeciego Wieku, skierowany na aktywizację, rozwój społeczny i kulturalny seniorów oraz ich integrację ze środowiskiem lokalnym. W ramach programu, raz w tygodniu Klubowicze uczestniczyli w spotkaniach, zajęciach plastycznych, wycieczkach, brali udział w imprezach okolicznościowych, oglądali ciekawe filmy.

Realizacja projektu przyniosła wiele korzyści dla uczestników w zakresie rozbudzania potrzeb osób starszych ich rozwoju intelektualnego, aktywizacji, poszerzania wiedzy z różnych dziedzin. Przyczyniła się również do nawiązywania nowych kontaktów towarzyskich.

W roku 2010 kontynuowano spotkania Klubu Brydżowego. Spotkania odbywały się raz w tygodniu. Klub Brydżowy skupiał 8 osób.

♦ *Rozwijanie zainteresowań*

W roku 2010 klubowicze uczestniczyli w licznych spotkaniach tematycznych organizowanych przez Bibliotekę dla Dorosłych i Młodzieży. Były to wykłady, spotkania: autorskie, z piosenką (np. koncert z okazji Dnia Papieskiego, „Czarodziejski Wieczór” z poezją) jak również poświęcone praskim wspomnieniom.

Udostępnienie pomieszczeń Klubu „Złoty Wiek” w ramach integracji działań na rzecz osób starszych.

Uwzględniając potrzebę uaktywnienia środowiska lokalnego Ośrodek Pomocy Społecznej w roku 2010 udostępniał lokal różnym grupom społecznym i organizacjom, które skupiają środowiska osób starszych takim jak m.in.: NSZZ „Solidarność” region Mazowsze (ok. 50 osób), Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych (20 osób).

W roku 2010 w Klubie działało nadal Stowarzyszenie Centrum Informacji Społecznej (w ramach Biura Porad Obywatelskich), które oprócz porad skierowanych do stałej grupy „seniorów” przyjęło ok. 330 osób potrzebujących różnego typu informacji i wsparcia.

Zwiększenie dostępności oraz oferty świadczonej w ramach Klubu „Złotego Wieku” oraz wprowadzenie na stałe wielu imprez okolicznościowych, organizowanie prelekcji i spotkań w ramach profilaktyki zdrowotnej i promocji zdrowia, umożliwienie korzystania z porad oraz zajęć rehabilitacyjnych przyczynia się do wzrostu aktywności i większego zaangażowania w życie społeczne starszych mieszkańców dzielnicy.

Przy realizacji programów wsparcia dla starszych mieszkańców Dzielnicy Praga Północ ważnym partnerem Ośrodka Pomocy Społecznej są organizacje pozarządowe, instytucje kultury, które przyczyniają się do poszerzania oferty realizowanych działań oraz zwiększania ich atrakcyjności.

3. Dom Samotnej Matki i Dziecka

Na terenie dzielnicy Praga Północ jedyną placówką zapewniającą opiekę kobietom z dziećmi jest Ośrodek Wsparcia – Dom Samotnej Matki i Dziecka przy ul. Szymanowskiego 4a (istnieje od 1991 roku). Świadczy pomoc matkom z dziećmi (głównie ofiarom przemocy), które z różnych przyczyn losowych zostały pozbawione domu często także środków do życia. Zapewnia nocleg, możliwość przygotowania posiłku i odpowiednie warunki sanitarne. Dzieciom stwarza możliwość właściwego rozwoju psychofizycznego. Stanowi on bardzo istotny element dzielnicowego systemu wsparcia rodzin doświadczających przemocy ze szczególnym uwzględnieniem samotnych matek.

Czas pobytu w Domu Samotnej Matki i Dziecka jest zróżnicowany (od 3 miesięcy do ponad roku) i zależy głównie od trybu załatwiania spraw urzędowych związanych z sytuacją rodzinną, materialną, zdrowotną, mieszkaniową, zawodową (rozwód, alimenty, podział mienia, rozwiązanie spraw mieszkaniowych, zdrowotnych, podjęcie pracy). Ośrodek Pomocy Społecznej poprzez udzielanie wielokierunkowego wsparcia dąży do tego, aby każda z mieszkanek Domu mogła w miarę szybko się usamodzielnąć.

W ramach pomocy pozamaterialnej staramy się nawiązywać kontakt ze sponsorami, którzy świadczą pomoc rzeczową w zagospodarowaniu mieszkań socjalnych otrzymanych przez pensjonariuszki oraz pomoc w ramach wolontariatu pracowniczego, w adaptacji pomieszczeń placówki. Ich pomoc rzeczowa jest także istotnym uzupełnieniem pomocy finansowej świadczonej przez Ośrodek Pomocy Społecznej na rzecz rodzin przebywających w Ośrodku Wsparcia.

W roku 2010 w placówce przebywało docelowo 30 osób, w tym 10 kobiet i 20- cioro

dzieci, w wieku od 0-15 roku życia. Ze względu na przeznaczenie Ośrodka Wsparcia od lat w sposób podobny można scharakteryzować rodziny, które w niej przebywają co jednocześnie wskazuje na fakt, iż najliczniejszą grupą w dzielnicy, zagrożoną przemocą, są kobiety w wieku od 25-do 40 r. życia.

Mieszkanki Domu Samotnej Matki i Dziecka w większości posiadają status mężatek (w trakcie rozwodu). Były wśród nich także kobiety żyjące w związkach nieformalnych (konkubinaty) i samotne matki, posiadające od jednego do czwórki dzieci w wieku niemowlęcym, przedszkolnym i szkolnym, które ze względu na opiekę nad dziećmi zrezygnowały bądź nie podejmowały pracy zawodowej.

Większość mieszkanek Domu Samotnej Matki i Dziecka to kobiety w wieku 25-40 lat, z czego najliczniejszą grupę stanowiły matki w wieku 30-39 lat .

Ze względu na trudności związane z załatwianiem swoich spraw życiowych w zdecydowanej większości przypadków pobyt w placówce był przedłużony z 3 do ponad 12 miesięcy .

W roku 2010 tylko jedna rodzina przebywała w Ośrodku przez okres 2 miesięcy. W przypadku 4 mieszkanek pobyt ten został przedłużony do 8 miesięcy i 11 miesięcy, w dwóch przypadkach pobyt w placówce został przedłużony do 12 i 13 miesięcy a w 3 przypadkach do powyżej 12 miesięcy.

Wyposażenie Domu Samotnej Matki i Dziecka

Placówka posiada 11 pokoi, wyposażonych w podstawowy sprzęt. Mieszkankom udostępniono łazienki z kabinami prysznicowymi, kompleks kuchenny z kuchenkami gazowymi, lodówki, pralki automatyczne, magiel, suszarnię i wózkownię.

Ośrodek Wsparcia nie prowadzi żywienia, każda z rodzin sama przygotowuje posiłki dla siebie i dzieci. Oprócz przestronnej świetlicy wyposażonej w telewizor, magnetowid, stół do ping-ponga, gry i zabawki dla dzieci oraz mini biblioteki placówka posiada pomieszczenie do odrabiania lekcji i nauki wyposażone w sprzęt komputerowy (dostępny zarówno dla dzieci jak i matek) oraz duży taras z zagospodarowanym ogrodem i placem zabaw..

Wszystkie pomieszczenia utrzymywane są w czystości przez same mieszkanki, pełniące dyżury według grafiku ustalonego przez kierownika Domu. Utrzymanie czystości w zajmowanych pokojach oraz całym Ośrodku Wsparcia obowiązuje każdą rodzinę, zgodnie z zapisami regulaminu placówki.

Zasady Rekrutacji

Prawo do pobytu w Domu Matki i Dziecka mają kobiety z dziećmi, w pierwszej kolejności z terenu dzielnicy Praga Północ lub gminy Warszawa (gdy placówka dysponuje wolnymi miejscami). Ich " bezdomność" jest szczególnego rodzaju, i nie polega głównie na braku miejsca do mieszkania. Dotyczy raczej kryzysowych momentów w życiu rodziny, kiedy kobieta, ze względu na trudną sytuację (zagrożenie przemocą również w stosunku do dzieci, alkoholizm,

choroby psychiczne, wpływy środowiska przestępczego) zmuszona jest opuścić dom i szukać schronienia na czas potrzebny do zorganizowania życia rodziny od nowa.

Każda osoba, która zostanie skierowana do Domu musi zapoznać się z regulaminem i zaakceptować zawarte w nim zasady funkcjonowania placówki. Regulamin ten określa uprawnienia i obowiązki mieszkanek, oraz tworzy warunki do kształtowania zasad porządku, ładu i dyscypliny. Rodzina przyjęta do Ośrodka Wsparcia nie ponosi kosztów związanych z jego utrzymaniem, wymagane jest jednak jej współuczestnictwo i aktywne współdziałanie ze wszystkimi specjalistami i instytucjami zaangażowanymi w pomoc, zmierzającą do szybkiego usamodzielnienia.

Przyczyny Pobytu w Ośrodku Wsparcia

Na podstawie doświadczeń wynikających z wieloletniej działalności Domu Samotnej Matki i Dziecka można wyodrębnić typowe przyczyny, które powodują trudną sytuację i konieczność poszukiwania miejsca w placówce: - **alkoholizm** wśród członków najbliższej rodziny lub osób bliskich ; - **brak uregulowań prawnych** dotyczących zamieszkiwania w związkach nieformalnych – konkubinacie; - **konflikt z rodziną pochodzenia**. - potencjalne mieszkanki w większości pochodzą z rodzin patologicznych o niskim statusie materialnym, nie wykazujących chęci wzajemnego wspomagania. Konflikty, uzależnienia i przemoc (w tych rodzinach) to przyczyny, które mają wpływ na opuszczanie domu i poszukiwanie pomocy.

Metody pracy z mieszkankami Domu Samotnej Matki i Dziecka, zmierzające do ich usamodzielnienia są zindywidualizowane, dostosowane do specyfiki rodzin, oraz struktury wiekowej i sytuacji zawodowej kobiet. Ich określeniu służy wywiad przeprowadzany przez specjalistę ds. rodziny i pracownika socjalnego oraz ustalenie możliwości powrotu kobiety i dzieci do własnego domu, rodziny, męża, rodzeństwa.

Działania realizowane w ramach systemu pomocy samotnym matkom

Pomoc socjalna - w zakresie: informowania o możliwościach uzyskania pomocy, motywowania do uregulowania spraw urzędowych (przede wszystkim mieszkaniowych, rozwodowych, separacji), pomocy w pisaniu pism urzędowych, występowania o alimenty, przydział lokalu, pomocy w uzyskaniu wsparcia materialnego, informowania o sposobach załatwiania spraw.

Ze względu na dysfunkcyjność rodzin, w których brak pozytywnych wzorców ról pełnionych przez mężów i ojców, stałą pracę socjalną powierzono pracownikowi socjalnemu - mężczyźnie. Posiada on dobre przygotowanie zawodowe oraz szczególne predyspozycje i cechy osobowości, dzięki czemu w kobiecym środowisku samotnych matek i dzieci, jest autorytetem i wzorem wychowawczym.

Pomoc psychologiczna - w zakresie: informowania o problemie uzależnienia oraz zjawisku przemocy, ukierunkowania działania oraz wspierania psychicznego, informowania o możliwościach podjęcia terapii oraz o placówkach wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, prowadzenia indywidualnej terapii z matką

i dzieckiem, przełamywania bariery strachu przed podejmowaniem samodzielnych decyzji, negocjacji z rodziną w celu stworzenia możliwości ewentualnego powrotu do własnego domu.

Pomoc prawna - która dotyczy: poradnictwa w zakresie rozwiązania istniejącego problemu, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych (pisaniu pozwów, pism o charakterze prawnym), reprezentowania spraw mieszkanki, na jej życzenie.

Pomoc pedagogiczna w zakresie: - diagnozy środowiskowej, opieki nad dziećmi i rodziną, kontaktu ze szkołą i pedagogiem szkolnym, pomocy w ukierunkowaniu pracy matki z dzieckiem, kontroli przyczyn niepowodzeń szkolnych dzieci oraz kierowania do poradni i specjalistów, organizowania opieki nad dzieckiem w innych placówkach, dla kobiet czynnych zawodowo oraz monitorowania realizacji ustalonego planu pomocy.

Pomoc wychowawcza w zakresie: organizowania opieki nad dziećmi w Domu, pomocy dzieciom w odrabianiu lekcji, organizowania czasu wolnego w Ośrodku Wsparcia i poza nim, prowadzenia zajęć plastycznych, przygotowania okolicznościowych inscenizacji, poradnictwa w sprawach wychowawczych.

Pomoc zawodowa w zakresie: orientacji w możliwościach zawodowych mieszkanki, proponowania i kierowania na szkolenia zawodowe, kierowania do placówek pośrednictwa pracy, wyszukiwania ofert umożliwiających podjęcie zatrudnienia.

Większość kobiet przebywających w Ośrodku Wsparcia charakteryzuje bierność i niezaradność życiowa. Niejednokrotnie nie potrafią one gospodarować własnymi funduszami, poruszać się w świecie instytucji czasem nie potrafią także okazywać uczuć własnym dzieciom. Dlatego też w Domu Samotnej Matki i Dziecka kilka lat temu wprowadzono metodę **codziennej indywidualnej pracy z matkami**, której celem jest: wytworzenie nawyków utrzymywania czystości, higieny osobistej, wspomaganie i przypominanie o konieczności zajmowania się dziećmi, mobilizowanie do organizowania dnia, pomoc w planowaniu i kontrolowaniu własnych wydatków, pomoc w obsłudze urządzeń gospodarstwa domowego, (których to urządzeń mieszkanki placówki nie posiadały).

Utrwalaniu i pogłębianiu więzów rodzinnych służą imprezy okolicznościowe. W ich przygotowaniu biorą udział wszystkie mieszkanki wraz z dziećmi, tworząc atmosferę zbliżoną do prawdziwych uroczystości rodzinnych.

Opieka nad rodziną samotnej matki aż do momentu uzyskania i zagospodarowania się w jej własnym mieszkaniu. W tym celu Ośrodek Pomocy Społecznej nawiązał współpracę z organizacjami pozarządowymi i instytucjami, które objęły Ośrodek Wsparcia swoim patronatem. Oprócz pomocy rzeczowej w postaci odzieży, mebli, żywności wykonują remonty zarówno w Domu jak i w mieszkaniach otrzymywanych przez klientki, niejednokrotnie świadczą także pomoc finansową na zagospodarowanie się osób opuszczających Ośrodek Wsparcia.

Współpraca ze sponsorami stanowi bardzo ważny element systemu pomocy rodzinom, ponieważ w sposób konkretny eliminuje strach przed usamodzielnieniem się. Ta forma wsparcia jest znacząca także dlatego, gdyż w większości kobiety, które trafiły do Domu Samotnej Matki

straciły dorobek całego życia a sytuacja, w której się znalazły wymaga planowania życia rodziny od początku.

Koordinatorem w/w. działań jest kierownik Ośrodka Wsparcia.

Dom Samotnej Matki i Dziecka jest elementem systemu wsparcia kierowanego do rodzin doświadczających przemocy, którego celem jest ich usamodzielnienie – przygotowanie do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie, w tym odpowiedzialnego wychowania dzieci.

